

BIG BAZAAR
Grocery, Sweets & Catering
*Fresh Vegetables Every Thursday
*Book your catering now.
Baljinder S. Ben
Ph: 317-640-2400
Like our Facebook page:
BigBazaarIndianGrocery
5425 E. Thompson Rd., Indianapolis IN 46237

Mela
INDIAN RESTAURANT • PUB
ਮੇਲਾ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਦਾ ਖਾਣਾ ਇਕ ਵਾਰ ਖਾਓਗੇ, ਵਾਰ ਵਾਰ ਆਓਗੇ
Baljinder S. Ben
Ph: 317-869-2400

22KT GOLD ANTIQUE JEWELRY
Regal Jewels
773-262-4377 BUY OR ORDER ONLINE 773-517-8574
www.RegalJewels.com

Buying/Selling in Michigan
All types of Residential & Commercial properties. Gas Stations, Liquor Stores, Hotels, Plazas, Truck Terminals etc.
Raj S. Shergill
Broker
5820 N Canton Center Rd, Suite 145
734-751-4455 (Cell)
Rajshergill@yahoo.com
CANTON REALTY

Twenty-Fifth Year of Publication ਮਿਡਵੈਸਟ ਐਡੀਸ਼ਨ Price 50¢
ਸ਼ਿਕਾਗੋ, ਸੈਨ ਫਰਾਂਸਿਸਕੋ ਅਤੇ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਤੋਂ ਇਕੋ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹਫਤਾਵਾਰ
ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼
Punjab Times, Vol 25, Issue 46; November 16, 2024 20451 N. Plum Grove Rd., Palatine, IL 60074 Ph:847-359-0746, Fax:847-705-9388
Email:punjabtimes1@gmail.com www.punjabtimesusa.com

ਟਰੰਪ ਦੀ ਚੋਣ ਨਾਲ ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਅੰਦਰ ਵੱਡੀ ਹਲਚਲ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਖਾਸ ਕਰ ਕੇ ਭਾਰਤੀਆਂ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਪਸੰਦੀਦਾ ਮੁਲਕ ਅਮਰੀਕਾ ਅਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹੀਂ ਦਿਨੀਂ ਵੱਡੀ ਹਿਲਜ਼ਲ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੀ ਹੈ। ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਡੋਨਲਡ ਟਰੰਪ ਦੀ ਨਵੇਂ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਵਜੋਂ ਚੋਣ ਅਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੀ ਪਰਵਾਸ ਨੀਤੀ ਵਿਚ ਧੜਾਧੜ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਬਦਲਾਓ ਇਥੇ ਰਹਿ ਰਹੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਵੱਡੀ ਫਿਕਰਮੰਦੀ ਖੜ੍ਹੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਹਾਲਾਤ ਇਹ ਹਨ ਕਿ ਡੋਨਲਡ ਟਰੰਪ ਦੀ ਜਿੱਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਥੇ ਪਰਵਾਸੀਆਂ 'ਚ ਡਰ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਹੈ। ਲੋਕ ਲਗਾਤਾਰ ਗੂਗਲ ਉੱਤੇ ਮਾਈਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਖੋਜ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਗੂਗਲ ਟਰੈਂਡਸ ਵਿਚ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕ ਕੈਨੇਡਾ 'ਚ ਮਾਈਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਲਈ ਭਾਲ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਇਕ ਰਿਪੋਰਟ ਮੁਤਾਬਕ ਅੰਕੜੇ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਨਤੀਜਿਆਂ ਤੋਂ ਅਗਲੇ ਹੀ ਦਿਨ ਸਿਰਫ 24 ਘੰਟਿਆਂ ਵਿਚ 'ਕੈਨੇਡਾ ਜਾਣ' ਲਈ ਗੂਗਲ ਸਰਚਾਂ ਵਿਚ 1270 ਫੀਸਦੀ ਦਾ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਨਿਊਜ਼ੀਲੈਂਡ ਜਾਣ ਬਾਰੇ ਸਰਚ ਵਿਚ ਲਗਭਗ 2000 ਫੀਸਦੀ ਦਾ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਹੈ; ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਲਈ ਸਰਚ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਚ 820 ਫੀਸਦੀ ਦਾ ਵਾਧਾ ਰਿਕਾਰਡ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਗੂਗਲ ਦੇ ਇਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਮਾਈਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਬਾਰੇ ਗੂਗਲ ਸਰਚ ਤਿੰਨੋਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚੇ ਪੱਧਰ ਉੱਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਈ ਹੈ। ਸਰਚ

ਇੰਜਣ ਨੇ ਪੂਰੇ ਅੰਕੜੇ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੇ ਪਰ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਨਿਊਜ਼ੀਲੈਂਡ ਦੀ ਵੈੱਬਸਾਈਟ ਦੇ ਅੰਕੜਿਆਂ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਉਸੇ ਦਿਨ 1500 ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ 7 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਲਗਭਗ 25000 ਨਵੇਂ ਯੂ.ਐਸ. ਉਪਭੋਗਤਾਵਾਂ ਨੇ ਸਾਈਟ ਉੱਤੇ ਲੌਗਇਨ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਟਰੰਪ ਦੀ 2016 ਦੀ ਜਿੱਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਅਮਰੀਕਾ ਤੋਂ ਦੂਜੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਜਾਣ ਦਾ ਅਚਾਨਕ ਰੁਝਾਨ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਸੀ।

ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਹਾਲਾਤ ਦੇਖਦਿਆਂ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਹਾਈ ਅਲਰਟ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਟਰੰਪ ਦੀ ਜਿੱਤ ਨਾਲ ਅਮਰੀਕਾ ਤੋਂ ਵੱਡੀ

ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਦੇ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਦਾ ਡਰ ਹੈ। ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਸਬੰਧੀ 'ਹਾਈ ਅਲਰਟ' ਉੱਤੇ ਹਨ। ਅਮਰੀਕੀ ਸਰਹੱਦ ਉੱਤੇ ਨਿਗਰਾਨੀ ਵਧਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਯੂਸਪੈਠ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਸਰਹੱਦ ਉੱਤੇ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਾਵਧਾਨੀ ਵਰਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਲਗਭਗ 9 ਹਜ਼ਾਰ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਵਿਚ ਫੈਲੀ ਅਮਰੀਕਾ-ਕੈਨੇਡਾ ਸਰਹੱਦ ਉੱਤੇ ਕੈਮਰਿਆਂ, ਸੈਂਸਰਾਂ ਅਤੇ ਡਰੋਨਾਂ ਨਾਲ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਦੱਸ ਦਈਏ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ 'ਚ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਲੋਕ ਕੈਨੇਡਾ ਟਰੰਪ

ਦਾ ਰੁਖ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸਖਤ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਟਰੰਪ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀਆਂ ਕਈ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਕਾਰਨ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਤੇ ਇਸ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕਾ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਆਪਣੇ ਪਹਿਲੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਕਾਰਜਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਡੋਨਲਡ ਟਰੰਪ ਨੇ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਮੈਕਸੀਕੋ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਸਰਹੱਦ ਉੱਤੇ ਇਕ ਵੱਡੀ ਕੰਧ ਵੀ ਬਣਾਈ ਗਈ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਸ ਵਾਰ ਵੀ ਚੋਣ

ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਕੈਨੇਡਾ ਵੱਲ ਰੁਖ!
ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ: ਡੋਨਲਡ ਟਰੰਪ ਦੀ ਜਿੱਤ ਨਾਲ ਅਮਰੀਕਾ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਦੇ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਦਾ ਡਰ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਹਾਈ ਅਲਰਟ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਸਬੰਧੀ 'ਹਾਈ ਅਲਰਟ' ਉੱਤੇ ਹਨ। ਅਮਰੀਕੀ ਸਰਹੱਦ ਉੱਤੇ ਨਿਗਰਾਨੀ ਵਧਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਯੂਸਪੈਠ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਸਰਹੱਦ ਉੱਤੇ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਾਵਧਾਨੀ ਵਰਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਪ੍ਰਚਾਰ ਦੌਰਾਨ ਪੈਨਸਿਲਵੇਨੀਆ ਵਿਚ ਰੈਲੀ ਵਿਚ ਡੋਨਲਡ ਟਰੰਪ ਨੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ 'ਪਰਵਾਸੀ ਵਿਰੋਧੀ' ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਹੀ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਦਾਖਲ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਜਾ ਸਕੇ ਅਤੇ ਲੱਖਾਂ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਪਰਵਾਸੀਆਂ (ਬਾਕੀ ਸਫਾ 4 'ਤੇ)

ਘਰ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਅਤੇ ਖਰੀਦ ਲਈ ਅੱਜ ਹੀ ਕਾਲ ਕਰੋ
Buying or Selling Home?
Contact **PRADEEP SINGH**
COLDWELL BANKER REALTY
SCAN TO BEGIN YOUR HOME SEARCH
847-322-5832
ishowhomes@yahoo.com
1501 E Woodfield Rd Ste 113E, Schaumburg 60173

India Palace Restaurant And Banquet Hall
Best Price Wholesale
Ph: 630-400-0996
Lakhvir S. Johal
Ph: 317-709-7800
Restaurant-Fine Indian Cuisine
(Ph: 317-298-0773)
Banquet Hall Available Up to 550 People
Amber Carmel Ph: 317-580-0828
Amber Indianapolis Ph: 317-578-4400
Royal, Indianapolis, 317-893-2633
Desi Bazar Grocery Store Restaurant, Ph: 317-888-2040
Desi Bazar Indianapolis, Ph: 317-709-7800

Singh Auto Group
3983 ST RD 38E
Lafayette, IN 47905
Ph: 765-607-1300
www.singhautosgroup.com
University Motors
3312 Klondike Rd, West Lafayette, IN 47906
Ph: 765-497-1100
www.universitymotors1.com
Serving Indian American community over 30 years in Midwest for their auto needs.
ਕੋਈ ਵੀ ਗੱਡੀ ਖਰੀਦਣ ਜਾਂ ਵੇਚਣ ਲਈ ਕਾਲ ਕਰੋ:
Jaspal S. Ghotra: 765-337-5151

RESTAURANT SUPPLY WHOLESALER
ਉੱਚ ਕੁਆਲਿਟੀ ਦੇ ਭਾਂਡਿਆਂ, ਪਤੀਲੇ, ਕੁੱਕਵੇਅਰ, ਸਰਵਵੇਅਰ, ਕਮਰਸ਼ੀਅਲ ਜੂਸਰ, ਐਸਪਰੈਸੋ ਮਸ਼ੀਨਾਂ ਅਤੇ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਸਪਲਾਈ ਲਈ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਮਾਨ ਲਈ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ:
Prag International
RAVI KAPOOR CEO
1125 Howard Street, Elk Grove Village, IL 60007
Ph: 847-979-5970, 847-979-5990, 847-228-0150, pragint@aol.com

Regal Jewels
COME VISIT US
773-262-4377 www.RegalJewels.com
LITTLE INDIA CHICAGO
2625 W. Devon Ave. Chicago, IL 60659
www.RegalJewels.com
PH: 773-262-4377 WA: 773-517-0574

ੴ ਸਿਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥ ਇਕਾ ਬਾਣੀ ਇਕੁ ਗੁਰੁ ਇਕੇ ਸਬਦੁ ਵੀਚਾਰਿ ॥

International Conference on

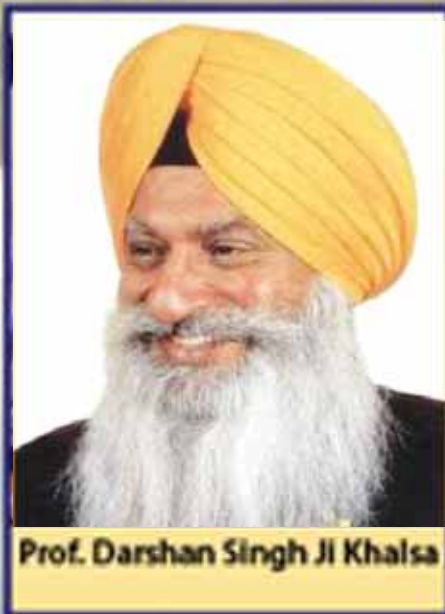
November 15, 16, & 17th, 2024:

ਵਾਪਸੀ-ਗੁਰੂ ਗਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵੱਲ

Back to Guru Granth Sahib

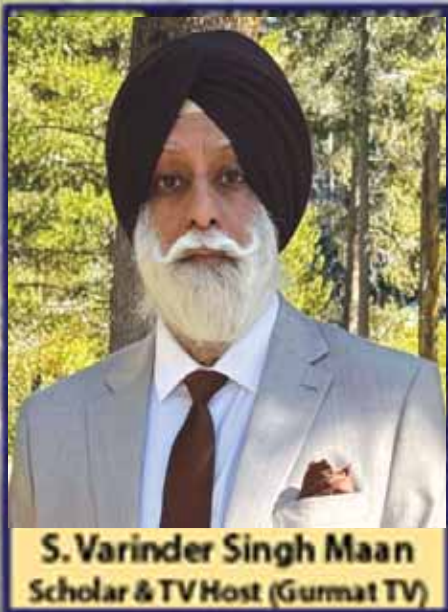
S. Kuldip Singh
Radio & TV Host (Sanjha TV)

Prof. Darshan Singh Ji Khalsa

S. Sukhdev Singh
Scholar & TV Host (Gurmat TV)

S. Varinder Singh Maan
Scholar & TV Host (Gurmat TV)

S. Sarbjit Singh (Sacramento)
Writer & Historian

S. Jagmohan Singh Tut
Scholar & TV Host (Gurmat TV)

Illinois Sikh Community Center
2131 Creekside Dr, Wheaton, IL 60189
Phone: (630) 510-9700

Fri, Nov. 15, 2024: 6:00 pm 9:00 pm
Sat, Nov. 16, 2024: 10:00 am 5:00 pm
Sun, Nov. 17, 2024: 10:00 pm 2:00 pm

For information:

Dr. Paramjeet Kaur
Dr. Pardeep Singh Gill
S. Amardev Singh Bandesha

S. Avtar Singh Bassi
S. Amarjit Singh
S. Sarwan Singh Bolina
S. Preet Mohan Singh

Bhai Mohinder Singh
Dr. Inderbir Singh Gill
S. Irwin Preet Singh

ਗਾਖਲ ਪਰਿਵਾਰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਨਨਕਾਣਾ ਸਾਹਿਬ 'ਚ ਲਗਾਏਗਾ ਪਾਣੀ ਦੀ ਛਬੀਲ

ਸਾਨ ਫਰਾਂਸਿਸਕੋ (ਐੱਸ. ਅਜ਼ੋਕ ਭੋਰਾ): ਗਾਖਲ ਗਰੁੱਪ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਬਾਬਾ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਹਾਕੀ ਅਕੈਡਮੀ ਨਨਕਾਣਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਗਾਖਲ ਗਰੁੱਪ ਯੂ.ਐੱਸ.ਏ. ਤੋਂ ਗਾਖਲ ਪਰਿਵਾਰ ਵਲੋਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਸਬੰਧੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਨਨਕਾਣਾ ਸਾਹਿਬ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਖੇ 13 ਤੋਂ 16 ਨਵੰਬਰ ਤੱਕ ਕਰਵਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਸਮਾਗਮਾਂ ਦੌਰਾਨ ਸੰਗਤਾਂ ਲਈ ਬੋਤਲਾਂ ਵਾਲੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਛਬੀਲ ਲਗਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ ਦੇ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਧਰਮ ਪਤਨੀ ਬੀਬੀ ਇੰਦਰਜੀਤ ਕੌਰ ਗਾਖਲ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਉੱਤੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਹੈ ਜੋ ਇਹ ਸੇਵਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅਗਾਂਹ ਵੀ ਕਰਦੇ ਰਹਿਣਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਦੇਸ਼ ਵਸਦੀਆਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਨਾਮ ਲੇਵਾ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਹ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਸਥਿਤ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਜ਼ਰੂਰ ਪਹੁੰਚਣ ਅਤੇ ਦਸਵੰਧ ਜ਼ਰੂਰ ਕੱਢਣ।

ਗਾਖਲ ਗਰੁੱਪ ਯੂ.ਐੱਸ.ਏ. ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ ਆਪਣੀ ਧਰਮ ਪਤਨੀ ਬੀਬੀ ਇੰਦਰਜੀਤ ਕੌਰ ਗਾਖਲ ਨਾਲ।

ਕੈਨੇਡਾ: ਹੁਣ 10 ਸਾਲ ਲਈ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇਗਾ ਵਿਜ਼ਿਟਰ ਵੀਜ਼ਾ

ਵਿਨੀਪੈਗ: ਕੈਨੇਡਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਵਿਜ਼ਿਟਰ ਵੀਜ਼ਾ ਉੱਤੇ ਆਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਵੱਡਾ ਝਟਕਾ ਦਿੰਦਿਆਂ ਵੀਜ਼ਾ ਨਿਯਮਾਂ 'ਚ ਸਖ਼ਤ ਤਬਦੀਲੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਕੈਨੇਡਾ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਨਵੇਂ ਫ਼ੈਸਲੇ ਮੁਤਾਬਕ ਹੁਣ 10 ਸਾਲ ਦਾ ਵਿਜ਼ਿਟਰ ਵੀਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇਗਾ। ਨਵੇਂ ਨਿਯਮਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਲਾਜ਼ਮੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਬਿਨੈਕਾਰ ਨੂੰ ਪਾਸਪੋਰਟ ਦੀ ਮਿਆਦ ਤੱਕ ਕੈਨੇਡਾ ਦਾ ਵਿਜ਼ਿਟਰ ਵੀਜ਼ਾ ਮਿਲੇ। ਕੈਨੇਡਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਮਲਟੀਪਲ ਐਂਟਰੀ ਦੀ ਥਾਂ ਸਿੰਗਲ ਐਂਟਰੀ ਵਾਲੇ ਵੀਜ਼ੇ ਦੇਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੁਤਾਬਕ ਹੁਣ 10 ਸਾਲ ਦੀ ਮਿਆਦ ਵਾਲੇ ਮਲਟੀਪਲ ਐਂਟਰੀ ਵੀਜ਼ੇ ਚੋਣਵੇਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਮਿਲਣਗੇ ਅਤੇ ਇਹ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਨੂੰ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਸਿਟੀਜ਼ਨਸ਼ਿਪ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਵਿਜ਼ਿਟਰ ਵੀਜ਼ਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਉੱਤੇ ਖ਼ਾਸ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਵੀਜ਼ੇ ਸਿੰਗਲ ਐਂਟਰੀ ਵਾਲੇ ਹੋਣ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ 6 ਮਹੀਨੇ ਤੋਂ ਇਕ ਸਾਲ ਤੱਕ ਹੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਬੰਧਤ ਬਿਨੈਕਾਰ ਦਾ ਕੈਨੇਡਾ ਆਉਣ ਦਾ ਮਕਸਦ ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਜੇ ਇਹ ਮਕਸਦ ਕਿਸੇ ਵਿਆਹ ਸਮਾਗਮ, ਕਾਨਫਰੰਸ ਜਾਂ ਟ੍ਰੇਨਿੰਗ ਸੈਸ਼ਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਸਿੰਗਲ ਐਂਟਰੀ ਵਾਲਾ ਵੀਜ਼ਾ ਹੀ ਮਿਲ ਸਕੇਗਾ। ਕੈਨੇਡਾ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਵਿਜ਼ਿਟਰ ਵੀਜ਼ਾ ਦੇ ਨਵੇਂ ਨਿਯਮ ਭਾਵੇਂ ਹਰ ਮੁਲਕ ਵਾਸਤੇ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭਾਰਤ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਤਬਦੀਲੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਭਾਰਤੀਆਂ ਲਈ ਖ਼ਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੁਸ਼ਕਲ ਸਾਬਤ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਪਰਿਵਾਰ ਅਤੇ ਦੋਸਤਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕੰਮ ਲਈ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ

ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਕੈਨੇਡਾ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਇਹ ਫ਼ੈਸਲਾ ਫੈਡਰਲ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਮਨਿਸਟਰ ਮਾਰਕ ਮਿੱਲਰ ਵੱਲੋਂ ਵਿਜ਼ਿਟਰ ਵੀਜ਼ਿਆਂ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਰੋਕਣ ਦੇ ਐਲਾਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਇਆ ਹੈ।

ਫਾਸਟ ਟਰੈਕ ਸਟੂਡੈਂਟ ਵੀਜ਼ਾ ਵੀ ਬੰਦ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਕੈਨੇਡਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਨੀਤੀ ਵਿਚ ਹੋਰ ਵੱਡਾ ਬਦਲਾਅ ਕਰਦਿਆਂ ਫਾਸਟ ਟਰੈਕ ਸਟੂਡੈਂਟ ਵੀਜ਼ਾ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਟੂਡੈਂਟ ਡਾਇਰੈਕਟ ਸਟ੍ਰੀਮ (ਐਸ.ਡੀ.ਐਸ) ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਇਸ ਫ਼ੈਸਲੇ ਨਾਲ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕਰਨ ਦੇ ਚਾਹਵਾਨ ਭਾਰਤੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ 'ਤੇ ਸਿੱਧਾ ਅਸਰ ਪਏਗਾ। ਐਸ.ਡੀ.ਐਸ. ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ 2018 ਵਿਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਤੇ ਇਸ ਦਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਵ ਭਾਰਤ, ਚੀਨ, ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤੇ ਫਿਲਪੀਨਜ਼ ਸਣੇ 14 ਮੁਲਕਾਂ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ, ਜੋ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਲਈ ਸਟੱਡੀ ਪਰਮਿਟ ਦੇ ਅਮਲ ਨੂੰ ਸਟ੍ਰੀਮਲਾਈਨ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਐਸ.ਡੀ.ਐਸ. ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਮਕਬੂਲ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਸਟੈਂਡਰਡ ਅਮਲ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਇਸ ਵਿਚ ਪਰਮਿਟ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਬਹੁਤ ਤੇਜ਼ (ਕਈ ਵਾਰ ਤਾਂ ਤਿੰਨ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਵਿਚ ਮਿਲ ਜਾਂਦੀ) ਸੀ। ਐਸ.ਡੀ.ਐਸ. ਵੀਜ਼ਾ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਅਮਲ ਨੂੰ ਸਾਰੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰਨ ਦੀ ਸੂਚਤ ਵਿਚ ਆਮ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਤੋਂ ਚਾਰ ਹਫ਼ਤੇ ਲੱਗਦੇ ਹਨ, ਜਦੋਂਕਿ ਸਾਧਾਰਨ ਅਮਲ ਵਿਚ ਅੱਠ ਤੋਂ 12 ਹਫ਼ਤੇ ਅਤੇ ਕਈ ਵਾਰ ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਸਮਾਂ ਲੱਗਦਾ ਹੈ।

Matrimonials

ਲੜਕੇ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

Ramgharia Family looking for a suitable match for their Canada PR 25, 5'4" daughter. Girl has Done Computer engineering diploma and currently studying Cybersecurity in bachelors. She is working as Cyber security supervisor. Please Contact us at : 639-895-1350.

46-49

Jat Sikh family seeks a comparable match from a progressive family for their 1991 born, 5' 7", US-born daughter. Her background is in chemical engineering, and she is currently a department manager at a Fortune 500 multinational corporation. She lives in Chicago. Please contact with details at surjitkaur1937@outlook.com or 224-422-4773.

44-47

ਲੜਕੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

Jat Sikh parents looking for a suitable match for their 27, 6'-0" son, born & raised in the US. He is currently an AVP for an investment bank and resides in Chicago. Looking for a match from Jat Sikh family, U.S. or Canadian Citizen. Please contact us at 1-224-545-1048 or singhpaul696@gmail.com

45-48

Seeking gursikh and educated match for Saini sikh turbaned boy. 97 born, 5'4". B.Tech from IIT, Guwahati. Working as Sr. Engineer in MNC in Bangalore. Serious enquiries, please contact us at: 765-570-0149 (USA) or 98182-87307 (INDIA)

44-47

Ramgarhia Family seeks a suitable match for their USA Born and Raised 30 year 5'6.5" Gursikh Boy, PhD. Girl should be Gursikh and educated. Caste no bar. If you are interested please call us at 224-422-4773.

ਅਮਰੀਕਾ 'ਚ ਵੈਲ ਸੈਟਲਡ, ਗੁਰਸਿੱਖ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨਲੀ ਕੁਆਲੀਫਾਈਡ ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ, 1987 ਬੋਰਨ, ਕੱਚ 5'-11", ਅਮਰੀਕਾ ਤੋਂ ਮਾਸਟਰਜ਼ ਡਿਗਰੀ ਹੋਲਡਰ, ਸੌਫਟਵੇਅਰ ਇੰਜਨੀਅਰਿੰਗ ਪ੍ਰੋਡਕਟ ਮੈਨੇਜਰ ਦੀ ਵਧੀਆ ਜੋੜ ਕਰਦੇ, ਵੈਲ ਸੈਟਲਡ, ਸਾਨਫਰਾਂਸਿਸਕੋ, ਬੇ ਏਰੀਆ, ਕੈਲੇਫੋਰਨੀਆ (ਅਮਰੀਕਾ) 'ਚ ਆਪਣੇ ਘਰ ਦੇ ਮਾਲਕ, ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਸਿਰਫ 4 ਮਹੀਨੇ ਵਿਚ ਇਨੋਸੈਂਟਲੀ ਡੀਵੋਰਸਡ (ਕੋਈ ਬੱਚਾ ਨਹੀਂ), ਲੜਕੇ ਲਈ ਗੁਰਸਿੱਖ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ, ਪੜ੍ਹੀ-ਲਿਖੀ, ਸੋਹਣੀ, ਵੈਸ਼ਨੂੰ, ਪਰਿਵਾਰਕ ਲੜਕੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਅਮਰੀਕਾ/ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਲੜਕੀ ਨੂੰ ਪਹਿਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਹੋਰ ਵਧੇਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ 1-510-281-7065 ਜਾਂ ਵ੍ਹਾਟਸਐਪ +91-98993-79442 'ਤੇ ਫੋਨ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਵੇਰਵੇ ਈਮੇਲ cjsingh55@gmail.com 'ਤੇ ਭੇਜ ਸਕਦੇ ਹੋ।

41-44

SUPER TRAVEL

847-676-9090, 773-465-5566

E-mail: supertravel2003@live.com

Lowest Fares With Excellent Service

United Airlines
British Airways

Etihad, Air India,
KLM, Lufthansa,
Delta, Qatar Airlines.

For Emergency
Call anytime at
847-436-9010

EARLY BIRD SALE!!!!

Domestic fares
available

UMATRAVELS

2541 W. Devon Ave.,
Chicago, IL 60659

For Delhi Amritsar-Bombay Ahmedabad,
Hydrabad-Madras

Call For Special Sale Fares

Call: 773-338-5603

ਘਰ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਹੈਲਪਰ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

ਮਿਲਵਾਕੀ ਵਿਚ ਘਰ ਦਾ ਕੰਮ-ਕਾਜ ਦੇਖਣ ਲਈ ਪੰਜਾਬੀ ਔਰਤ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਵਧੀਆ ਤਨਖਾਹ ਅਤੇ ਰਹਿਣ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੋਵੇਗਾ।

ਚਾਹਵਾਨ ਸੰਪਰਕ ਕਰਨ:

224-422-4773

WEATHER XPERTS, INC.

ਹੀਟ ਅਤੇ ਏਅਰ ਕੰਡੀਸ਼ਨਰ ਲਗਵਾਉਣ ਅਤੇ ਠੀਕ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ।

* ਅਸੀਂ ਹੀਟ ਅਤੇ ਕੂਲਿੰਗ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਰ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਹੱਲ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।

* ਵਧੀਆ ਸੇਵਾਵਾਂ ਲਈ ਮਸ਼ਹੂਰ

* ਪਿਛਲੇ ਵੀਹ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਕੁੱਕ ਅਤੇ ਲੇਕ ਕਾਊਂਟੀ ਵਿਚ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇ ਰਹੇ ਹਾਂ।

Call: BRIAN STREET Owner/President

847-255-2665

Punjab Times
Established in 2000
25th Year in Publication

Published every Saturday
by **A B Publication Inc.**
20451 N Plum Grove Rd.
Palatine, IL 60074-2018
Ph:847-359-0746
Fax:847-705-9388
Email:punjabtimes1@gmail.com
www.punjabtimesusa.com

Founder Editor:
Amolak Singh Jammu
Managing Editor
Jaspreet Kaur
Astt. Editor
Amrit Pal Kaur

Photographer
Kamaljit Singh Virdi
Ph. 847-502-2703

Our Columnists
Gurbakhsh Singh Bhandal
Buta Singh
Tarlochan Singh Dupalpur

Correspondents
California
Ashok Bhaura

New York
Iqbal S. Jabowalia
917-375-6395

Postmaster: Please send
address changes to Punjab Times,
20451 N. Plum Grove Rd., Palatine,
IL 60074

Distributed in:
California, Illinois, Indiana, Ohio,
Michigan, Wisconsin, Mississippi,
Iowa, Arkansas, Massachusetts,
Texas, Virginia, Nevada, Washington,
Oregon, Arizona, Georgia, Florida,
New York, New Jersey, Connecticut,
Oklahoma, Pennsylvania, Missouri,
Kentucky, Kansas.

ਡਾਕ ਰਾਹੀਂ ਪਰਚਾ ਮੰਗਵਾਉਣ ਲਈ
ਸਾਲਾਨਾ ਚੰਦਾ: 130 ਡਾਲਰ

ਨੋਟ: ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ
ਛਪੇ ਲੇਖਾਂ ਵਿਚਲੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨਾਲ
ਅਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਸਹਿਮਤ
ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਪਾਠਕਾਂ
ਦੀ ਮਹਿਜ਼ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹਿੱਤ ਛਪੇ ਜਾਂਦੇ
ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਹੀ ਜਾਂ ਗਲਤ ਹੋਣ
ਬਾਰੇ ਫੈਸਲਾ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਹੈ।
ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਛਪੇ
ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਾਅਵੇ
ਦੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬ
ਟਾਈਮਜ਼ ਤਾਈਦ ਕਰਦਾ ਹੋਵੇ। ਪਾਠਕ
ਕਿਸੇ ਵੀ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਦੀ
ਪੁਸ਼ਟੀ ਆਪ ਕਰ ਲੈਣ।

Disclaimer

The views expressed in the
articles published in the columns
of Punjab Times are that of
their writers, and it is not
implied that Punjab Times
endorses them.

Sameway Punjab Times
does not necessarily endorse
the claim made in the
advertisement published in
Punjab Times.

All disputes subject to
Chicago jurisdiction.

ਮਿਉਂਸਿਪਲ ਚੋਣਾਂ: ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਤੋਂ ਵੀ ਨਾ ਮਿਲੀ ਰਾਹਤ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪੰਜਾਬ
ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਰਾਜ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ (ਐਸ.ਈ.ਸੀ.)
ਨੂੰ ਹਦਾਇਤ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸੂਬੇ ਵਿਚ 15
ਦਿਨਾਂ ਅੰਦਰ ਮਿਉਂਸਿਪਲ ਚੋਣਾਂ ਨੋਟੀਫਾਈ ਕਰੇ
ਅਤੇ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਅੱਠ
ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਅੰਦਰ ਪੂਰਾ ਅਮਲ ਨਿਬੇੜੇ। ਜਸਟਿਸ
ਸੁਰਿਆ ਕਾਂਤ ਤੇ ਜਸਟਿਸ ਉੱਜਲ ਭੂਈਆਂ ਦਾ
ਬੈਂਚ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਰਿਹਾਇਸ਼
ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ 19 ਅਕਤੂਬਰ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ
ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੰਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰ ਰਿਹਾ
ਸੀ।

ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਹੱਦਬੰਦੀ
ਦੇ ਕਿਸੇ ਨਵੇਂ ਅਮਲ ਤੋਂ ਬਗ਼ੈਰ 15 ਦਿਨਾਂ ਅੰਦਰ
ਸਾਰੀਆਂ ਨਗਰ ਕੌਂਸਲਾਂ ਤੇ ਨਗਰ ਨਿਗਮਾਂ ਲਈ
ਚੋਣ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤੇ
ਸਨ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਹਾਲਾਂਕਿ

ਹੁਕਮਾਂ ਵਿਚ ਅੰਸ਼ਕ ਸੋਧ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਬੈਂਚ ਨੇ
ਮਿਉਂਸਿਪਲ ਚੋਣਾਂ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਸਮਾਂ
ਵਧਾਉਣ ਦੀਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਦਾਲਤੀ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ
ਬਾਵਜੂਦ ਮਿਉਂਸਿਪਲ ਚੋਣਾਂ ਨੋਟੀਫਾਈ ਕਰਨ
ਵਿਚ ਦੇਰੀ ਲਈ ਹੱਤਕ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਅੱਗੇ
ਪਾਉਣ ਲਈ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਦਾਖਲ
ਕਰਨ ਦੀ ਪੂਰੀ ਖੁੱਲ੍ਹ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ 19
ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ/
ਐਸ.ਈ.ਸੀ. ਨੂੰ ਪੰਜ ਮਿਉਂਸਿਪਲ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨਾਂ
ਅਤੇ 42 ਮਿਉਂਸਿਪਲ ਕੌਂਸਲਾਂ/ਨਗਰ ਪੰਚਾਇਤਾਂ
ਲਈ 15 ਦਿਨਾਂ ਅੰਦਰ ਚੋਣ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਨੋਟੀਫਾਈ
ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਸੀ। ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਪਟਿਆਲਾ,
ਜਲੰਧਰ, ਫਗਵਾੜਾ ਤੇ ਲੁਧਿਆਣਾ ਨਗਰ ਨਿਗਮਾਂ
ਦੀ ਚੋਣ ਪਿਛਲੇ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਬਕਾਇਆ ਹੈ।
ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ, ਜਿਸ ਵੱਲੋਂ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ
ਅਭਿਸ਼ੇਕ ਮਨੂ ਸਿੰਘਵੀ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਐਡਵੋਕੇਟ

ਜਨਰਲ ਗੁਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ, ਕੁਝ ਵਾਰਡਾਂ
ਦੀ ਹੱਦਬੰਦੀ ਦਾ ਅਮਲ ਬਕਾਇਆ ਹੋਣ (ਜਿਸ
ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ 16
ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ) ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ
ਮਿਉਂਸਿਪਲ/ਨਗਰ ਨਿਗਮਾਂ/ਨਗਰ ਕੌਂਸਲਾਂ/
ਨਗਰ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਪਾਉਣਾ
ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ
ਮਿਉਂਸਿਪਲ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਦੇਰੀ ਲਈ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ
ਦੀ ਹੱਦਬੰਦੀ ਦੇ ਬਕਾਇਆ ਅਮਲ 'ਤੇ ਟੇਕ ਗਲਤ
ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਆਬਾਦੀ ਜਾਂ ਨਗਰਪਾਲਿਕਾ ਦੀਆਂ
ਹੱਦਾਂ ਵਿਚ ਕੋਈ ਵੱਡਾ ਫੇਰਬਦਲ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ
ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਵੀ ਪੰਜਾਬ
ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਝਾੜ ਝੰਬ ਕਰਦਿਆਂ ਪੰਚਰਾਂ ਦਿਨਾਂ
ਅੰਦਰ ਮਿਉਂਸਿਪਲ ਚੋਣਾਂ ਨੋਟੀਫਾਈ ਕਰਨ ਦੀ
ਹਦਾਇਤ ਕੀਤੀ ਸੀ।

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਝੋਨੇ ਦੀ ਖਰੀਦ ਤੋਂ ਭੱਜਣ ਲੱਗੀਆਂ ਕੇਂਦਰੀ ਖਰੀਦ ਏਜੰਸੀਆਂ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਭਾਰਤੀ ਖੁਰਾਕ ਨਿਗਮ
(ਐਫ.ਸੀ.ਆਈ.) ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚੋਂ ਫਸਲੀ ਖਰੀਦ
ਤੋਂ ਹੱਥ ਘੁੱਟਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ
ਕਣਕ ਦੇ ਖਰੀਦ ਸੀਜ਼ਨ ਵਿਚ ਵੀ ਐਫ.ਸੀ.ਆਈ.
ਨੇ ਫਸਲ ਦੀ ਮਾਮੂਲੀ ਖਰੀਦ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ
ਹੁਣ ਝੋਨੇ ਦੀ ਖਰੀਦ ਵੀ ਕਾਫ਼ੀ ਘੱਟ ਹੋਈ ਹੈ।
ਲੰਘੇ ਕਈ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਤੋਂ ਭਾਰਤੀ ਖੁਰਾਕ ਨਿਗਮ
ਪੰਜਾਬ ਵਿਚੋਂ ਖੁਦ ਖਰੀਦ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਿਛਾਂਹ ਹਟਦਾ
ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਖੁਰਾਕ ਨਿਗਮ ਨੇ
ਹੁਣ ਤੱਕ ਸੂਬੇ ਭਰ 'ਚੋਂ ਸਿਰਫ਼ 1.19 ਲੱਖ ਟਨ
ਝੋਨੇ ਦੀ ਹੀ ਖਰੀਦ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸੂਬੇ ਦੇ 11
ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿਚ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਝੋਨੇ ਦੇ ਇਕ ਵੀ
ਦਾਣੇ ਦੀ ਖਰੀਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਭਾਰਤੀ ਖੁਰਾਕ ਨਿਗਮ ਨੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸੰਗਰੂਰ,
ਬਰਨਾਲਾ, ਮਾਨਸਾ, ਤਰਨਤਾਰਨ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ,
ਮੋਗਾ, ਫ਼ਰੀਦਕੋਟ, ਮੁਕਤਸਰ, ਫ਼ਾਜ਼ਿਲਕਾ,
ਫ਼ਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਅਤੇ ਕਪੂਰਥਲਾ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੰਡੀ
'ਚੋਂ ਝੋਨੇ ਦੀ ਖਰੀਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਬਾਕੀ
ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ 'ਚੋਂ ਵੀ ਝੋਨੇ ਦੀ ਮਾਮੂਲੀ ਹੀ ਖਰੀਦ

ਹੋਈ ਹੈ। ਪਿਛਾਂਹ ਨਜ਼ਰ ਮਾਰੀਏ ਤਾਂ ਐਫ.ਸੀ.ਆਈ.
ਨੇ ਸਾਲ 2016-17 ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ 'ਚੋਂ 7.66
ਲੱਖ ਟਨ ਝੋਨੇ ਦੀ ਖਰੀਦ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ 2015-
16 ਵਿਚ 6.54 ਲੱਖ ਟਨ ਝੋਨਾ ਖਰੀਦਿਆ ਗਿਆ
ਸੀ। ਲੰਘੇ ਪੰਜ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਤੋਂ ਭਾਰਤੀ ਖੁਰਾਕ ਨਿਗਮ
ਨੇ ਹਰ ਸਾਲ ਤਿੰਨ ਲੱਖ ਟਨ ਤੋਂ ਘੱਟ ਹੀ ਝੋਨਾ
ਖਰੀਦਿਆ ਹੈ। ਸਾਲ 2022-23 ਦੌਰਾਨ ਨਿਗਮ
ਨੇ ਸੂਬੇ 'ਚੋਂ 2 ਲੱਖ ਟਨ ਝੋਨੇ ਦੀ ਫ਼ਸਲ ਖਰੀਦੀ
ਸੀ। ਸਾਲ 2020-21 ਦੌਰਾਨ ਐਫ.ਸੀ.ਆਈ.
ਨੇ 2.69 ਲੱਖ ਟਨ ਫ਼ਸਲ ਖਰੀਦੀ ਸੀ। ਆਮ
ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਟੇਟ ਖਰੀਦ ਏਜੰਸੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਹੀ ਫ਼ਸਲੀ
ਖਰੀਦ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਅਕਸਰ ਇਹ
ਵੀ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਖਰੀਦ ਕੇਂਦਰ
ਵਿਚ ਐਫ.ਸੀ.ਆਈ. ਦੀ ਖਰੀਦ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਉੱਥੇ
ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਸਟੇਟ ਏਜੰਸੀ ਵੀ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ
ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸੂਬੇ ਦੀਆਂ ਮੰਡੀਆਂ ਵਿਚ ਹੁਣ ਤੱਕ
143.08 ਲੱਖ ਟਨ ਫ਼ਸਲ ਦੀ ਆਮਦ ਹੋ ਚੁੱਕੀ
ਹੈ ਜਿਸ 'ਚੋਂ 138.19 ਲੱਖ ਟਨ ਫ਼ਸਲ ਦੀ ਖਰੀਦ
ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ।

ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਟਾਈਟਲਰ ਖਿਲਾਫ ਮੁਕੱਦਮੇ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਾਉਣ ਤੋਂ ਨਾਂਹ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ
ਸਾਫ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਆਗੂ ਜਗਦੀਸ਼
ਟਾਈਟਲਰ ਖਿਲਾਫ਼ 1984 ਦੇ ਸਿੱਖ ਵਿਰੋਧੀ
ਦੰਗਿਆਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਕਤਲ ਕੇਸ ਵਿਚ ਟਰਾਇਲ
ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਜਾਰੀ
ਰਹੇਗੀ। ਜਸਟਿਸ ਮਨੋਜ ਕੁਮਾਰ ਓਹਰੀ
ਟਾਈਟਲਰ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਲੀ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਚੱਲ ਰਹੇ
ਮੁਕੱਦਮੇ ਉੱਤੇ ਰੋਕ ਲਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੀ
ਪਟੀਸ਼ਨ ਉੱਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਕੋਰਟ
ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ 29 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ
ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਜੱਜ ਨੇ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿਚ ਕਿਹਾ,
“ਇਹ ਸਾਫ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ
ਕਾਰਵਾਈ ਜਾਰੀ ਰਹੇਗੀ। ਉੱਜ ਇਹ ਮੌਜੂਦਾ
ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹੋਵੇਗਾ।”
ਟਾਈਟਲਰ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ
ਟਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਪ੍ਰੋਸੀਕਿਊਸ਼ਨ ਦੇ ਗਵਾਹ
ਦੇ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਕੇਸ 12 ਨਵੰਬਰ
ਲਈ ਸੂਚੀਬੱਧ ਹੈ ਤੇ ਟਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਕਿਹਾ
ਜਾਵੇ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨ
'ਤੇ ਕੋਈ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਲੈਂਦੀ ਦੋਸ਼ ਆਇਦ ਕਰਨ

ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵੱਲੋਂ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਬਾਦਲ ਤੇ ਰਾਜਾ ਵਤਿੰਗ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਜ਼ਿਮਨੀ ਚੋਣਾਂ ਦੇ
ਮੱਦਨਜ਼ਰ ਵੱਖ ਵੱਖ-ਆਗੂਆਂ ਵੱਲੋਂ ਚੋਣ ਪ੍ਰਚਾਰ
ਜਾਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਚੋਣ ਜ਼ਾਬਤੋ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ
ਦੇ ਚੱਲਦਿਆਂ ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ
ਰਾਜਾ ਵਤਿੰਗ ਅਤੇ ਭਾਜਪਾ ਆਗੂ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਬਾਦਲ
ਨੂੰ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵੱਲੋਂ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ
ਹੈ। ਮੁਢਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂ
ਰਾਜਾ ਵਤਿੰਗ ਚੋਣ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦੌਰਾਨ ਇਕ ਮਸਜਿਦ
ਵਿਚ ਪੁੱਜੇ ਸਨ। ਉਧਰ, ਭਾਜਪਾ ਆਗੂ ਮਨਪ੍ਰੀਤ
ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਨੌਕਰੀਆਂ ਦਾ ਲਾਲਚ
ਦੇਣ ਬਾਰੇ ਵੀਡੀਓ ਵਾਇਰਲ ਹੋਣ ਸਬੰਧੀ ਨੋਟਿਸ
ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਮ
ਆਦਮ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਵੱਲੋਂ ‘ਆਪ ਪੰਜਾਬ’
ਦੇ ਐਕਸ ਹੈਡਲ ਉੱਤੇ ਵੀਡੀਓ ਜਾਰੀ ਕਰਦਿਆਂ
ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਚੋਣ ਜ਼ਾਬਤੋ ਦੀ
ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਏ ਗਏ ਸਨ।

ਦੇ ਅਮਲ ਉੱਤੇ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਰੋਕ ਲਾਈ ਜਾਵੇ।
ਆਪਣੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਕਤਲ ਤੇ ਹੋਰ ਦੋਸ਼ ਆਇਦ
ਕਰਨ ਦੇ ਅਮਲ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੰਦੀ ਟਾਈਟਲਰ
ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ 29 ਨਵੰਬਰ ਲਈ ਸੂਚੀਬੱਧ ਹੈ,
ਪਰ ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ
ਉੱਤੇ ਰੋਕ ਦੀ ਅਪੀਲ ਲੈ ਕੇ ਕੋਰਟ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ।
ਉਧਰ, ਪੀੜਤਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ
ਐਚ.ਐੱਸ.ਫੁਲਕਾ ਨੇ ਟਾਈਟਲਰ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ
ਦਾ ਇਹ ਕਹਿੰਦਿਆਂ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਕਿ ਗਵਾਹ
ਉਮਰ ਦਰਾਜ਼ ਹੈ ਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਿਹਤ ਵਿਗਾੜਾਂ
ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਹੈ। ਉਹ ਇਸ ਉਮਰ ਵਿਚ ਵੀ ਚੋਬੀ
ਵਾਰ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਹੋਵੇਗੀ। ਟਾਈਟਲਰ ਦਾ
ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਉਹਦੇ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਵੱਲੋਂ
ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸ ਆਗੂ
ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਟਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਉਸ ਖਿਲਾਫ਼
ਦੋਸ਼ ਆਇਦ ਕਰਨ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਹੁਕਮ ‘ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ’
ਹਨ। ਟਾਈਟਲਰ ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿਚ ਕਿਹਾ,
“ਟਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਥਾਪਿਤ
ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਕੇ ਉਸ ਖਿਲਾਫ਼
ਦੋਸ਼ ਗਲਤ ਦੋਸ਼ ਆਇਦ ਕੀਤੇ ਹਨ।”

ਟਰੰਪ ਦੀ ਜਿੱਤ ਨਾਲ ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਅੰਦਰ ਵੱਡੀ ਹਲਚਲ

(ਪਹਿਲੇ ਸਫ਼ੇ ਦੀ ਬਾਕੀ)
ਨੂੰ ਵੀ ਡਿਪੋਰਟ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ।
ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਜਿੱਤ ਤੋਂ
ਬਾਅਦ ਉਹ ਅਮਰੀਕੀ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ
ਵੱਡੇ ਸਮੂਹਿਕ ਦੇਸ਼ ਨਿਕਾਲੇ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰਨਗੇ।
ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਕਾਰਜਕਾਲ (2017 ਤੋਂ 2021)
ਦੌਰਾਨ ਵੀ 10 ਹਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ
ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਕੈਨੇਡਾ ਭੱਜਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ
ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।
ਡੌਲਨਡ ਟਰੰਪ ਨੇ ਪਰਵਾਸ ਖ਼ਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ
ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਪਰਵਾਸ ਦੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਉੱਤੇ
ਹਮੇਸ਼ਾ ਸਖ਼ਤ ਰਵੱਈਆ ਅਖ਼ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਹੈ।
ਉਹ ‘ਅਮਰੀਕਨ ਫ਼ਸਟ’ ਦਾ ਨਾਅਰਾ ਦਿੰਦੇ ਰਹੇ
ਹਨ। ਇੰਟਰਵਿਊ ਵਿਚ ਪਰਵਾਸ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ
ਟਰੰਪ ਨੇ ਸਾਫ਼ ਆਖਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਨਵੰਬਰ
ਵਿਚ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਬਣਦਾ ਹਾਂ ਤਾਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ
ਡੈਪੋਰਟੇਸ਼ਨ, ਯਾਨੀ, ਦੇਸ਼ ਨਿਕਾਲਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ
ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਟਰੰਪ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ
ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਹ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਅਹੁਦੇ ਸਨ ਤਾਂ

ਦੱਖਣੀ ਸਰਹੱਦ 'ਤੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਮੀਲ ਲੰਮੀ ਕੰਧ
ਉਸਾਰੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਦਾ ਰਾਹ ਡੱਕਣ
ਲਈ ਹਰ ਹੀਲਾ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਟਰੰਪ ਦੀ
ਇਸ ਪਾਰੀ ਵਿਚ ਹਾਲਾਤ ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਮਾੜੇ ਹੋਣ
ਦੇ ਆਸਾਰ ਜਾਪ ਰਹਿ ਗਏ। ਇਸ ਲਈ ਪਰਵਾਸੀ
ਗੁਆਂਢੀ ਮੁਲਕ ਕੈਨੇਡਾ ਵੱਲ ਰੁਖ ਕਰਨ ਦੀਆਂ
ਜੁਗਤਾਂ ਘੜਨ ਲੱਗੇ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਕੈਨੇਡਾ
ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਦਾ ਰਾਹ ਰੋਕਣ ਲਈ
ਆਪਣੀ ਪਰਵਾਸ ਨੀਤੀ ਵਿਚ ਗਲਾਤਾਤਰ ਬਦਲਾਓ
ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।
ਕੈਨੇਡਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਹਾਲ ਵਿਚ ਹੀ ਕਈ
ਸਖ਼ਤ ਫੈਸਲੇ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਵਿਜ਼ਿਟਰ
ਵੀਜ਼ਾ ਉੱਤੇ ਆਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਵੱਡਾ ਝਟਕਾ
ਦਿੰਦਿਆਂ ਵੀਜ਼ਾ ਨਿਯਮਾਂ 'ਚ ਸਖ਼ਤ ਤਬਦੀਲੀ ਕਰ
ਦਿੱਤੀ। ਕੈਨੇਡਾ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਨਵੇਂ ਫੈਸਲੇ ਮੁਤਾਬਕ
ਹੁਣ 10 ਸਾਲ ਦਾ ਵਿਜ਼ਿਟਰ ਵੀਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇਗਾ।
ਨਵੇਂ ਨਿਯਮਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਲਾਜ਼ਮੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਹਰ
ਬਿਨੈਕਾਰ ਨੂੰ ਪਾਸਪੋਰਟ ਦੀ ਮਿਆਦ ਤੱਕ ਕੈਨੇਡਾ
ਦਾ ਵਿਜ਼ਿਟਰ ਵੀਜ਼ਾ ਮਿਲੇ। ਕੈਨੇਡਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ

ਮਲਟੀਪਲ ਐਂਟਰੀ ਦੀ ਥਾਂ ਸਿੰਗਲ ਐਂਟਰੀ ਵਾਲੇ
ਵੀਜ਼ੇ ਦੇਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ।
ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਆਵਾਸ ਵਿਭਾਗ ਅਨੁਸਾਰ
ਵਿਜ਼ਿਟਰ ਵੀਜ਼ਾ ਉੱਤੇ ਆਏ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ
ਸਾਢੇ 10 ਲੱਖ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਹੈ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਚੋਂ
ਜਿਹੜੇ ਹੁਣ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਾਪਸ ਨਾ ਗਏ, ਉਨ੍ਹਾਂ
ਨੂੰ ਵਾਪਸੀ ਲਈ ਸਖ਼ਤ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ
ਕਰਨਾ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਇਹ ਫੈਸਲਾ
ਤੁਰਤ ਲਾਗੂ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਤੇ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਵੰਗ
ਨਾਲ ਟਿਕੇ ਹੋਏ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਸੂਚੀਆਂ ਬਣਨ
ਲੱਗੀਆਂ ਹਨ। ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਸੂਤਰ ਅਨੁਸਾਰ ਲਾਗੂ
ਕੀਤੇ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਮਗਰੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਆਏ ਅਤੇ
6 ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਮਿਆਦ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਕੈਨੇਡਾ 'ਚ
ਟਿਕੇ ਹੋਏ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ 'ਚੋਂ ਜਿਹੜੇ ਖੁਦ ਆਪਣੇ
ਦੇਸ਼ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਜਾਣਗੇ।
ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੈਨੇਡਾ ਨੇ ਆਪਣੀ
ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਨੀਤੀ ਵਿਚ ਹੋਰ ਵੱਡਾ ਬਦਲਾਓ
ਕਰਦਿਆਂ ਫਾਸਟ ਟਰੈਕ ਸਟੂਡੈਂਟ ਵੀਜ਼ਾ ਜਿਸ
ਨੂੰ ਸਟੂਡੈਂਟ ਡਾਇਰੈਕਟ ਸਟ੍ਰੀਮ

(ਐਸ.ਡੀ.ਐਸ) ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ,
ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਇਸ
ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ,
ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕਰਨ ਦੇ
ਚਾਹਵਾਨ ਭਾਰਤੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ 'ਤੇ ਸਿੱਧਾ
ਅਸਰ ਪਏਗਾ। ਐਸ.ਡੀ.ਐਸ. ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ
2018 ਵਿਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਤੇ ਇਸ
ਦਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਵ ਭਾਰਤ, ਚੀਨ, ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤੇ
ਫਿਲਪੀਨਜ਼ ਸਣੇ 14 ਮੁਲਕਾਂ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ,
ਜੋ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਦੇ ਹਨ,
ਲਈ ਸਟੈਂਡੀ ਪਰਮਿਟ ਦੇ ਅਮਲ ਨੂੰ
ਸਟ੍ਰੀਮਲਾਈਨ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਐਸ.ਡੀ.ਐਸ.
ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਕੌਮਾਂਤਰੀ
ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਮਕਬੂਲ ਸੀ
ਕਿਉਂਕਿ ਸਟੈਂਡਰਡ ਅਮਲ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਇਸ
ਵਿਚ ਪਰਮਿਟ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਬਹੁਤ ਤੇਜ਼ (ਕਈ
ਵਾਰ ਤਾਂ ਤਿੰਨ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਵਿਚ ਮਿਲ ਜਾਂਦੀ)
ਸੀ ਪਰ ਹੁਣ ਇਹ ਸਹੂਲਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਖੋਹ
ਲਈ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਆਨਰੇਰੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਬੋਰਡ

(ਡਾ.) ਨਵਦੀਪ ਕੌਰ
ਬਲਵਿੰਦਰ (ਨਿੱਕੀ) ਕੌਰ ਸੇਖੋਂ
ਜਸਬੀਰ ਕੌਰ ਢਿੱਲੋਂ
ਡਾ. ਇਨਕਲਾਬੀ ਥਾਂਦੀ
ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ
ਹਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਦਿਓਲ
ਡਾ. ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਬਸਰਾਨ
ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਾਹੀ

ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਟਿਵਾਣਾ
ਜੈਦੇਵ ਸਿੰਘ ਭੱਠਲ
ਪਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵਾਲੀਆ
ਡਾ. ਹਰਗੁਰਮੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ
ਡਾ. ਤੇਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮੰਡੇਰ
ਜਗਦੀਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਕਲੇਰ
ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਘੁੰਨ
ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦਰਤ

ਡਾ. ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ
ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਜੌੜਾ
ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੈਸ
ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਭੂਰਾ
ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਸਿੰਘ ਮੁਲਤਾਨੀ
ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਪਰਿੰਗਫੀਲਡ
ਗੁਰਵੀਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ
ਜਸਕਰਨ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ

ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ (ਅਮਰ ਕਾਰਪੇਟ)
ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਸੰਘਾ
ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ
ਹਰਵਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਲੈਲ
ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਢੀਡਸਾ
ਸੁਖਮੇਲ ਸਿੰਘ ਅਟਵਾਲ
ਮੁਖਤਿਆਰ ਸਿੰਘ (ਹੈਪੀ ਹੀਰ)
ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ
ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ (ਜੱਸੀ) ਗਿੱਲ

ਪੁਛਨਿ ਗਲ ਈਮਾਨ ਦੀ ਕਾਜੀ ਮੁਲਾਂ ਇਕਠੇ ਹੋਈ। ਵਡਾ ਸਾਂਗ ਵਰਤਾਇਆ ਲਖਿ ਨ ਸਕੈ ਕੁਦਰਤਿ ਕੋਈ।
ਪੁਛਨਿ ਫੋਲਿ ਕਿਤਾਬ ਨੋ ਹਿੰਦੂ ਵਡਾ ਕਿ ਮੁਸਲਮਾਨੋਈ। ਬਾਬਾ ਆਖੇ ਹਾਜੀਆ ਸੁਭਿ ਅਮਲਾ ਬਾਝਹੁ ਦੋਨੋ ਰੋਈ।

ਸਤਿਗੁਰ ਨਾਨਕ ਪ੍ਰਗਟਿਆ
ਮਿਟੀ ਧੁੰਧ ਜਗ ਚਾਨਣ ਹੋਆ ॥
-Guru Nanak Dev ji

GOODY
NEST
www.goodynest.com

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ
ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਦੀ
ਸਮੂਹ ਨਾਨਕ ਨਾਮ ਲੇਵਾ
ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਨੂੰ
ਧਾਲੀਵਾਲ ਪਰਿਵਾਰ ਵਲੋਂ

ਕੋਟਨਿ ਕੋਟ ਵਧਾਈ

ਜਸਕਰਨ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ ਫੋਨ: 630-290-7993

**From: Baba Nanak Commercial Properties LLC &
Dhaliwal Brothers inc.**

ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਵੱਲੋਂ ਸੁਖਬੀਰ ਬਾਰੇ ਛੇਤੀ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਦੇ ਆਸਾਰ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਵੱਲੋਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਤਨਖਾਹੀਆਂ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਮਗਰੋਂ ਉਸ ਖਿਲਾਫ਼ ਅਗਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਲਈ ਸੱਦਾ ਗਈ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦੀ ਇਕੱਤਰਤਾ ਵਿਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਿੱਖ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਅਤੇ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀਆਂ ਨੇ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਉਪਰੰਤ ਪੰਜ ਸਿੱਖ ਸਾਹਿਬਾਨ ਸੁਖਬੀਰ ਬਾਦਲ ਖਿਲਾਫ਼ ਕੋਈ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣਗੇ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ, ਤਖਤ ਦਮਦਮਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਤਖਤ ਕੇਸਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਸੁਲਤਾਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਿੱਖ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਸੁਣੇ। ਕੁਝ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨੇ ਲਿਖਤੀ ਵਿਚਾਰ ਵੀ ਭੇਜੇ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੀਟਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਵਿਚਾਰ-ਚਰਚਾ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਸਾਰੇ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਗਿਆਨੀ ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਪੰਥ ਵਿਚ ਕੌਮੀ ਮੁੱਦਿਆਂ ਬਾਰੇ ਪੰਥਕ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਅਤੇ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀਆਂ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰੇ ਦੀ ਰਵਾਇਤ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵੀ ਕਾਇਮ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਸੰਪਰਦਾਵਾਂ, ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ, ਸਿੱਖ ਸਭਾਵਾਂ ਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕਮੇਟੀਆਂ ਨਾਲ ਵੀ ਪੰਥਕ ਮਸਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ-ਚਰਚਾ ਲਈ

ਇਕੱਤਰਤਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਤਾਂ ਜੋ ਪੰਥ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਅਤੇ ਉੱਜਲ ਦਿਸ਼ਾਵਾਂ ਵੱਲ ਲਿਜਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ।

ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਐਡਵੋਕੇਟ ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਧਾਮੀ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਵਕੀਲ ਐਚ.ਐਸ. ਫੂਲਕਾ, ਸਿੱਖ ਵਿਦਵਾਨ ਹਰਸਿਮਰਨ ਸਿੰਘ, ਡਾ. ਜਸਬੀਰ ਕੌਰ ਪਟਿਆਲਾ, ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੋਹਲ, ਡਾ. ਚਮਕੌਰ ਸਿੰਘ ਪਟਿਆਲਾ, ਡਾ. ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ। ਸਿੱਖ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਕੋਲੋਂ

ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਰਾਏ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੁਣ ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੀ ਵੀ ਮੀਟਿੰਗ ਸੱਦੇ ਜਾਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ।

ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਖਿਲਾਫ਼ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਨਾਰਾਜ਼ ਧੜੇ ਵੱਲੋਂ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਉਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ 2007 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 2017 ਤੱਕ ਅਕਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਵੇਲੇ ਵੱਡੀਆਂ ਭੁੱਲਾਂ ਅਤੇ ਗਲਤੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ ਜਿਸ ਨਾਲ ਪੰਥ ਨੂੰ ਵੱਡਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਭੁੱਲਾਂ ਅਤੇ ਗਲਤੀਆਂ

ਸੁਧਾਰ ਲਹਿਰ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਵੱਲੋਂ ਗਿਆਨੀ ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ

ਤਲਵੰਡੀ ਸਾਬੋ: ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਸੁਧਾਰ ਲਹਿਰ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂਆਂ ਦਾ ਇਕ ਵਫਦ ਸੁਧਾਰ ਲਹਿਰ ਦੇ ਕਨਵੀਨਰ ਗੁਰਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਵਡਾਲਾ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਤਖਤ ਸ੍ਰੀ ਦਮਦਮਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਗਿਆਨੀ ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਥਾਨਕ ਰਿਹਾਇਸ਼ 'ਤੇ ਮਿਲਿਆ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਬੰਦ-ਕਮਰਾ ਮੀਟਿੰਗ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਨਾਲ ਸਵਾ ਘੰਟੇ ਦੇ ਕਰੀਬ ਬੰਦ-ਕਮਰਾ ਮੀਟਿੰਗ ਕੀਤੀ, ਪਰ ਇਹ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗ ਸਕਿਆ ਕਿ ਵਿਚਾਰ ਚਰਚਾ ਕਿਸ ਵਿਸ਼ੇ ਉਤੇ ਹੋਈ।

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਧਾਮੀ ਨੂੰ ਲਾਭੇ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਭਾਈ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਬੀਬੀ ਪਰਮਜੀਤ ਕੌਰ ਲਾਂਡਰਾਂ, ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਹੁਸੈਨਪੁਰ, ਮਾਸਟਰ ਮਿੱਠੂ ਸਿੰਘ ਕਾਹਨੇਕੇ ਅਤੇ ਮਲਕੀਤ ਸਿੰਘ ਚੰਗਲ ਨੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਧਾਮੀ ਨੂੰ ਤੁਰਤ ਹੁਦੇ ਤੋਂ ਲਾਭੇ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭੁੰਦਤ ਦੀ ਸਿੱਖ ਸਾਹਿਬਾਨ ਗਿਆਨੀ ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਸ੍ਰੀ ਫਤਹਿਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਮੁਲਾਕਾਤ ਹੋਈ। ਇਹ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਧਾਮੀ ਨੇ ਵਿਚੋਲਗੀ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਜਥੇਦਾਰ ਨੂੰ ਪਟਿਆਲਾ ਤੋਂ ਫਤਹਿਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਵਿਚ ਡੇਰਾ ਸਿਰਸਾ ਮੁਖੀ ਖਿਲਾਫ ਚੱਲ ਰਹੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈਣਾ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਤੋਂ ਮੁਆਫੀ ਦਿਵਾਉਣਾ, 2015 ਵਿਚ ਵਾਪਰੀਆਂ ਬੇਅਦਬੀ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਸਬੰਧੀ ਕੋਈ ਠੋਸ ਕਾਰਵਾਈ ਨਾ ਕਰਨਾ ਆਦਿ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਅਪਣਾ ਖਿਮਾ ਯਾਚਨਾ ਪੱਤਰ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਵਿਖੇ ਸੌਂਪ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਮੀਟਿੰਗ ਮਗਰੋਂ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮੀਡੀਆ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇ ਲੋੜ ਪਈ ਤਾਂ ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਸੱਦ ਕੇ ਵੀ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਸ਼ਾਦਮਾਨ ਚੌਕ ਦਾ ਨਾਂ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਰੱਖਣ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਰੱਦ

ਲਾਹੌਰ: ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਸੂਬੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਲਾਹੌਰ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਲਾਹੌਰ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਸ਼ਾਦਮਾਨ ਚੌਕ ਦਾ ਨਾਮ ਬਦਲ ਕੇ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਉਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬੁੱਤ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਇਕ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਫੌਜੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਰਾਏ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਸਹਾਇਕ ਐਡਵੋਕੇਟ ਜਨਰਲ ਅਸਗਰ ਲੇਖਾਰੀ ਵੱਲੋਂ ਲਾਹੌਰ ਹਾਈ

ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਲਿਖਤੀ ਜਵਾਬ 'ਚ ਆਜ਼ਾਦੀ ਘੁਲਾਟੀਏ 'ਤੇ ਗੰਭੀਰ ਦੋਸ਼ ਲਾਏ ਗਏ ਹਨ।

ਲਾਹੌਰ ਮੈਟਰੋਪੋਲੀਟਨ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਨੇ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਮੈਮੋਰੀਅਲ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਇਮਤਿਆਜ਼ ਰਸ਼ੀਦ ਕੁਰੈਸ਼ੀ ਵੱਲੋਂ ਲਾਹੌਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ 'ਚ ਦਾਇਰ ਮਾਣਹਾਨੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿਚ ਕਿਹਾ, 'ਸ਼ਾਦਮਾਨ ਚੌਕ ਦਾ ਨਾਮ ਬਦਲ ਕੇ ਭਗਤ ਸਿੰਘ

ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਉਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬੁੱਤ ਲਾਉਣ ਦੀ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਯੋਜਨਾ ਨੂੰ (ਸੇਵਾਮੁਕਤ) ਫੌਜੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਤਾਰਿਕ ਮਜੀਦ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਰਾਏ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।' ਇਸ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਾਦਮਾਨ ਚੌਕ ਦਾ ਨਾਮ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਰੱਖਣ ਲਈ ਬਣਾਈ ਗਈ ਕਮੇਟੀ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਮਜੀਦ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ, 'ਭਗਤ ਸਿੰਘ

ਕ੍ਰਾਂਤੀਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਅਪਰਾਧੀ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਬਰਤਾਨਵੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਦੋ ਸਾਬੀਆਂ ਸਮੇਤ ਫਾਂਸੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ।' ਮਜੀਦ ਅਨੁਸਾਰ, 'ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਧਾਰਮਿਕ ਆਗੂਆਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਸੀ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਸਰਕਾਰੀ ਸੰਗਠਨ 'ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ', ਜੋ ਇਸਲਾਮਿਕ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਤੇ ਪਾਬੰਦੀ

ਲਾਈ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।' ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ, 'ਇਸ ਸੰਗਠਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਜੋ ਖੁਦ ਨੂੰ ਮੁਸਲਮਾਨ ਆਖਦੇ ਹਨ, ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਇਕ ਨਾਸਤਕ ਦੇ ਨਾਮ ਉਤੇ ਕਿਸੇ ਥਾਂ ਦਾ ਨਾਮ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸਲਾਮ ਵਿਚ ਬੁੱਤ ਲਾਉਣ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਹੈ।' ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਵੱਡੇ ਕਾਰਜ ਲਈ ਆਪਣੀ ਲੜਾਈ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਂਗ ਜਾਰੀ ਰੱਖੇਗਾ ਅਤੇ ਕਾਮਯਾਬੀ ਹਾਸਿਲ ਕਰੇਗਾ।

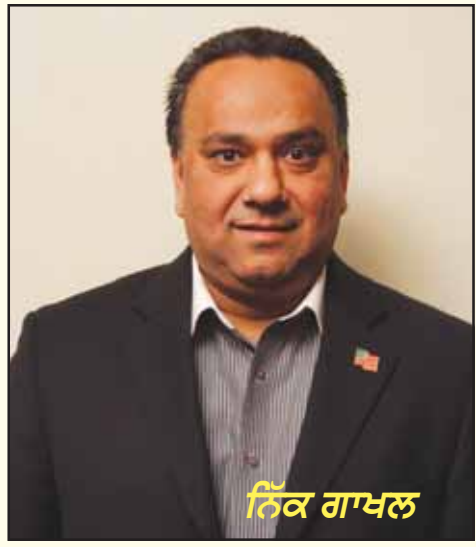

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ॥

ਨਾਨਕ ਨਾਮ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ॥ ਤੇਰੇ ਭਾਣੇ ਸਰਬੱਤ ਦਾ ਭਲਾ॥

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੇ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਜਗਤ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ 555ਵੇਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਦੀ ਕੋਟਨਿ-ਕੋਟਿ ਵਧਾਈ।

ਨਿੱਕ ਗਾਖਲ

ਆਓ, ਸਾਰੇ ਰਲ ਕੇ ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਦੇ ਸੁਨੇਹੇ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਈਏ ਤੇ ਇਸ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਬਿਹਤਰ ਬਣਾਈਏ।

ਵਲੋਂ: ਨਿੱਕ ਗਾਖਲ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ।

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪੈਲਾਟਾਈਨ ਵਿਖੇ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਸਮਾਗਮਾਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ

ਪੈਲਾਟਾਈਨ: ਸਿੱਖ ਰਿਲੀਜੀਅਸ ਸੁਸਾਇਟੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪੈਲਾਟਾਈਨ ਵਿਖੇ ਪ੍ਰਥਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਅਖੰਡ ਪਾਠ 15 ਨਵੰਬਰ ਦਿਨ ਸ਼ੁਕਰਵਾਰ ਨੂੰ ਅਰੰਭ ਹੋਣਗੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭੋਗ 17 ਨਵੰਬਰ ਦਿਨ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਪਾਏ ਜਾਣਗੇ। ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਵਿਚ ਭਾਈ ਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਅਤੇ ਜਥਾ ਹਜ਼ੂਰੀ ਰਾਗੀ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੁੱਜ ਰਹੇ ਹਨ, ਜੋ ਸ਼ੁਕਰਵਾਰ ਅਤੇ ਸ਼ਨਿਚਰਵਾਰ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮ 7:20 ਤੋਂ 8:20 ਵਜੇ ਤੱਕ ਅਤੇ 17 ਨਵੰਬਰ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ 11:30 ਤੋਂ 12:30 ਵਜੇ ਤੱਕ ਕੀਰਤਨ ਰਾਗੀ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਨਿਹਾਲ ਕਰਨਗੇ। ਗੁਰੂਘਰ ਵਿਖੇ 16 ਨਵੰਬਰ ਦਿਨ ਸ਼ਨਿਚਰਵਾਰ ਨੂੰ ਭਾਈ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਰਾਭਾ ਦਾ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦਿਹਾੜਾ ਮਨਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਿਸ ਦੌਰਾਨ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੀਆਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਸੁਣਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰਪੁਰਬ ਦੇ ਸਮਾਗਮਾਂ ਵਿਚ ਹਮੇਸ਼ਾ ਕੇ ਪਹੁੰਚੇ ਅਤੇ ਗੁਰੂਘਰ ਦੀਆਂ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰੋ।

ਮਾਤਾ ਗੁਰਮੇਜ ਕੌਰ ਦੇ ਦੇਹਾਂਤ ਨਾਲ ਸੰਧੂ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਸਦਮਾ

ਪੈਲਾਟਾਈਨ: ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪੈਲਾਟਾਈਨ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ. ਹਰਕੀਰਤ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਦੇ ਮਾਤਾ ਅਤੇ ਸ. ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਦੇ ਸੁਪਤਨੀ ਮਾਤਾ ਗੁਰਮੇਜ ਕੌਰ ਸੰਧੂ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੁਆਰਾ ਬਖਸ਼ੀ ਸੁਆਸਾਂ ਦੀ ਪੁੰਜੀ ਪੂਰੀ ਕਰ ਕੇ ਗੁਰੂ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਜਾ ਬਿਰਾਜੇ ਹਨ। ਉਹ 84 ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਸਨ। ਉਹ ਮੁਲ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਪਿੰਡ ਮੀਰਾਂ ਕੋਟ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਰੱਖਦੇ ਸਨ। 2003 ਵਿਚ ਉਹ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਆ ਗਏ ਸਨ ਤੇ ਇੱਥੇ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਕੋਲ ਹੀ ਰਹਿ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਿੱਛੇ ਤਿੰਨ ਪੁੱਤਰ ਅਤੇ ਨੂੰਹਾਂ ਹਰਕੀਰਤ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ-ਨਿਰਮਲ ਕੌਰ, ਮਨਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ-ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਕੌਰ, ਪਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ-ਸਿਮਰਜੀਤ ਕੌਰ ਅਤੇ ਇਕ ਧੀ ਬਲਜਿੰਦਰ ਕੌਰ ਚਾਹਲ-ਜਵਾਈ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਚਾਹਲ ਅਤੇ ਪੋਤੇ-ਪੋਤਰੀਆਂ, ਦੋਹਤੇ-ਦੋਹਤੀਆਂ ਦਾ ਭਰਿਆ ਪਰਿਵਾਰ ਛੱਡ ਗਏ ਹਨ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅੰਤਿਮ ਸੰਸਕਾਰ 16 ਨਵੰਬਰ ਦਿਨ ਸ਼ਨਿਚਰਵਾਰ ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ 9 ਤੋਂ 11 ਵਜੇ ਦਰਮਿਆਨ Countryside Funeral Homes 950 S Bartlett Rd. Bartlett, IL 60103 ਵਿਖੇ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਪਰੰਤ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪੈਲਾਟਾਈਨ ਵਿਖੇ ਅੰਤਿਮ ਅਰਦਾਸ ਦੁਪਹਿਰ 1 ਤੋਂ 3 ਵਜੇ ਦਰਮਿਆਨ ਹੋਵੇਗੀ। ਵਧੇਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਸ. ਹਰਕੀਰਤ

ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਨਾਲ ਫੋਨ ਨੰਬਰ 224-501-1239 'ਤੇ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਇੰਡੀਆ ਕਲੱਬ ਦੇ ਦੀਵਾਲੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿਚ ਲੱਗੀਆਂ ਰੌਣਕਾਂ

ਡੇਅਟਨ: ਇੰਡੀਆ ਕਲੱਬ ਆਫ ਗ੍ਰੇਟਰ ਡੇਅਟਨ ਵਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਅਤੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਯੋਗਦਾਨ ਲਈ ਸਨਮਾਨਿਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਪੁਨੀਤਾ ਅਗਰਵਾਲ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਵੀ ਕੀਤੀ ਗਿਆ। ਇਹ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਪ੍ਰਧਾਨ ਪੁਨੀਤਾ ਅਗਰਵਾਲ

ਦੀਵਾਲੀ ਦਾ ਤਿਉਹਾਰ ਧੂਮ-ਧਾਮ ਨਾਲ ਮਨਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵੀ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੇ ਬਹੁਤ ਜੋਸ਼ ਨਾਲ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦਾ ਖੂਬ ਅਨੰਦ ਮਾਣਿਆ। ਸੈਂਟਰਵਿੱਲ ਦੇ ਮੇਅਰ ਮਿਸਟਰ ਬਰੂਕਸ ਕੰਪਟਨ ਨੇ ਇਸ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ਿਰਕਤ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ੁਭਕਾਮਨਾਵਾਂ ਸਾਂਝੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ।

ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿਚ 110 ਬੱਚਿਆਂ ਅਤੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ। 6 ਕੋਰੀਓਗ੍ਰਾਫਰਾਂ ਵਲੋਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀਆਂ ਆਈਟਮਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਨੂੰ ਚਾਰ ਚੰਨ ਲਾਏ ਅਤੇ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਇਹ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਬਹੁਤ ਸਫਲ ਰਿਹਾ। ਡਾ: ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਸੈਰਬੀ, ਡਾ. ਝਾਂਸੀ ਕੋਡੂਰੀ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸਰੋਜ ਮੱਕਤ ਨੂੰ ਗ੍ਰੇਟਰ ਡੇਅਟਨ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਲਈ

ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਟੀਮ ਦੀ ਮਿਹਨਤ ਨਾਲ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕਿਆ।

ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਇੰਡੀਆ ਕਲੱਬ ਆਫ ਗ੍ਰੇਟਰ ਡੇਅਟਨ ਇੱਕ ਗੈਰ-ਲਾਭਕਾਰੀ ਸੰਸਥਾ ਹੈ ਜੋ 1967 ਤੋਂ ਏਸ਼ਿਆਈ ਭਾਰਤੀਆਂ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਅਤੇ ਸੇਵਾ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ।

GoldenKey

LENDING

Grow your business with our Strategic

COMERCIAL LOAN SOLUTIONS

Partner with us for expert guidance and support

Contact Us at

317-620-4100

www.goldenkeylending.com

We speak your Language

English • ਪੰਜਾਬੀ • ਹਿੰਦੀ • اردو

325 S. College Avenue, Indianapolis, Indiana 46202

NMLS 147421

Dhillon Travel Plaza

Dhillon Road Service

Interstate 40, exit 356, San Jon, NM

ਗਿੱਲ ਮੰਜ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਵਾਲੇ

ਪੰਜਾਬੀ ਢਾਬਾ

ਰੋਡ ਸਰਵਿਸ

New & Used Tires

Oil Change

ਨਿਊ ਮੈਕਸੀਕੋ ਦੀ ਸਕੇਲ ਉਤੇ ਵੀ ਸਰਵਿਸ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ

Ph: 571-606-0829, 317-242-9936

Sistar Mortgage

A Nationwide Lender

Corporate NMLS# 48434

AZ License# BK-0945944

Over 2 Decades of experience providing high level servicing for new and experienced borrowers!

Residential and Commercial Loans

Available In Most States!

Special loan programs for:

- Jumbo Loans
- Self Employed and with a work permit
- Business loans with or without property

(734) 330-8859

balbir.grewal@sistarmortgage.com

balbirgrewal.sistarmortgage.com

https://www.nmlsconsumeraccess.org

ਟਰੰਪ ਨੇ ਹੈਰਿਸ ਨੂੰ ਸੱਤੇ ਅਹਿਮ ਸੂਬਿਆਂ ਵਿਚ ਹਰਾਇਆ

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ: ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਡੋਨਲਡ ਟਰੰਪ ਨੇ ਐਰੀਜ਼ੋਨਾ ਦੀ ਚੋਣ ਜਿੱਤ ਲਈ ਹੈ। ਇਸ ਜਿੱਤ ਨਾਲ ਟਰੰਪ ਨੇ ਆਪਣੀ ਵਿਰੋਧੀ ਡੈਮੋਕਰੈਟਿਕ ਉਮੀਦਵਾਰ ਕਮਲਾ ਹੈਰਿਸ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਸੱਤ ਅਹਿਮ ਰਾਜਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਵੀਗ ਸਟੇਟਸ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਵਿਚ ਸ਼ਿਕਸਤ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਲਈ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਜਿੱਤ ਹਾਰ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਵੀਗ ਸਟੇਟਸ ਦੀ ਹਮੇਸ਼ਾ ਫੈਸਲਾਕੁਨ ਭੂਮਿਕਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਇਹ ਸੱਤ ਰਾਜ ਐਰੀਜ਼ੋਨਾ, ਵਿਸਕੋਨਸਿਨ, ਮਿਸ਼ੀਗਨ, ਪੈਨਸਿਲਵੇਨੀਆ, ਨੌਰਥ ਕੈਰੋਲੀਨਾ ਤੇ ਜੌਰਜੀਆ ਹਨ। ਐਰੀਜ਼ੋਨਾ ਵਿਚ ਜਿੱਤ ਨਾਲ ਟਰੰਪ ਦੀਆਂ ਇਲੈਕਟੋਰਲ ਕਾਲਜ ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 312 ਨੂੰ ਪਹੁੰਚ ਗਈ ਹੈ ਜਦੋਂਕਿ ਉਪ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਹੈਰਿਸ ਨੂੰ 226 ਇਲੈਕਟੋਰਲ ਵੋਟ ਮਿਲੇ ਹਨ। ਐਰੀਜ਼ੋਨਾ ਦੇ ਕੁੱਲ 11 ਇਲੈਕਟੋਰਲ ਵੋਟ ਹਨ।

ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਮਿਲੀ ਜਿੱਤ ਨਾਲ ਰਿਪਬਲਿਕਨ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਚਾਰ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਵਕਫੇ ਮਗਰੋਂ ਮੁੜ ਸੈਨੇਟ ਦਾ ਕੰਟਰੋਲ ਹਾਸਲ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ ਤੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਸਦਨ ਵਿਚ ਬਹੁਮਤ

ਚੋਣ ਨਤੀਜੇ ਸਵੀਕਾਰ ਪਰ ਲੜਾਈ ਜਾਰੀ ਰਹੇਗੀ: ਹੈਰਿਸ

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ: ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਰਿਪਬਲਿਕਨ ਉਮੀਦਵਾਰ ਡੋਨਲਡ ਟਰੰਪ ਹੱਥੋਂ ਮਿਲੀ ਹਾਰ ਮਗਰੋਂ ਉਪ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਕਮਲਾ ਹੈਰਿਸ (60) ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਮਰਥਕਾਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਚੋਣ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਰਿਪਬਲਿਕਨ ਆਗੂ (ਟਰੰਪ) ਨੂੰ ਸੱਤਾ ਤਬਦੀਲੀ ਦਾ ਅਮਲ ਸਾਂਝੀਆਂ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਿਰੇ ਚਾੜ੍ਹਨਾ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ। ਹਾਵਰਡ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਰਹੀ ਹੈਰਿਸ ਨੇ 'ਵਰਸਿਟੀ ਵਿਚ ਬੇਹੱਦ ਭਾਵੁਕ ਤਕਰੀਰ ਦੌਰਾਨ ਕਿਹਾ ਕਿ 'ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਵਾਅਦੇ ਦੀ ਲੋਅ ਹਮੇਸ਼ਾ ਜਗਦੀ ਰਹੇਗੀ। ਹੈਰਿਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਹਿਦ ਲਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਮੁਹਿੰਮ ਦਾ ਆਧਾਰ ਰਹੀ ਲੜਾਈ ਜਾਰੀ ਰਹੇਗੀ।

ਸਰਨਾਰਥੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਉਭਾਰੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗ਼ੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਸਰਨਾਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੇਸ਼ ਭੇਜਣ ਤੇ ਮਿਲਟਰੀ ਬਜਟ ਦਾ ਕੁਝ ਹਿੱਸਾ ਬਾਰਡਰ ਫੰਡਿੰਗ ਲਈ ਵਰਤਣ ਦਾ ਅਹਿਦ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜੋਆ ਬਾਇਡਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਪ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਕਮਲਾ ਹੈਰਿਸ 'ਲੜਾਈ ਜਾਰੀ' ਰੱਖੇਗੀ। ਬਾਇਡਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹੈਰਿਸ ਭਾਵੇਂ

ਚੋਣ ਹਾਰ ਗਈ, ਪਰ ਉਹ 'ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਦੀ ਆਗੂ' ਰਹੇਗੀ। ਅਮਰੀਕੀ ਸਦਰ ਨੇ ਇਕ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਕਿਹਾ, "ਉਹ ਇਰਾਦੇ, ਪੂਰੀ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹਤਾ ਤੇ ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ ਨਾਲ ਲੜਾਈ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖੇਗੀ। ਉਹ ਸਾਰੇ ਅਮਰੀਕੀਆਂ ਲਈ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਂਗ ਚੈਂਪੀਅਨ ਰਹੇਗੀ।" ਬਾਇਡਨ ਨੇ ਅਸਧਾਰਨ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਇਤਿਹਾਸਕ ਚੋਣ ਮੁਹਿੰਮ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਹੈਰਿਸ ਦੀ ਸਲਾਘਾ ਕੀਤੀ।

ਲਹਿੰਦੇ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਧੁਆਂਖੀ ਧੁੰਦ ਕਾਰਨ ਤਾਲਾਬੰਦੀ ਦੀ ਨੋਬਤ

ਲਾਹੌਰ: ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਈ ਸ਼ਹਿਰਾਂ 'ਚ ਹਵਾ ਜ਼ਹਿਰੀਲੇ ਪੱਧਰ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਕਾਰਨ ਉੱਥੇ ਤਾਲਾਬੰਦੀ ਦੀ ਨੋਬਤ ਆ ਗਈ ਹੈ। 'ਐਕਸਪ੍ਰੈਸ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ' ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਮੁਤਾਬਕ ਲਾਹੌਰ ਹਾਲੇ ਵੀ ਦੁਨੀਆ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਿਤ ਸ਼ਹਿਰ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਸੰਘਣੀ ਧੁੰਦ ਤੋਂ ਰਾਹਤ ਦਾ ਫਿਲਹਾਲ ਕੋਈ ਸੰਕੇਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਵਿਜ਼ੀਬਿਲਿਟੀ ਘੱਟ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਇਹਨਾਂ ਸਾਰੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਨੂੰ ਰੇਲਗੱਡੀਆਂ ਰੋਕਣ ਤੋਂ ਆਰਜ਼ੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੜਕੀ ਮਾਰਗ ਬੰਦ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਤਾਲਾਬੰਦੀ ਵਰਗੇ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹੋਣਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਹਸੀਨਾ ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਲਈ ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ ਲਵੇਗਾ ਇੰਟਰਪੋਲ ਦੀ ਮਦਦ

ਵਾਕਾ: ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ ਦੀ ਅੰਤਰਿਮ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਗੱਦੀਓਂ ਲਾਭੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਸ਼ੇਖ ਹਸੀਨਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਭਰੋਤਿਆਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਇੰਟਰਪੋਲ ਤੋਂ ਮਦਦ ਮੰਗੇਗੀ, ਤਾਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ 'ਤੇ ਮਨੁੱਖਤਾ ਖਿਲਾਫ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਹਸੀਨਾ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਆਗੂਆਂ 'ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਵਿਰੋਧੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਅੰਦੋਲਨ ਨੂੰ ਜ਼ਾਲਮਾਨਾ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਦਬਾਉਣ ਲਈ ਹੁਕਮ ਦੇਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਹੈ। ਜਲਾਈ ਤੇ ਅਗਸਤ ਮਹੀਨੇ ਹੋਏ ਵਿਰੋਧ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਾਂ ਦੌਰਾਨ ਕਈ

ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 'ਚ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਰੋਸ ਮੁਜ਼ਾਹਰੇ ਹੋਣ ਮਗਰੋਂ ਸ਼ੇਖ ਹਸੀਨਾ ਨੂੰ 5 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਗੁਪਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭਾਰਤ ਜਾਣਾ ਪਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਅੱਜ ਵੀ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਹੀ ਹਨ। ਮੁੱਖ ਸਲਾਹਕਾਰ ਮੁਹੰਮਦ ਯੂਨਸ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਅੰਤਰਿਮ ਸਰਕਾਰ ਮੁਤਾਬਕ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਾਂ ਦੌਰਾਨ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ 753 ਵਿਅਕਤੀ ਮਾਰੇ ਗਏ ਤੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਹੋਰ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋਏ ਸਨ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਸ ਨੇ ਮਨੁੱਖਤਾ ਖਿਲਾਫ ਅਪਰਾਧ ਅਤੇ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਕਾਰਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਅਕਤੂਬਰ ਦੇ ਮੱਧ ਤੱਕ ਸ਼ੇਖ ਹਸੀਨਾ ਤੇ

ਉਸ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਆਈ.ਸੀ.ਟੀ. ਕੋਲ ਮਨੁੱਖਤਾ ਖਿਲਾਫ ਅਪਰਾਧ

ਤੇ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਦੀਆਂ 60 ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸਲਾਹਕਾਰ ਆਸਿਫ ਨਜ਼ਰੁਲ ਨੇ ਇੱਥੇ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਅਪਰਾਧ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ (ਆਈ.ਸੀ.ਟੀ.) ਦਫਤਰ ਦੇ ਨਵੀਨੀਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰੀਖਣ ਕਰਨ ਮਗਰੋਂ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, "ਇੰਟਰਪੋਲ ਰਾਹੀਂ ਬਹੁਤ ਜਲਦੀ ਹੀ ਰੈੱਡ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਭਗੋੜੇ ਫਾਸੀਵਾਦੀ ਭਾਵੇਂ ਦੁਨੀਆ 'ਚ ਕਿਤੇ ਵੀ ਲੁਕੇ ਹੋਣ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ 'ਚ ਜਵਾਬਦੇਹ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ।"

ਹਵਾਈ ਅੱਡਿਆਂ 'ਤੇ ਸਿੱਖ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੇ ਕਿਰਪਾਨ ਪਹਿਨਣ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਖਿਲਾਫ ਰੋਹ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਭਾਰਤ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਹਵਾਬਾਜ਼ੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਬਿਊਰੋ ਵੱਲੋਂ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਹਵਾਈ ਅੱਡਿਆਂ ਉੱਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਸੇਵਾਵਾਂ ਵਿਚ ਤਾਇਨਾਤ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੇ ਕਿਰਪਾਨ ਪਹਿਨਣ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਹਵਾਬਾਜ਼ੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਬਿਊਰੋ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਹਵਾਈ ਅੱਡਿਆਂ 'ਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਸਬੰਧੀ ਸਰਕੂਲਰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਦੇ ਹਵਾਈ ਅੱਡਿਆਂ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਸਿੱਖ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਿਰਪਾਨ ਧਾਰਨ ਕਰਕੇ ਡਿਊਟੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣ ਮਗਰੋਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਬੰਧਤ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਪੱਤਰ ਭੇਜਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਹੁਣ ਤੱਕ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਹੈ।

ਉਧਰ, ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀ ਧਾਰਮਿਕ ਆਜ਼ਾਦੀ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਜਥੇਦਾਰ ਨੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਗ੍ਰਿਹ ਮੰਤਰਾਲੇ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਹਵਾਬਾਜ਼ੀ ਮੰਤਰੀ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕਰਕੇ ਇਸ ਪਾਬੰਦੀ ਖਿਲਾਫ ਢੁੱਕਵੀਂ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਸਦੀਆਂ ਦੀ ਗੁਲਾਮੀ ਤੋਂ ਆਜ਼ਾਦ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ 80 ਫੀਸਦੀ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਿਰਪਾਨ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਵਲੋਂ ਕਕਾਰ ਵਜੋਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜੋ ਸਿੱਖੀ ਜੀਵਨ ਦਾ ਅਨਿੱਖੜਵਾਂ ਅੰਗ ਹੈ। ਲਿਹਾਜ਼ਾ ਭਾਰਤ ਦੇ ਹਵਾਈ ਅੱਡਿਆਂ 'ਤੇ ਨੌਕਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਕਿਰਪਾਨ ਧਾਰਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਣਾ ਜਿੱਥੇ ਅਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੇਵਾਵਾਂ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਕਰਨ ਦੇ ਤੁਲ ਹੈ, ਉਥੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਧਾਰਮਿਕ ਆਜ਼ਾਦੀ 'ਤੇ ਸਿੱਧਾ ਤੇ ਅਸਹਿਣਯੋਗ ਹਮਲਾ ਹੈ। ਜਥੇਦਾਰ ਨੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼

ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਫੌਰੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਗ੍ਰਿਹ ਮੰਤਰਾਲੇ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਹਵਾਬਾਜ਼ੀ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਪੱਤਰ ਲਿਖ ਕੇ ਇਸ ਪਾਬੰਦੀ ਵਿਰੁੱਧ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਜਲਦ ਹੀ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਨਾਲ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਕੇ ਹਵਾਈ ਅੱਡਿਆਂ 'ਤੇ ਨੌਕਰੀ ਕਰਦੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਕਿਰਪਾਨ ਧਾਰਨ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿਵਾਉਣ ਸਬੰਧੀ ਇਕ ਉੱਚ ਪੱਧਰੀ ਵਫਦ ਬਣਾ ਕੇ ਭੇਜਿਆ ਜਾਵੇ। ਉਧਰ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਹਵਾਈ ਅੱਡਿਆਂ 'ਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰੀ ਸਿੱਖ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੇ ਕਿਰਪਾਨ ਪਹਿਨਣ 'ਤੇ ਲਾਈ ਰੋਕ ਹਟਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਛੇਤੀ ਹੀ ਆਪਣਾ ਇਕ ਵਫਦ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਲਈ ਭੇਜੇ ਜਾਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਪ੍ਰਤਾਪ

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਸਖ਼ਤ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ
ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਐਡਵੋਕੇਟ ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਧਾਮੀ ਨੇ ਹਵਾਈ ਅੱਡਿਆਂ 'ਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰੀ ਸਿੱਖ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਕਕਾਰ (ਕਿਰਪਾਨ) ਪਹਿਨ ਕੇ ਡਿਊਟੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਦਾ ਸਖ਼ਤ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਿਵਲ ਏਵੀਏਸ਼ਨ ਸੁਰੱਖਿਆ ਬਿਊਰੋ ਵੱਲੋਂ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੁਕਮ ਅਨੁਸਾਰ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ 'ਤੇ ਡਿਊਟੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਿੱਖ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੇ ਡਿਊਟੀ ਦੌਰਾਨ ਕਿਰਪਾਨ ਪਹਿਨਣ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਾਉਣੀ ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਧੱਕਾ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਹਵਾਬਾਜ਼ੀ ਮੰਤਰੀ ਰਾਮਮੋਹਨ ਨਾਇਡੂ ਨੂੰ ਪੱਤਰ ਲਿਖ ਕੇ ਸਖ਼ਤ ਇਤਰਾਜ਼ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦਿਆਂ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਤੁਰਤ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੁੱਖ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਲਈ ਆਪਾ ਵਾਰਨ ਵਾਲੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਹੀ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਧੱਕਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਕੇਂਦਰ ਹੁਕਮ ਤੁਰੰਤ ਵਾਪਸ ਲਵੇ: ਪਾਲੀਵਾਲ
ਅਜਨਾਲਾ: ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਪਾਲੀਵਾਲ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਹਵਾਈ ਅੱਡਿਆਂ 'ਤੇ ਡਿਊਟੀ ਦੌਰਾਨ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰੀ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਕਿਰਪਾਨ ਪਹਿਨਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਸਬੰਧੀ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੁਕਮਾਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਿਰਪਾਨ ਪੰਜ ਕੱਕਾਰਾਂ ਦਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਿੱਸਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰੀ ਸਿੱਖ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਤੋਂ ਵੱਖ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅੱਜ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਕਿਰਪਾਨ ਪਹਿਨਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਪਰ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮਨਾਹੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਮੰਦਭਾਗੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਹ ਹੁਕਮ ਤੁਰੰਤ ਵਾਪਸ ਲੈਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਧਾਰਮਿਕ ਆਜ਼ਾਦੀ 'ਤੇ ਸਿੱਧਾ ਹਮਲਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਸਹਿਣ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

ਭੇਜੇ ਜਾਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਫ਼ਤਹਿਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ: ਹਵਾਈ ਅੱਡਿਆਂ ਉੱਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰੀ ਸਿੱਖ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੇ ਧਾਰਮਿਕ (ਚਿੰਨ੍ਹ) ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ 'ਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਲਾਈ ਪਾਬੰਦੀ ਬਾਰੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਪੰਥ ਅਕਾਲੀ ਬੁੱਢਾ ਦਲ ਦੇ ਮੁਖੀ ਜਥੇਦਾਰ ਬਾਬਾ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਅਕਾਲੀ 96 ਕਰੋੜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਦੂਜੇ

ਦਰਜੇ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਹੋਣ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਿਸ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਲਈ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ 90 ਫੀਸਦੀ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ, ਉਸੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦਾ ਹਾਕਮ ਸਿੱਖਾਂ ਧਰਮ ਦੀਆਂ ਵਿਰਾਸਤੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ।

ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ: ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵੱਲੋਂ 1481 ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਨੂੰ ਵੀਜ਼ੇ ਦੇਣ ਤੋਂ ਨਾਂਹ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਮੌਕੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਿੱਖ ਜਥੇ ਵਿਚੋਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਹਾਈ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵੱਲੋਂ 1481 ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਨੂੰ ਵੀਜ਼ੇ ਦੇਣ ਤੋਂ ਨਾਂਹ ਕਰ

ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਿਰਫ 763 ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਨੂੰ ਵੀਜ਼ੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਨੂੰ ਵੀਜ਼ੇ ਨਾ ਦੇਣ 'ਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਐਡਵੋਕੇਟ ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਧਾਮੀ ਨੇ

ਸਖ਼ਤ ਇਤਰਾਜ਼ ਦਾਇਰ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ 2244 ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਦੇ ਪਾਸਪੋਰਟ ਦਿੱਲੀ ਸਥਿਤ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਹਾਈ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਭੇਜੇ ਗਏ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ 1481 ਨੂੰ ਵੀਜ਼ਾ ਨਾ ਦੇਣਾ ਮੰਦਭਾਗਾ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ

ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਜਥੇ ਵਿਚ ਹਮੇਸ਼ਾ ਕੋਟੇ ਅਨੁਸਾਰ ਵੀਜ਼ੇ ਮਿਲਦੇ ਸਨ, ਪਰ ਇਸ ਵਾਰ ਐਨੀ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਦੇ ਵੀਜ਼ੇ ਕੱਟ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਠੇਸ ਪੁੱਜੀ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼

ਸ਼ਨਿਚਰਵਾਰ, 16 ਨਵੰਬਰ, 2024

ਟਰੰਪ ਦੀ ਵਾਰੀ

ਉਘਾ ਧਨਾਢ ਡੋਨਲਡ ਟਰੰਪ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਵਾਈਟ ਹਾਊਸ ਪੁੱਜਣ ਵਿਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਜੇਤੂ ਤਕਰੀਰ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਰੂਸ-ਯੂਕਰੇਨ ਜੰਗ ਬੰਦ ਕਰਵਾਉਣਾ ਵੀ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਚਾਰ ਮੁਹਿੰਮ ਦੌਰਾਨ ਵੀ ਉਹ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਐਲਾਨ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਜੰਗ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਅਮਨ-ਅਮਾਨ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਰੂਸ-ਯੂਕਰੇਨ ਜੰਗ ਦਾ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨ 'ਨਾਟੋ' ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਟੋ ਬਾਰੇ ਟਰੰਪ ਨੇ ਆਪਣੀ ਰਾਏ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਦੱਸੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਉਸ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਹੋਰ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਆਪਣੀਆਂ ਫੌਜਾਂ ਭੇਜ ਕੇ ਆਪਣੇ ਵਸੀਲਿਆਂ ਦਾ ਘਾਣ ਕਿਉਂ ਕਰਵਾਏ? ਹੁਣ ਖਬਰਾਂ ਆਈਆਂ ਹਨ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਰੂਸ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਵਲਾਦੀਮੀਰ ਪੂਤਿਨ ਨਾਲ ਫੋਨ 'ਤੇ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੀ ਚੋਣ ਜਿੱਤਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਨੇ ਤਕਰੀਬਨ 70 ਮੁਲਕਾਂ ਦੇ ਮੁਖੀਆਂ ਨਾਲ ਫੋਨ 'ਤੇ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ। ਵਲਾਦੀਮੀਰ ਪੂਤਿਨ ਨਾਲ ਹੋਈ ਗੱਲਬਾਤ ਦੀ ਅਜੇ ਭਾਵੇਂ ਪੁਸ਼ਟੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਹੈ ਸਗੋਂ ਰੂਸ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲਬਾਤ ਤੋਂ ਸਾਫ਼ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਪਰ ਇਕ ਗੱਲ ਹੁਣ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਰੂਸ-ਯੂਕਰੇਨ ਜੰਗ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਏਜੰਡੇ 'ਤੇ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਯੂਕਰੇਨ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੂੰ ਫਿਕਰ ਪੈ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਜੰਗ ਦਾ ਅਸਰ ਸੰਸਾਰ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮਾਹਿਰਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਜੰਗ ਕਰ ਕੇ ਸੰਸਾਰ ਭਰ ਵਿਚ ਮਹਿੰਗਾਈ ਵਧੀ ਹੈ। ਉੱਝ ਵੀ ਡੋਨਲਡ ਟਰੰਪ ਅਤੇ ਵਲਾਦੀਮੀਰ ਪੂਤਿਨ ਵਿਚਕਾਰ ਪੁਰਾਣਾ ਰਾਬਤ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਲੁਕਿਆ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਲਈ ਸਭ ਦੀ ਸਾਂਝੀ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਰੂਸ-ਯੂਕਰੇਨ ਜੰਗ ਰੁਕਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਨਾਲ ਕਈ ਪੱਖਾਂ ਤੋਂ ਸੰਸਾਰ ਦਾ ਭਲਾ ਹੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਵੱਲੋਂ ਫਲਸਤੀਨੀਆਂ ਦੇ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਘਾਣ ਬਾਰੇ ਟਰੰਪ ਦਾ ਕੀ ਰਵੱਈਆ ਹੋਵੇਗਾ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਪੱਕ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਖਿੱਤੇ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕਾ ਰਣਨੀਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਅਹਿਮ ਮੰਨਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਖਿੱਤੇ ਵਿਚ ਅਮਰੀਕਾ ਦਾ ਇਰਾਨ ਨਾਲ ਸਿੱਧਾ ਪੈਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਦੂਜਾ ਅਹਿਮ ਮਸਲਾ ਵਾਤਾਵਰਨ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਮਾਹਿਰਾਂ ਦੇ ਫਿਕਰ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਹਨ। ਆਪਣੇ ਪਿਛਲੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਟਰੰਪ ਨੇ ਵਾਤਾਵਰਨ ਬਾਰੇ ਪੈਰਿਸ ਸੰਧੀ ਦਾ ਜੋ ਹਾਲ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਉਸ ਤੋਂ ਸਾਰਾ ਸੰਸਾਰ ਭਲੀਭਾਂਤ ਵਾਕਿਫ਼ ਹੈ। ਟਰੰਪ ਨੇ ਇਸ ਸੰਧੀ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਤੋਂ ਸਾਫ਼ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਟਰੰਪ ਦਾ ਪੁਛਾਵਾਂ ਇਸ ਸੰਧੀ ਉਤੇ ਪੈਣਾ ਹੀ ਪੈਣਾ ਹੈ। ਉੱਝ, ਇਸ ਵਕਤ ਵਾਤਾਵਰਨ ਦਾ ਜੋ ਹਾਲ ਹੈ, ਉਹ ਬਹੁਤਾ ਸੁਖਾਵਾਂ ਨਹੀਂ। ਕਿਹਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਵਾਤਾਵਰਨ ਵਿਚ ਪੈ ਰਹੇ ਵਿਗਾੜ ਤੁਰੰਤ ਰੋਕੇ ਨਾ ਗਏ ਤਾਂ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਸਮੁੱਚੇ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਨੁਕਸਾਨ ਸਹਿਣਾ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਭਾਰਤ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਚੰਗੀਆਂ ਖਬਰਾਂ ਇਹ ਆਈਆਂ ਹਨ ਕਿ ਟਰੰਪ ਸਿਖਰਲੇ ਅਹੁਦਿਆਂ ਲਈ ਜਿਹੜੇ ਦੋ ਨਾਵਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਫਲੋਰਿਡਾ ਦੇ ਸੈਨੇਟਰ ਮਾਰਕੋ ਰੂਬੀਓ ਅਤੇ ਨੁਮਾਇੰਦਾ ਸਦਨ ਦੇ ਮਿਸ਼ੇਲ ਵਾਲਟਜ਼ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਆਗੂਆਂ ਬਾਰੇ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਪੱਖੀ ਅਤੇ ਚੀਨ ਵਿਰੋਧੀ ਹਨ। ਚਰਚਾ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਟਰੰਪ ਮਾਰਕੋ ਰੂਬੀਓ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਟਰੰਪ ਨੇ ਕੀ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸ ਰੁਖ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਕਿਹਾ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਚਾਰ ਮੁਹਿੰਮ ਦੌਰਾਨ ਉਹ ਭਾਰਤ ਬਾਰੇ ਅਕਸਰ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਖਿੱਚੀ ਨੁਕਤਾਚੀਨੀ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਭਾਰਤ ਅਮਰੀਕੀ ਵਸਤਾਂ ਉਤੇ ਵੱਧ ਟੈਕਸ ਵਸੂਲ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਪੱਖ ਤੋਂ ਉਸ ਨੇ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਸ਼ੋਸ਼ਣਕਾਰੀ ਦੇਸ਼ ਤੱਕ ਆਖ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਸੰਕੇਤ ਦਿੱਤੇ ਸਨ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਵਸਤਾਂ ਉਤੇ ਵੀ ਟੈਕਸ ਵਧਾਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਅਮਰੀਕਾ ਅੰਦਰ ਭਾਰਤ ਤੋਂ 75 ਅਰਬ ਡਾਲਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀਆਂ ਵਸਤਾਂ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸੇ ਕਰ ਕੇ ਭਾਰਤੀ ਵਪਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਖਦਸ਼ਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਸਤਾਂ ਉਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਟੈਕਸ ਵਧਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹੀ ਨਹੀਂ, ਆਪਣੇ ਪਿਛਲੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਟਰੰਪ ਨੇ ਐੱਚ-1ਬੀ ਵੀਜ਼ਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਘਟਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਜਿਸ ਦਾ ਅਸਰ ਹੋਰ ਮੁਲਕਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਭਾਰਤ ਉਤੇ ਵੀ ਪਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਚਾਰ ਮੁਹਿੰਮ ਦੌਰਾਨ ਇਹ ਐਲਾਨ ਵੀ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਮੁਲਕ ਵਿਚੋਂ ਹੁਣ ਤੱਕ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਡੀਪੋਰਟੇਸ਼ਨ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਜਿਹਾ ਭਾਵ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੱਚੇ ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਮੁਲਕ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸੇ ਕਰ ਕੇ ਪਰਵਾਸੀ ਅੰਦਰ ਬਹੁਤ ਹਲਚਲ ਮੱਚੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਖਬਰਾਂ ਦੱਸਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕ ਕੈਨੇਡਾ ਜਾਣ ਬਾਰੇ ਸੋਚਣ ਲੱਗ ਪਏ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮਾੜਾ ਹਾਲ ਹੈ। ਉਥੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਜਸਟਿਨ ਟਰੂਡੋ ਦੀਆਂ ਖੁੱਲ੍ਹੀਆਂ ਪਰਵਾਸ ਨੀਤੀਆਂ ਕਾਰਨ ਪਿਛਲੇ ਪੰਜ-ਸੱਤ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਲੱਖਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਲੋਕ ਕੈਨੇਡਾ ਪੁੱਜੇ ਹਨ ਅਤੇ ਹੁਣ ਉਥੇ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨੇ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ।

ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਭਾਰਤ ਉਤੇ ਸ਼ਿਕੰਜਾ ਉੱਝ ਹੀ ਕੱਸਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਵੱਖਵਾਦੀ ਆਗੂ ਗੁਰਪਤਵੰਤ ਸਿੰਘ ਪਨੂੰ ਦੇ ਕੇਸ ਕਾਰਨ ਦੋਵੇਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧਾਂ 'ਚ ਤਰੇੜ ਪੈ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਮਾਹਿਰਾਂ ਦੀ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਇਸ ਕੇਸ ਰਾਹੀਂ ਭਾਰਤ ਦੀ ਬਾਂਹ ਮਰੋੜ ਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਚੀਨ ਖਿਲਾਫ਼ ਵਰਤਣਾ ਚਾਹ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਕਤ ਚੀਨ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਅਮਰੀਕਾ ਦਾ ਸ਼ਰੀਕ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਪਰਾਲੀ ਦਾ ਧੂੰਆਂ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ

ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਵਿਚ ਚਰਚਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ ਪਰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਹਰ ਵਰ੍ਹੇ ਅਕਤੂਬਰ ਨਵੰਬਰ ਮਹੀਨੇ ਪਰਾਲੀ ਦੇ ਧੂੰਏਂ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਚਰਚਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਰ੍ਹੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਧੂੰਆਂ ਨੁਮਾ ਬੱਦਲਾਂ (ਸਮੌਂਗ) ਦੇ ਇਸ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਗੰਭੀਰ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਦਿੱਲੀ ਸਮੇਤ ਲਹਿੰਦੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਲਾਹੌਰ ਤੱਕ ਸੁਣਾਈ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ। ਧੂੰਏਂ ਦੇ ਸੰਘਣੇ ਬੱਦਲ ਛਾਏ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਦਿੱਲੀ ਸਮੇਤ ਉੱਤਰੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿਚ ਹਵਾ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ (ਏ.ਕਿਊ.ਆਈ.) 'ਗੰਭੀਰ' ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿਚ ਹੈ ਜੋ ਮਨੁੱਖ ਸਮੇਤ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜੀਵ ਲਈ ਬਹੁਤ ਘਾਤਕ ਹੈ ਪਰ ਹੈਰਾਨੀਜਨਕ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਦੇ ਇਸ ਗੰਭੀਰ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਸੰਜੀਦਗੀ ਨਾਲ ਨਿਜ਼ੋਂਠ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਢੁੱਕਵੇਂ ਹੱਲ ਲੱਭਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਸਾਰਾ ਇਲਜ਼ਾਮ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਸਿਰ ਮੜਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬਿਰਤਾਂਤ ਸਿਰਜਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਲਈ ਸਿਰਫ਼ ਕਿਸਾਨ ਹੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੋਵੇ ਲੇਕਿਨ ਜਦ ਹੁਣ

ਨਵਕਿਰਨ ਸਿੰਘ ਪੱਤੀ
ਈਮੇਲ: n4navkiran@gmail.com

ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਦੀ ਚਰਚਾ ਛਿੜ ਹੀ ਪਈ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਦੇ ਤਮਾਮ ਕਾਰਨਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰਨਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਸਾਡੇ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਕਿਸਾਨ ਦੀ ਪਛਾਣ ਪੈਦਾਵਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਜੋਂ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਪਲੀਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਜੋਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਸੰਭਵ ਹੋਵੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਝੋਨੇ ਦੀ ਪਰਾਲੀ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲਾਉਣ ਤੋਂ ਗੁਰੇਜ਼ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਪਰ ਪਰਾਲੀ ਦੇ ਮਸਲੇ ਦਾ ਕੋਈ ਢੁੱਕਵਾਂ ਹੱਲ ਕਰੇ ਬਗੈਰ ਪਰਾਲੀ ਫੂਕਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਖਿਲਾਫ਼ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰਨੇ, ਭਾਰੀ ਜੁਰਮਾਨੇ ਕਰਨੇ, ਜ਼ਮੀਨੀ ਰਿਕਾਰਡ (ਫਰਦਾਂ) ਵਿਚ ਰੈਂਡ ਔਟਰੀਆਂ ਕਰਨੀਆਂ, ਸਥਾਨਕ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਖਿਲਾਫ਼ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਇਸ ਮਸਲੇ ਦਾ ਢੁਕਵਾਂ ਹੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕੇਂਦਰ ਅਤੇ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰਾਂ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਹੱਲ ਵੱਲ ਵਧਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਖਿਲਾਫ਼ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਆਰੰਭਣ ਅਤੇ ਪਰਾਲੀ ਸਾੜਨ ਵਾਲੇ ਕਿਸਾਨਾਂ 'ਤੇ ਐੱਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਕਰਨ ਦੇ ਰਾਹ ਤੁਰੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ, ਇਹ ਰਾਹ ਮਸਲੇ ਦਾ ਹੱਲ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਮਸਲੇ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵੱਧ ਪੈਚੀਦਾ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਕਰੀਬ 32 ਲੱਖ ਹੈਕਟੇਅਰ ਰਕਬੇ ਵਿਚ ਝੋਨੇ ਦੀ ਬਿਜਾਈ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਝੋਨੇ ਦੀਆਂ ਪੂਸਾ-44 ਵਰਗੀਆਂ ਰਵਾਇਤੀ ਕਿਸਮਾਂ ਦੀ ਪਰਾਲੀ ਜਿਆਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ; ਪੀ.ਆਰ.-126 ਜਾਂ ਬਾਸਮਤੀ ਕਿਸਮਾਂ ਦੀ ਪਰਾਲੀ ਘੱਟ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪੀ.ਆਰ.-126 ਕਿਸਮ ਦੀ ਬਿਜਾਈ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕੀਤਾ ਸੀ ਪਰ ਹੁਣ ਸ਼ੈਲਰ ਮਾਲਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਨਾ ਦੇਣ ਕਾਰਨ ਕਿਸਾਨ ਅਗਲੇ ਵਰ੍ਹੇ ਤੋਂ ਮੁੜ ਪੂਸਾ-44 ਵਰਗੀਆਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪਰਾਲੀ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਵੱਲ ਮੁੜਨਗੇ। ਸਰਕਾਰ ਚਾਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਸ਼ੈਲਰ ਮਾਲਕਾਂ ਨਾਲ ਮਾਮਲਾ ਹੱਲ ਕਰ ਕੇ ਘੱਟ ਪਰਾਲੀ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਕਿਸਾਨ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਨਾਲ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਦੌਰਾਨ ਇਹ ਦਲੀਲ ਰੱਖੀ ਜਾਂਦੀ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਪਰਾਲੀ ਫੂਕਣਾ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਮਜਬੂਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇ ਸਰਕਾਰ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਯੋਗ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰੇ ਜਾਂ ਕੋਈ ਠੋਸ ਬਦਲ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰੇ ਤਾਂ ਕਿਸਾਨ ਪਰਾਲੀ ਫੂਕਣ ਦੇ ਰਾਹ ਨਹੀਂ ਤੁਰਨਗੇ। ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਕਿਸਾਨ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਨਾਲ

ਸਹਿਮਤ ਹੁੰਦਿਆਂ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਖੁਦ ਝੋਨੇ ਦੀ ਪਰਾਲੀ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਲਈ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ 1200 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਮੰਗੇ ਸਨ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਕ ਤਜਵੀਜ਼ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਭੇਜੀ ਸੀ ਕਿ ਪਰਾਲੀ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਲਈ ਕਿਸਾਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਜਿਸ ਦਾ ਇਕ ਹਿੱਸਾ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇਵੇ ਅਤੇ ਇਕ ਹਿੱਸਾ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਦੇਵੇਗੀ। ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕੋਰਾ ਜੁਆਬ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਵੀ ਆਪਣੇ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਟਾਲਾ ਵੱਟ ਗਈ। ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਕਿਸਾਨ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀਆਂ ਵਿੱਤੀ ਸੀਮਾਵਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰ ਕੇ 'ਦਬਕੇ' ਨਾਲ ਮਸਲਾ ਹੱਲ ਕਰਨ ਦੇ ਰਾਹ ਤੁਰੀ ਹੋਈ ਹੈ।

ਇਹ ਤੱਥ ਤਾਂ ਦਰੁਸਤ ਹੈ ਕਿ ਪਰਾਲੀ ਨੂੰ ਖੇਤ ਵਿਚ ਮਿਲਾਉਣ ਨਾਲ ਖੇਤ ਦੀ ਉਪਜਾਊ

ਸ਼ਕਤੀ ਵਧਦੀ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਲਈ ਸੁਪਰ ਸੀਡਰ, ਹੈਪੀ ਸੀਡਰ ਵਰਗੇ ਮਹਿੰਗੇ ਸੰਦ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਜੋ ਸਿਰਫ਼ ਵੱਡੇ ਟਰੈਕਟਰ ਹੀ ਖਿੱਚ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਇਹ ਮਹਿੰਗਾ 'ਬਦਲ' ਸੂਬੇ ਦੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਛੋਟੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਵਸ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਕਿ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਰਾਹੀਂ ਪਿੰਡ ਪੱਧਰ ਉੱਪਰ ਟਰੈਕਟਰ ਅਤੇ ਸੁਪਰ ਸੀਡਰ ਵਰਗੇ ਸੰਦ ਮੁਹੱਈਆ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ।

ਉੱਝ, ਇਹ ਸਾਫ਼ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਸਿਰਫ਼ ਪਰਾਲੀ ਦੇ ਧੂੰਏਂ ਨਾਲ ਹੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਬਲਕਿ ਸਨਅਤਾਂ, ਫੈਕਟਰੀਆਂ, ਵਹੀਕਲਾਂ ਦੇ ਪੂਰੇ ਸਾਲ ਦੇ ਧੂੰਏਂ ਮੁਕਾਬਲੇ ਪਰਾਲੀ ਦਾ ਧੂੰਏਂ ਤਾਂ ਕੁੱਲ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਵਿਚ 'ਆਟੇ ਵਿਚ ਲੂਣ' ਬਰਾਬਰ ਹੈ। ਕੁਝ ਖੋਜ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਪੰਜਾਬ ਸਮੇਤ ਗੁਆਂਢੀ ਸੂਬਿਆਂ ਵਿਚ ਪਰਾਲੀ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲਾਉਣ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦਾ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਵਿਚ ਇਸ ਸਾਲ ਸਿਰਫ਼ 4.44 ਫੀਸਦ ਦੇ ਲੱਗਭੱਗ ਹੀ ਯੋਗਦਾਨ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਅੰਦਰ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਅਜਿਹੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਇਕ ਘੜਾ ਪਾਣੀ ਦੀ ਸਿਰਫ਼ ਇਕ ਬੂੰਦ ਉਣਾ ਹੋਵੇ ਤੇ ਅਕਤੂਬਰ ਨਵੰਬਰ ਮਹੀਨੇ ਉਹ ਇਕ ਬੂੰਦ ਪਰਾਲੀ ਦੇ ਧੂੰਏਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਭਰਨ ਨਾਲ ਘੜਾ ਡੁੱਲ੍ਹਣ ਲੱਗ ਪਵੇ। ਘੜਾ ਗਲ ਤੱਕ ਕਿਵੇਂ ਭਰਿਆ ਇਹ ਜਾਣਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਸਾਰਾ ਮਾਮਲਾ ਆਖਰੀ ਬੂੰਦ ਪਾਉਣ ਵਾਲੇ ਸਿਰ ਮੜਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਵੈਸੇ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਅਧਿਐਨ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਇਹ ਸਾਬਤ ਹੋ ਸਕੇ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਫੂਕੀ ਪਰਾਲੀ ਦਾ ਧੂੰਆਂ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਹਵਾ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਿਤ ਹੋਣ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ। ਕਈ ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਐਨ ਮੌਜੂਦ ਹਨ ਜੋ ਇਹ ਸਿੱਧ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਪਰਾਲੀ ਫੂਕਣ ਕਰ ਕੇ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਿਤ ਕਣ ਤਦ ਤੱਕ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਰਹਿਣਗੇ ਜਦ ਤੱਕ ਕੋਈ ਹਨੇਰੀ ਜਾਂ ਤੇਜ਼ ਹਵਾਵਾਂ ਨਾ ਵਗਦੀਆਂ ਹੋਣ ਕਿਉਂਕਿ ਮਾਹਿਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਿਤ ਕਣਾਂ ਅਤੇ ਧੂੰਏਂ ਦੇ ਇੱਕ ਥਾਂ ਤੋਂ ਦੂਜੇ ਥਾਂ ਉੱਤੇ ਜਾਣ ਵਾਸਤੇ ਹਵਾ ਦੀ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਰਫ਼ਤਾਰ 6 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਕੰਟਰੋਲ ਬੋਰਡ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਝੋਨੇ ਦੀ ਪਰਾਲੀ ਸਾੜਨ ਉਪਰੰਤ ਪੈਦਾ ਹੋਈਆਂ ਗੈਸਾਂ ਨਾਲ ਬਣੇ ਪੀ.ਐਮ. 10

ਅਤੇ ਪੀ.ਐਮ. 2.5 ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਲੰਮੀ ਦੂਰੀ ਨਹੀਂ ਤੈਅ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਕੰਟਰੋਲ ਬੋਰਡ ਅਨੁਸਾਰ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਵੀ ਅਧਿਐਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਸਾਬਤ ਕਰਦਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਅਤੇ ਲਾਹੌਰ ਦੇ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਦਾ ਯੋਗਦਾਨ ਹੋਵੇ।

ਸਾਡੇ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਮੱਧ ਵਰਗ ਤੇ ਉੱਚ ਮੱਧ ਵਰਗ ਵੱਲੋਂ ਪਬਲਿਕ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਵਰਤਣ ਦੀ ਥਾਂ ਬਗੈਰ ਕਿਸੇ ਕਾਰਨ ਆਪਣੀ ਨਿੱਜੀ ਗੱਡੀ 'ਤੇ ਜਾਣ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਇਹ ਫੋਕੀ ਟੌਰ ਕਿੰਨਾ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਫੈਲਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਦੀ ਵੀ ਨਿਸ਼ਾਨਦੇਹੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਸਾਡੇ ਮੁਲਕ ਦੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਆਗੂ ਅਤੇ 'ਸੱਤਾ' ਦੇ ਨੇੜਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਰਮੀਆਂ ਸਮੇਤ 30-30 ਕਾਰਾਂ ਦਾ ਕਾਫ਼ਲਾ ਲੈ ਕੇ ਤੁਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਹ ਕਾਰਾਂ ਦਾ ਧੂੰਆਂ ਕਿੰਨਾ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਉੱਪਰ ਕਦੇ ਕਿਸੇ ਨੇ ਉਂਗਲ ਨਹੀਂ ਉਠਾਈ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਖੇਤਰਾਂ ਨੇੜੇ ਫੈਕਟਰੀਆਂ, ਭੱਠੇ, ਬੇਲੋੜੇ ਏਅਰ ਕੰਡੀਸ਼ਨ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀਆਂ ਧੱਜੀਆਂ ਉਡਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਖੈਰ, ਇਹ ਸਭ ਜਾਣਦੇ ਹੋਏ ਵੀ ਕਿ ਪਰਾਲੀ ਦਾ ਧੂੰਆਂ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਦਾ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਪਾਸੇ ਵਧਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਰਾਲੀ ਦਾ ਠੋਸ ਤੇ ਢੁੱਕਵਾਂ ਹੱਲ ਹੋਵੇ ਜਿਸ ਨਾਲ ਇਸ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲਾਉਣ ਦੀ ਨੋਬਤ ਹੀ ਨਾ ਆਵੇ। ਕਿਸੇ ਸੱਭਿਅਕ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਇਕ ਪਾਸੇ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਲਈ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਖਿਲਾਫ਼ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਗੱਲ ਸੁਣਨ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਲੁਧਿਆਣਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਤਿੰਨ ਪਿੰਡਾਂ ਭੁੰਦਤੀ, ਅਖਾੜਾ ਅਤੇ ਮੁਸ਼ਕਾਬਾਦ ਵਿਚ ਬਾਇਓ ਗੈਸ ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਉਸਾਰੀ ਅਧੀਨ ਹਨ; ਘੁੰਗਰਾਲੀ ਰਾਜਪੁਤਾਂ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਗੈਸ ਫੈਕਟਰੀ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਹ ਬਾਇਓ ਗੈਸ ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਭਿਆਨਕ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਵੱਲ ਧੱਕ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਆਸ-ਪਾਸ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਲੋਕ ਵਿਰੋਧ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਜਿਸ ਘੁੰਗਰਾਲੀ ਰਾਜਪੁਤਾਂ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਬਾਇਓ ਗੈਸ ਫੈਕਟਰੀ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ, ਉਸ ਫੈਕਟਰੀ ਨੇੜਲੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਲੋਕ ਸਰਕਾਰ ਅੱਗੇ ਆਪਣੀ ਖਰਾਬ ਹੋ ਰਹੀ ਸਿਹਤ ਦੀ ਗੁਹਾਰ ਲਗਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਪਰ ਸਰਕਾਰ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਸੁਣ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੁੱਢੇ ਨਾਲੇ ਦੇ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਦਾ ਮਸਲਾ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਉਠਾਉਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸਰਕਾਰ ਮਸਲੇ ਦਾ ਹੱਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਟਾਲਾ ਵੱਟ ਚੁੱਕੀ ਹੈ।

ਅਸਲੀਅਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਦਾ ਮਸਲਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸੰਜੀਦਗੀ ਨਾਲ ਲਿਆ ਹੀ ਨਹੀਂ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ, ਇਰਾਕ ਵਰਗੇ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਅਤੇ ਹੁਣ ਇਜ਼ਰਾਈਲ-ਫਲਸਤੀਨ, ਰੂਸ-ਯੂਕਰੇਨ ਵਰਗੀਆਂ ਜੰਗਾਂ ਰਾਹੀਂ ਦੁਨੀਆ ਦੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਸਾਮਰਾਜੀ ਤਾਕਤਾਂ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

ਇਕ ਤਾਜ਼ਾ ਫੈਸਲੇ ਰਾਹੀਂ ਨੈਸ਼ਨਲ ਗਰੀਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ (ਐਨ.ਜੀ.ਟੀ.) ਨੇ ਪਾਣੀਪਤ ਬਰਮਲ ਪਾਵਰ ਸਟੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਹਵਾ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਤੇ ਸਿੱਟੀ ਖਰਾਬ ਕਰਨ ਲਈ 6.93 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਜੁਰਮਾਨਾ ਲਾਇਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਤਾਪ ਬਿਜਲੀ ਘਰ ਤੋਂ ਉੱਡਦੀ ਸੁਆਹ ਨੇੜਲੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਵਾਸੀਆਂ ਦੀ ਸਿਹਤ ਨਾਲ ਖਿਲਵਾਤ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜੁਰਮਾਨੇ ਬਾਕੀ ਸਨਅਤੀ ਇਕਾਈਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਲੱਗਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।

ਪਰਾਲੀ ਦੇ ਧੂੰਏਂ ਤੋਂ ਰਾਹਤ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਮੁੱਢਲਾ ਹੱਲ ਤਾਂ ਇਹੋ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਕਣਕ, ਝੋਨੇ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਸਮੇਤ ਹੋਰ ਫਸਲਾਂ ਦੀ ਐਮ.ਐਸ.ਪੀ. ਤਹਿਤ ਖਰੀਦ ਦੀ ਗਾਰੰਟੀ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਏ ਤਾਂ ਜੋ ਖੇਤੀ ਵੰਨ-ਸਵੰਨਤਾ ਰਾਹੀਂ ਕਿਸਾਨ ਝੋਨੇ ਦੀ ਬਿਜਾਈ ਘਟਾ ਦੇਣ। ਦੂਜਾ ਹੱਲ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਹ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਛੋਟੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਖੇਤੀ ਸੰਦ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਏ।

ਠਾਹ-ਸੋਟਾ -ਚਾਚਾ ਬੋਲਿਹਾਜ਼

ਕੌਣ ਬਣੇ ਗਾ ਸ਼ੇਰ?

ਟਿਕਟਾਂ ਲਈ ਟਪੂਸੀਆਂ ਮਾਰ ਲਈਆਂ ਦਲ ਬਦਲਣ ਨੂੰ ਲਾਈ ਨਾ ਦੇਰ ਮੀਆਂ। ਮਾਲਕ ਰਿਹਾ ਪੰਜਾਬ ਦਾ 'ਦਲ' ਜਿਹੜਾ ਚੌਹ ਹੀ ਸੀਟਾਂ ਤੋਂ ਮੂੰਹ ਗਿਆ ਫੇਰ ਮੀਆਂ। 'ਚੱਟੇ-ਵੱਟੇ ਇਕ ਥੈਲੀ ਦੇ' ਕਹਿਣ ਲੋਕੀਂ ਐਵੇਂ ਰਹੇ 'ਇਕ-ਦੂਜੇ' ਨੂੰ 'ਘੇਰ' ਮੀਆਂ। ਖਰੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਪਰਖ ਵਿਚ ਉਤਰਦੇ ਨਹੀਂ ਕੁਰਸੀ ਲਈ ਜਤਾਉਂਦੇ ਨੇ 'ਮੇਰ' ਮੀਆਂ। ਚਾਰੇ ਸੀਟਾਂ 'ਤੇ 'ਰੋਣ-ਬੁਖਾਰ' ਚੜ੍ਹਿਆ ਕਹਿੰਦੇ 'ਇਕ' ਨੂੰ ਟੀਸੀ ਦਾ ਬੇਰ ਮੀਆਂ। 'ਪੰਜੇ ਕਮਲ ਤੇ ਝਾੜੂ' ਨੇ ਟਿੱਲ ਲਾਇਆ ਗਿੱਦੜਬਾਰੇ ਤੋਂ ਬਣਨ ਲਈ 'ਸ਼ੇਰ' ਮੀਆਂ!

ਗਿਆਨ ਵਿਰੁੱਧ ਯੁੱਧ ਦਾ ਜਰਨੈਲ ਸੀ 'ਸਿੱਖਿਆ ਸ਼ਾਸਤਰੀ' ਦੀਨਾਨਾਥ ਬਤਰਾ...

7 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਦੀਨਾਨਾਥ ਬਤਰਾ ਇਸ ਦੁਨੀਆ ਤੋਂ ਰੁਖਸਤ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਹ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਿੱਖਿਆ ਜਗਤ ਲਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਖ਼ਬਰ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ ਪਰ ਅਜੇ ਤੱਕ ਬਹੁਤਾ ਕੁਝ ਲਿਖਿਆ ਹੋਵੇ, ਇਹ ਦੇਖਣ 'ਚ ਨਹੀਂ ਆਇਆ; ਸ਼ਾਇਦ ਇਕ-ਦੋ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀਆਂ ਦਾ ਹੜ੍ਹ ਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਬਤਰਾ ਦੀ ਮੌਤ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕੁਝ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਕਿ ਉਹ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਿੱਖਿਆ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ 'ਤੇ ਕੇਂਦਰਤ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀਅਤਾ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਪੁਰਾ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਹਮਾਇਤੀ ਸੀ। ਬਤਰਾ ਵਰਗੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਆ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਕਹਿਣਾ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅਪਮਾਨ ਹੈ। ਸਿੱਖਿਆ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀਅਤਾ ਕੇਂਦਰਿਤ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਕੀ ਭਾਵ

ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਅਪੂਰਵਾਨੰਦ ਅਨੁਵਾਦ: ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਮਹਿਮੂਦਪੁਰ

ਹੈ, ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਨੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਲਿਖਿਆ। ਇਹ ਉਦੋਂ ਸਪਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਵੈਸੇਵਕ ਸੰਘ (ਆਰ.ਐੱਸ.ਐੱਸ.) ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ।

ਉਹ 'ਸਿੱਖਿਆ ਬਚਾਓ ਅੰਦੋਲਨ ਸਮਿਤੀ' ਅਤੇ 'ਸਿੱਖਿਆ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਉੱਥਾਨ ਨਿਆਸ' ਦਾ ਬਾਨੀ ਸੀ ਜਿਸ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਆਰ.ਐੱਸ.ਐੱਸ. ਹੈ। ਉਹ ਆਰ.ਐੱਸ.ਐੱਸ. ਦੇ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿੰਗ 'ਵਿਦਿਆ ਭਾਰਤੀ' ਦਾ ਮੁਖੀ ਵੀ ਸੀ। ਅੱਜ ਇਸ ਵਿਚ 12000 ਸਕੂਲ ਅਤੇ ਲੱਗਭੱਗ 32 ਲੱਖ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਹਨ। ਇਸ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਤੋਂ ਸਾਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਤਰਾ ਕਿਹੜੀਆਂ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਅਤੇ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਭਾਰਤੀਅਤਾ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਸੀ।

ਇਕ ਅਖ਼ਬਾਰ ਨੇ ਬਿਲਕੁਲ ਸਹੀ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਬਤਰਾ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਿੱਖਿਆ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਰੋਧੀ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਲਈ ਮਸ਼ਹੂਰ ਸੀ। ਉਹ ਆਦਤਨ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ ਸੀ, ਜਾਂ ਕਹਿ ਲਓ ਉਹ ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਨੈਸ਼ਨਲ ਕੌਂਸਲ ਆਫ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨਲ ਰਿਸਰਚ ਐਂਡ ਟੈਕਨਾਲੋਜੀ (ਐੱਨ.ਸੀ.ਈ.ਆਰ.ਟੀ.) ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ 'ਤੇ ਕਈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਕੀਤੇ। 2011 'ਚ ਬਤਰੇ ਨੇ ਖੋਜੀ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ ਵੈਂਡੀ ਡੋਨੀਗਰ ਦੀ ਬਹੁਤ ਹੀ ਮਸ਼ਹੂਰ ਕਿਤਾਬ (ਦਿ ਹਿੰਦੂ: ਐਨ ਆਲਟਰਨੇਟਿਵ ਹਿਸਟਰੀ) ਵਿਰੁੱਧ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕੀਤਾ। ਡੋਨੀਗਰ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਸਰੋਤਾਂ 'ਚ ਮੌਜੂਦ ਭਾਰਤੀ ਧਾਰਮਿਕ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਅਤੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਉੱਚਕੋਟੀ ਦੀ ਅਮਰੀਕਨ ਵਿਦਵਾਨ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰੀ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂ ਮੂਲਵਾਦੀ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਦੀ ਤੌਹੀਨ ਸਮਝਦੇ ਹਨ। ਬਤਰਾ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਦਬਾਅ ਹੇਠ ਪੈਂਗੁਇਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਸਮੂਹ ਨੇ ਹਮਲੇ ਦੇ ਡਰ ਕਾਰਨ ਉਪਰੋਕਤ ਕਿਤਾਬ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਕਿਤਾਬ ਵਿਕ੍ਰੇਤਾਵਾਂ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਲੈ ਕੇ ਨਸ਼ਟ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਤਰੇ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਅੰਡਰ-ਗਰੈਜੂਏਟ ਸਿਲੇਬਸ ਵਿਚੋਂ ਏ.ਕੇ. ਰਾਮਾਨੁਜਨ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਲੇਖ 'ਬ੍ਰੀ ਹਿੰਡਰਡ ਰਾਮਾਇਣਜ਼' ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕੀਤਾ। ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਹੋਇਆ ਕਿ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਨੇ ਖੁਦ ਹੀ ਇਹ ਲੇਖ ਆਪਣੇ ਕੋਰਸ 'ਚੋਂ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ। ਉਸ ਦੇ ਕੀਤੇ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਦਾ ਸਿਲਸਿਲਾ ਦਹਾਕਿਆਂ 'ਚ ਫੈਲਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਵਿਚ ਬਤਰਾ ਦੀ ਆਮ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਕਿਤਾਬਾਂ ਜਾਂ ਪਾਠ ਹਿੰਦੂ ਵਿਰੋਧੀ ਜਾਂ ਭਾਰਤੀਅਤਾ ਵਿਰੋਧੀ ਹਨ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਵਿਚ ਬਤਰਾ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ਾਮਿਲ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਸ ਦੇ ਜਥੇਬੰਦਕ ਤਾਣੇ-ਬਾਣੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਲੋਕ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰਾਂ, ਲੇਖਕਾਂ, ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਮੁਕੱਦਮੇ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਸੰਸਾਰ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਚਿੱਤਰਕਾਰ ਐੱਮ.ਐੱਫ.

ਆਰ.ਐੱਸ.ਐੱਸ. ਵਿਦਵਾਨ ਦੀਨਾਨਾਥ ਬਤਰਾ ਦੀ ਮੌਤ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕੁਝ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਕਿ ਉਹ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਿੱਖਿਆ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ 'ਤੇ ਕੇਂਦਰਤ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀਅਤਾ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਪੁਰਾ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਹਮਾਇਤੀ ਸੀ। ਬਤਰਾ ਵਰਗੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਆ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਕਹਿਣਾ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅਪਮਾਨ ਹੈ। ਸਿੱਖਿਆ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀਅਤਾ ਕੇਂਦਰਿਤ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ, ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਨੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਲਿਖਿਆ। ਦਿੱਲੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਹਿੰਦੀ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਅਪੂਰਵਾਨੰਦ ਨੇ ਇਸ ਲੇਖ ਵਿਚ ਬਤਰਾ ਦੀ ਹਕੀਕਤ ਬਿਆਨ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਪ੍ਰੋ. ਅਪੂਰਵਾਨੰਦ ਸਾਹਿਤਕ ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਆਲੋਚਨਾ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਰਾਜਨੀਤਕ ਤਬਸਰਾਕਾਰ ਵੀ ਹਨ। ਇਸ ਅਹਿਮ ਲਿਖਤ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ਸਾਡੇ ਕਾਲਮਨਵੀਸ ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਮਹਿਮੂਦਪੁਰ ਨੇ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਹੁਸੈਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖ਼ਾਸ ਨਿਸ਼ਾਨੇ 'ਤੇ ਸੀ। ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਮੁਲਕ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਿੱਸਿਆਂ 'ਚ ਤਕਰੀਬਨ 100 ਮੁਕੱਦਮੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਸ ਨੂੰ ਮੁਲਕ ਛੱਡਣਾ ਪਿਆ।

ਬਤਰਾ ਵਿਦਿਅਕ ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਆਰ.ਐੱਸ.ਐੱਸ. ਦਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਰਾਹ ਦਰਸਾਵਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਜੇ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਉਸ ਤੋਂ ਸਾਫ਼ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਜਾਂ ਸਿੱਖਿਆ ਬਾਰੇ ਆਰ.ਐੱਸ.ਐੱਸ. ਦੀ ਸਮਝ ਕੀ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਐੱਨ.ਸੀ.ਈ.ਆਰ.ਟੀ. ਨੂੰ ਲਿਖਿਆ ਕਿ ਹਿੰਦੀ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵਿਚੋਂ ਉਰਦੂ, ਅਰਬੀ ਅਤੇ ਫਾਰਸੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸ਼ਬਦ ਹਟਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ। ਉਸ ਨੇ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਪਾਸ, ਗ਼ਾਲਿਬ, ਟੈਗੋਰ ਦੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਲਈ ਵੀ ਮੁਹਿੰਮ ਚਲਾਈ। 2006 'ਚ ਹਿੰਦੀ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ 'ਚੋਂ

ਹੁਸੈਨ ਦੀਆਂ ਪੇਟਿੰਗਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚੇ ਜੇ ਹਿੰਦੂ ਦੇਵੀ-ਦੇਵਤਿਆਂ ਦਾ ਅਪਮਾਨਜਨਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਚਿਤਰਨ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਸ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਸ ਦਾ ਬੱਚਿਆਂ 'ਤੇ ਮਾੜਾ ਅਸਰ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਐੱਨ.ਸੀ.ਈ.ਆਰ.ਟੀ. ਦੇ ਤਤਕਾਲੀ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਕੁਮਾਰ ਨੇ ਤਾਂ ਇਹ ਦਰਖਾਸਤ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਪਰ

ਕਰੋ, ਗੁੱਠਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰੋ।
-ਭਾਰਤ ਦਾ ਨਕਸ਼ਾ ਬਣਾਉਂਦੇ ਸਮੇਂ, ਪਾਕਿਸਤਾਨ, ਅਫ਼ਗਾਨਿਸਤਾਨ, ਨੇਪਾਲ, ਭੂਟਾਨ, ਤਿੱਬਤ, ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼, ਸ੍ਰੀਲੰਕਾ ਅਤੇ ਬਰਮਾ ਨੂੰ ਇਸ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰੋ। ਇਹ ਅਖੰਡ ਭਾਰਤ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹਨ।
-ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ ਦੀ ਖੋਜ ਮਹਾਭਾਰਤ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਆਖਿਰ ਸੰਜੇ ਨੇ ਅੰਨ੍ਹੇ ਪ੍ਰਿਤਾਰਾਸ਼ਟਰ ਨੂੰ ਮਹਾਭਾਰਤ ਦਾ ਯੁੱਧ ਸਿੱਧਾ ਪ੍ਰਸਾਰਨ ਕਰ ਕੇ ਹੀ ਤਾਂ ਦਿਖਾਇਆ ਸੀ!

ਆਰ.ਐੱਸ.ਐੱਸ. ਮੁਖੀ ਮੋਹਨ ਭਾਗਵਤ ਆਰ.ਐੱਸ.ਐੱਸ. ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਕੇ.ਬੀ. ਹੈਡਗੋਵਾਰ ਦੇ 125ਵੇਂ ਜਨਮ ਦਿਨ ਮੌਕੇ ਕੋਲਕਾਤਾ ਵਿਖੇ ਦੀਨਾਨਾਥ ਬਤਰਾ ਨੂੰ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ।

ਪ੍ਰੋਮ ਚੰਦ, ਅਯੋਧਿਆ ਪ੍ਰਸਾਦ ਉਪਾਧਿਆਏ (ਹਰੀ ਐੱਓ), ਪਾਂਡੇ ਬੇਚਨ ਸ਼ਰਮਾ (ਉਗਰ), ਮੋਹਨ ਰਾਕੇਸ਼, ਸੁਧਾਮਾ ਪਾਂਡੇ (ਧੂਮਿਲ), ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਪਾਸ, ਐੱਮ. ਐੱਫ. ਹੁਸੈਨ ਦੇ ਹਿੰਦੀ ਕਿਤਾਬਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਪਾਠਾਂ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂ ਵਿਰੋਧੀ ਜਾਂ ਰਾਸ਼ਟਰ ਵਿਰੋਧੀ ਕਰਾਰ ਦੇ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਮੁਹਿੰਮ ਚਲਾਈ ਗਈ। ਇਹ ਮੁਹਿੰਮ ਸੰਸਦ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨੇ ਐੱਨ.ਸੀ.ਈ.ਆਰ.ਟੀ. ਦੇ ਹਲਕਿਆਂ 'ਚ ਤਬਾਹੀ ਮਚਾ ਦਿੱਤੀ।

ਬਤਰਾ ਕਿਤਾਬਾਂ ਨੂੰ ਪਵਿੱਤਰ ਕਰਨ ਦੇ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਇਕ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਇਸ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਬਤਰਾ ਦੀ ਸੰਸਥਾ ਨੇ ਐੱਨ.ਸੀ.ਈ.ਆਰ.ਟੀ. ਅਤੇ ਸੀ.ਬੀ.ਐੱਸ.ਈ. ਨੂੰ ਚਿੱਠੀ ਲਿਖੀ ਕਿ ਹਿੰਦੀ ਦੀ ਇਕ ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ ਐੱਮਐੱਫ ਹੁਸੈਨ ਬਾਰੇ ਪਾਠ ਹੈ। ਉਸ ਵਿਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਅਭਿਆਸ ਇਹ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਉੱਪਰ ਵੱਡੇ ਚਿਤਰਕਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਕਲਾਕ੍ਰਿਤਾਂ ਨੂੰ ਖੋਜਣ ਅਤੇ ਖੁਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਣ। ਬਤਰਾ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਵਿਦਿਆਰਥੀ

ਸੀ.ਬੀ.ਐੱਸ.ਈ. (ਸੈਂਟਰਲ ਬੋਰਡ ਆਫ ਸਕੂਲ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ) ਨੇ ਇਸ ਉੱਪਰ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਕਿ ਅਧਿਆਪਕ ਇਸ ਅਭਿਆਸ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰ ਦੇਣ। ਬੋਰਡ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਬੋਰਡ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸਿਲੇਬਸ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਦਲੀਲਾਂ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕੇ। ਇਹ ਕੋਈ ਮਜ਼ਬੂਤ ਦਲੀਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਦਿਮਾਗ ਉੱਪਰ ਮਾੜਾ ਅਸਰ ਪਵੇਗਾ। ਅਭਿਆਸ ਜਾਰੀ ਰਿਹਾ ਪਰ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਮੈਨੂੰ ਚੇਤੇ ਹੈ, ਬਤਰੇ ਨੇ ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਵੀ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਬਤਰਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਦਾ ਪੰਡਤ ਸਮਝਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਗੁਜਰਾਤ ਦੀ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਵੀ ਬਤਰੇ ਬਾਰੇ ਇਹੀ ਸਮਝ ਸੀ। ਗੁਜਰਾਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਉਸ ਦੀਆਂ 16 ਕਿਤਾਬਾਂ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ ਲਾਜ਼ਮੀ ਸਿਲੇਬਸ ਵਜੋਂ ਲਗਵਾਈਆਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੇ ਕੁਝ ਨਮੂਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਨ:

-ਆਪਣੇ ਜਨਮ ਦਿਨ 'ਤੇ ਮੋਮਬੱਤੀਆਂ ਨਾ ਬੁਝਾਓ। ਇਹ ਪੱਛਮੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਹੈ ਜਿਸ ਤੋਂ ਪਰਹੇਜ਼ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਿਨ ਹਵਨ

ਮਹਾਭਾਰਤ ਦੇ ਸਮੇਂ ਹੀ ਆ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਦਾ ਸਬੂਤ 100 ਕੌਰਵਾਂ ਦਾ ਜਨਮ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੋਟਰ ਕਾਰ ਵੀ ਉਸੇ ਸਮੇਂ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਆ ਗਈ ਸੀ।

ਬਤਰਾ ਹਿੰਦੂਆਂ ਵਿਚ ਬੂਟੇ ਗੌਰਵ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੀ ਤਾਉਮਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੂਰਖਤਾ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ। ਭਾਵੇਂ ਮੂਰਖਤਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ 'ਚ ਜੁਰਮ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਮੂਰਖਤਾ ਵਿਚ ਹਮਲਾਵਰੀ ਅਤੇ ਹਿੰਸਾ ਸੀ। ਬਤਰਾ ਭਾਰਤ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈ ਕੇ ਹੀ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰਾਂ, ਸਕੂਲੀ ਪਾਠ ਪੁਸਤਕਾਂ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਲਗਾਤਾਰ ਤੰਗ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ। ਜਦੋਂ ਟੀ.ਵੀ. ਚਰਚਾ ਵਿਚ ਰਵੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਮਾਸੂਮ ਬਣ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਤਾਂ ਕੋਈ ਹਿੰਸਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਉਹ ਤਾਂ ਸਿਰਫ ਕਾਨੂੰਨੀ ਰਾਹ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੱਕ ਹੈ ਪਰ ਆਰ.ਐੱਸ.ਐੱਸ. ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਉਸ ਦੀਆਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦਾ ਜ਼ਮੀਨੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਹਿੰਸਕ ਹਮਲਿਆਂ ਨਾਲ ਤਾਲਮੇਲ ਸੀ। ਉਹ ਮੁਕੱਦਮਾ

ਆਰ.ਐੱਸ.ਐੱਸ. ਦੇ 'ਸਿੱਖਿਆ ਸ਼ਾਸਤਰੀ' ਦਾ ਕੱਚਾ ਚਿੱਠਾ

ਦਾਇਰ ਕਰਾਉਂਦਾ ਸੀ; ਭਾਜਪਾ ਦਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਵਿੰਗ ਅਖਿਲ ਭਾਰਤੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਜਾਂ ਬਜਰੰਗ ਦਲ ਦੇ ਹਜ਼ੂਮ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਹਮਲੇ ਕਰਦੇ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਬਤਰੇ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਵਾਇਆ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਆਗੂ ਇਸ ਨੂੰ ਰਾਜਨੀਤਕ ਮੁੱਦਾ ਬਣਾ ਕੇ ਸੰਸਦ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿਚ ਹੋ-ਹੱਲਾ ਮਚਾਉਂਦੇ ਸਨ।

ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ, ਸੜਕੀ ਹਮਲਿਆਂ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨਸਭਾ ਸੰਸਥਾਵਾਂ 'ਚ ਹੜਤਾਲ ਦੀ ਇਹ ਸਾਂਝੀ ਮੁਹਿੰਮ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਅਤੇ ਲੇਖਕਾਂ ਨੂੰ ਦਹਿਸ਼ਤਜ਼ਦਾ ਕਰਦੀ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਹਮਲੇ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲੜਨਾ ਪੈਂਦਾ।

ਇਸ ਹਿੰਸਕ ਮੁਹਿੰਮ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੇਖਕਾਂ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਛਾਪਣ ਤੋਂ ਪੈਰ ਪਿੱਛੇ ਖਿੱਚਣ ਲੱਗ ਪਏ ਜੋ ਬਤਰੇ ਕਿਆ ਦੀ ਨਜ਼ਰ 'ਚ ਭਾਰਤੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਜਾਂ ਰਾਸ਼ਟਰ ਵਿਰੋਧੀ ਸਨ। ਹੁਣ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੱਡੇ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਜਾਂ ਖੋਜਕਾਰਾਂ ਦੇ ਲੇਖ ਜਾਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪੁਣਛਾਣ ਵਿਚੋਂ ਲੰਘਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਸਾਰੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਹਟਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣ ਜੋ ਬਤਰੇ ਵਰਗੇ ਸ਼ਖ਼ਸਾਂ ਨੂੰ ਚੁਭ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ।

ਬਤਰੇ ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਚੇਤੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਉੱਪਰ ਖੋਜ ਵੀ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਪਤਾ ਲੱਗੇਗਾ ਕਿ ਉਹ ਬੌਧਿਕਤਾ, ਅਕਾਦਮਿਕ ਆਜ਼ਾਦੀ ਅਤੇ ਸੁਤੰਤਰ ਬੁੱਧੀ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਦੁਸ਼ਮਣਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਸੀ। ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਤਾਂ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਵੈਸੇਵਕ ਸੰਘ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸ਼ਰਤ ਹੈ।

ਇਸ ਲਈ ਦੀਨਾਨਾਥ ਬਤਰਾ ਵਿਚ ਵੀ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਇਹੀ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਕਿੰਨਾ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਹੈ, ਇਸ ਦਾ ਲੇਖਾ-ਜੋਖਾ ਵੀ ਹੁਣ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪੂਰੇ ਮੁਲਕ 'ਚ ਆਰ.ਐੱਸ.ਐੱਸ. ਦੇ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿੰਗ 'ਵਿਦਿਆ ਭਾਰਤੀ' ਦੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹੀਆਂ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਮੂਰਖਤਾ, ਦੁਜਿੱਠਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਅਤੇ ਨਫਰਤ ਦੇ ਬੀਜ ਬੀਜ ਦਿੱਤੇ। ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਵਿਚ ਹਿੰਦੂਵਾਦੀ ਯੋਧਿਆਂ ਵਿਚ ਜਿਹੜਾ ਮੁਸਲਮਾਨ ਵਿਰੋਧ ਅਤੇ ਬੌਧਿਕਤਾ ਨਾਲ ਵੈਰ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਲਈ ਦੀਨਾਨਾਥ ਬਤਰਾ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਇਹ ਭਾਰਤ ਦੀ ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਹੈ ਕਿ ਅੱਜ ਉਸ ਦੀ ਕੌਮੀ ਸਿੱਖਿਆ ਨੀਤੀ ਅਜਿਹੇ ਸ਼ਖ਼ਸ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਗਿਆਨ ਨੂੰ ਹੀ ਰੁਪੋਸ਼ ਹੋ ਜਾਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਬਤਰੇ ਨੇ ਇਹ ਦੇਖ ਕੇ ਜ਼ਰੂਰ ਹੀ ਆਪਣੇ ਆਖਰੀ ਦਿਨ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਨਾਲ ਗੁਜ਼ਾਰੇ ਹੋਣਗੇ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਹਿੰਦੂਆਂ 'ਚ 'ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਗੌਰਵ' ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦਾ ਉਸ ਦਾ ਸੁਪਨਾ ਹੁਣ ਸਾਕਾਰ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਥੇਬੰਦੀ ਅੱਜ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਜਥੇਬੰਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਅਹੁਦੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਹਰ ਸਿੱਖਿਆ ਸੰਸਥਾ 'ਚ ਮਾਣ-ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ ਸੱਦਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਨੀਤੀਆਂ ਬਣਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਸਿਲੇਬਸ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਲਿਖੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ਨਿਸ਼ਚੇ ਹੀ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਗੌਰਵ ਦਾ ਸਮਾਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਸਮੇਂ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਬਤਰੇ ਦੀ ਜਥੇਬੰਦੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਸਿਖਰਾਂ ਫੂਹ ਰਹੀ ਹੈ ਪਰ ਕੀ ਇਹ ਭਾਰਤ ਬਾਰੇ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਦੇ ਆਪਣੀਆਂ ਬੌਧਿਕ ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ ਉੱਪਰ ਮਾਣ ਹੁੰਦਾ ਸੀ?

ਇਹ ਭਾਰਤ ਦੀ ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਹੈ ਕਿ ਅੱਜ ਉਸ ਦੀ ਕੌਮੀ ਸਿੱਖਿਆ ਨੀਤੀ ਅਜਿਹੇ ਸ਼ਖ਼ਸ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਗਿਆਨ ਨੂੰ ਹੀ ਰੁਪੋਸ਼ ਹੋ ਜਾਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਬਤਰੇ ਨੇ ਇਹ ਦੇਖ ਕੇ ਜ਼ਰੂਰ ਹੀ ਆਪਣੇ ਆਖਰੀ ਦਿਨ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਨਾਲ ਗੁਜ਼ਾਰੇ ਹੋਣਗੇ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਹਿੰਦੂਆਂ 'ਚ 'ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਗੌਰਵ' ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦਾ ਉਸ ਦਾ ਸੁਪਨਾ ਹੁਣ ਸਾਕਾਰ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਥੇਬੰਦੀ ਅੱਜ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਜਥੇਬੰਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਅਹੁਦੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਹਰ ਸਿੱਖਿਆ ਸੰਸਥਾ 'ਚ ਮਾਣ-ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ ਸੱਦਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਨੀਤੀਆਂ ਬਣਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਸਿਲੇਬਸ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਲਿਖੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ॥

ਸਤਿਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਪਰਗਟਿਆ ਮਿਟੀ ਧੁੰਦ ਜਗ ਚਾਨਣ ਹੋਆ॥
ਜਿਉਂ ਕਰ ਸੂਰਜ ਨਿਕਲਿਆ ਤਾਰੇ ਛਪੇ ਅੰਧੇਰ ਪਲੋਆ॥

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕਰਾਉਨ ਪੁਆਇੰਟ ਦੀ ਸਮੂਹ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ, ਸੇਵਾਦਾਰਾਂ
ਅਤੇ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਵਲੋਂ ਧੰਨ ਧੰਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼
ਪੁਰਬ ਦੀਆਂ ਕੁਲ ਲੋਕਾਈ ਨੂੰ
ਲੱਖ ਲੱਖ ਵਧਾਈਆਂ

ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਨਾਮ ਜਪਣ, ਕਿਰਤ ਕਰਨ, ਤੇ ਵੰਡ ਕੇ
ਛਕਣ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਸਾਨੂੰ ਸਭ ਨੂੰ ਅਮਲ
ਕਰ ਕੇ ਆਪਣਾ ਜੀਵਨ ਸਫਲਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਗੁਰੂ ਪੰਥ ਦੇ ਦਾਸ: ਸਮੂਹ ਸੰਗਤ ਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕਰਾਉਨ ਪੁਆਇੰਟ

Sikh Religious Society of North West Indiana

10005 Colorado St, Crown Point, IN 46307, Ph: 219-793-9446

ਸਿੱਖ ਟੈਂਪਲ ਆਫ ਵਿਸਕਾਨਸਿਨ (ਓਕ ਕਰੀਕ)

ਸਤਿਗੁਰ ਨਾਨਕ ਪ੍ਰਗਟਿਆ ਮਿਟੀ ਧੁੰਧੁ ਜਗਿ ਚਾਨਣ ਹੋਆ॥

ਸਮੂਹ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਜਗਤ ਗੁਰੂ ਬਾਬਾ
ਧੰਨ ਧੰਨ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ
555ਵੇਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਦੀ ਲੱਖ ਲੱਖ ਵਧਾਈ

ਸ਼ਾਲਾ! ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ 'ਕਿਰਤ ਕਰੋ, ਨਾਮ ਜਪੋ ਤੇ ਵੰਡ ਛਕੋ' ਸੰਗਤ ਦੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਵਸਿਆ ਰਹੇ। ਦੁਨੀਆ ਵਿਚੋਂ ਵਹਿਮਾਂ-ਭਰਮਾਂ, ਜਾਤੀਵਾਦ ਦਾ ਨਾਸ ਹੋਵੇ। ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਜਿੱਥੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੂੰ ਤਾਂ ਮੰਨਦੀ ਹੀ ਹੈ, ਉਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਆਪਣੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਵਸਾਵੇ।

-ਸੰਗਤਾਂ ਦੇ ਦਾਸ-

ਸਮੂਹ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਅਤੇ ਮਿਲਵਾਕੀ ਦੀ ਸਾਧ ਸੰਗਤ

Sikh Temple Of Wisconsin

7512 South Howell Ave. Oak Creek, WI 53154
 Ph. 414-764-7454 Web Site: sikhtempleofwisconsin.com

ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕਾ ਖਾਲਸਾ ॥ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤਹਿ ॥

ਧੰਨ ਧੰਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦੀਵਾਨ

November 11th to 17th, 2024 at GURDWARA SANT SAGAR

242-25 Braddock Ave., Bellerose NY 11426. Ph. 718-343-1030

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਦੀ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਲੱਖ-ਲੱਖ ਵਧਾਈ ਹੋਵੇ ਜੀ ।

ਸੰਗਤਾਂ ਦੇ ਪਿਆਰ ਤੇ ਉਦਮ ਸਦਕਾ 15 ਨਵੰਬਰ ਦਿਨ ਸ਼ੁਕਰਵਾਰ ਨੂੰ ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਿਹਾੜਾ ਬੜੀ ਸ਼ਰਧਾ ਤੇ ਧੂਮ ਧਾਮ ਨਾਲ ਮਨਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਲੀਕੇ ਗਏ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਇਸ ਤਰਾਂ ਹੈ।

ਗੁਰਪੁਰਬ ਦੇ ਸੰਬੰਧ 'ਚ 11 ਨਵੰਬਰ ਤੋਂ 17 ਨਵੰਬਰ 2024 ਤੱਕ ਸ਼ਾਮ 5:30 ਤੋਂ 9:00 ਵਜੇ ਤੱਕ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦੀਵਾਨ ਸੱਜਣਗੇ। ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪੰਥ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਕਥਾ ਵਾਚਕ ਗਿਆਨੀ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਗੁਲਸ਼ਨ ਜੀ ਰੋਜ਼ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ 8:00 ਵਜੇ ਤੋਂ 9:00 ਵਜੇ ਤੱਕ ਅਤੇ ਐਤਵਾਰ 1:30 ਤੋਂ 2:30 ਵਜੇ ਤੱਕ ਕਥਾ ਕਰਣਗੇ। ਇਹਨਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਨਾਮਵਰ ਪੰਥ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਰਾਗੀ ਜਥੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਕੀਰਤਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਗੁਰ-ਇਤਹਾਸ ਨਾਲ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਨਿਹਾਲ ਕਰਣਗੇ।

ਗੁਰਪੁਰਬ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹਰ ਸਾਲ ਦੀ ਤਰਾਂ 14 ਨਵੰਬਰ ਦਿਨ ਵੀਰਵਾਰ ਸ਼ਾਮ 5:30 ਤੋਂ ਰਾਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਦੀਵਾਨ ਸਜਣਗੇ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਿਹਾੜੇ ਦੀ ਕਥਾ 11:15 ਤੋਂ 12:00 ਵਜੇ ਤੱਕ ਗਿਆਨੀ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਗੁਲਸ਼ਨ ਜੀ ਕਰਣਗੇ। ਉਪਰੰਤ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਆਰਤੀ ਕੀਰਤਨ ਤੇ ਫੁੱਲਾਂ ਦੀ ਵਰਖਾ ਨਾਲ ਸਮਾਪਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

15 ਨਵੰਬਰ ਦਿਨ ਸ਼ੁਕਰਵਾਰ ਸਵੇਰੇ 9:00 ਵਜੇ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਭੋਗ ਪੈਣਗੇ ਉਪਰੰਤ ਸਵੇਰੇ 9:30 ਤੋਂ ਦੁਪਹਿਰ 2:00 ਵਜੇ ਤੱਕ ਦੀਵਾਨ ਸਜਣਗੇ। ਸ਼ਾਮ 5:00 ਵਜੇ ਰੱਖੇ ਹੋਏ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਭੋਗ ਪੈਣਗੇ। ਸ਼ਾਮ 5:30 ਵਜੇ ਤੋਂ ਰਾਤ 10:30 ਵਜੇ ਤੱਕ ਦੀਵਾਨ ਸਜਾਏ ਜਾਣਗੇ। 15 ਨਵੰਬਰ (ਸ਼ੁਕਰਵਾਰ) ਸਵੇਰੇ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਆਰਭ ਹੋਣਗੇ ਤੇ 17 ਨਵੰਬਰ (ਐਤਵਾਰ) ਸਵੇਰੇ ਭੋਗ ਪੈਣਗੇ।

ਸਮੂਹ ਸੰਗਤ ਅੱਗੇ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਆਪ ਆਉਣਾ ਹੈ ਉਥੇ ਹੋਰਨਾ ਨੂੰ ਵੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਨਮ ਸਫਲ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਗੁਰਪੁਰਬ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹਰ ਸਾਲ ਦੀ ਤਰਾਂ 25 ਅਗਸਤ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਤ ਫੇਰੀਆਂ ਆਰੰਭ ਹਨ ਜੋ ਕੀ 10 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਸਮਾਪਤ ਹੋਣਗੀਆਂ।

ਸਮੂਹ ਸੰਗਤਾਂ ਦਾ ਇਸ ਉਲੀਕੇ ਗਏ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਕੇ ਸਫਲ ਕਰਨ ਲਈ ਬਹੁਤ ਬਹੁਤ ਧੰਨਵਾਦ।

ਇਹਨਾਂ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਕਾ ਲੰਗਰ ਅਟੁੱਟ ਵਰਤੇਗਾ।

ਵਧੇਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ 718-343-1030 ਤੇ ਕਾਲ ਕਰੋ ਜੀ।

ਗੁਰੂ-ਸੰਗਤਾਂ ਦਾ ਦਾਸ- ਭਾਈ ਸੱਜਣ ਸਿੰਘ

ਸਾਬਕਾ ਹਜ਼ੂਰੀ ਰਾਗੀ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ
ਮੁੱਖ ਸੰਚਾਲਕ - ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸੰਤ ਸਾਗਰ, ਬੇਲਰੋਜ਼, ਨਿਊਯਾਰਕ
Phone # 718.343.1030

ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕੀਰਤਨ ਦਰਬਾਰ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਪ੍ਰਸਾਰਣ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸੰਤ ਸਾਗਰ ਦੇ ਟੀ. ਵੀ. ਚੈਨਲ, ਯੂਟਿਊਬ ਅਤੇ ਫੇਸਬੁਕ ਤੇ ਦੇਖ ਸਕਦੇ ਹੋ।

Watch LIVE on GURDWARA SANT SAGAR's IPTV Channel, YouTube Channel & Facebook Page

ਸੁਲਤਾਨਪੁਰ ਲੋਧੀ

ਇਹ ਲਿਖਤ ਪੁਨਾ ਨਿਵਾਸੀ ਡਾ. ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਹਿੰਦੀ ਵਿਚ ਭੇਜੀ, ਜੋ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਹੈ। ਸ. ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂ ਵਲੋਂ ਕੀਤਾ ਇਸਦਾ ਪੰਜਾਬੀ ਅਨੁਵਾਦ 'ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼' ਦੇ ਪਾਠਕਾਂ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੈ।

ਮੂਲ: ਡਾ. ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ
ਅਨੁਵਾਦ: ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂ

ਅਕਬਰਨਾਮਾ ਅਨੁਸਾਰ ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਲਾਹੌਰ ਜਾਣ ਦਾ ਸਾਹਰਾ ਸੁਲਤਾਨਪੁਰ ਕੋਲੋਂ ਦੀ ਲੰਘਿਆ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਸੁਲਤਾਨਪੁਰ ਵਪਾਰ ਦਾ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਕੇਂਦਰ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ 32 ਬਾਜ਼ਾਰ ਅਤੇ ਪੰਜ ਹਜ਼ਾਰ ਦੁਕਾਨਾਂ ਸਨ। ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਰਾਫਾ ਬਾਜ਼ਾਰ, ਪਸਾਰਖਾਨਾ, ਅਦਿਲਬੀਆ, ਫਰੋਸ਼ਾ ਬਾਜ਼ਾਰ ਆਦਿ ਸਨ। ਫਰੋਸ਼ਾ ਬਾਜ਼ਾਰ ਦੇਸੀ ਦਵਾਈਆਂ ਦੇ ਵਪਾਰ ਦਾ ਭਾਰੀ ਕੇਂਦਰ ਸੀ। ਖੁਸ਼ਰੋਮੀ ਹਲਵਾਈਆਂ ਦਾ ਬਾਜ਼ਾਰ, ਇਬ੍ਰੇਸ਼ਨ, ਬਜਾਜਾਂ ਦਾ ਬਾਜ਼ਾਰ ਸੀ, ਜਿੱਥੇ ਕੱਪੜੇ ਦਾ ਵਪਾਰ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਨੇਕ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਦੀਆਂ ਮੰਡੀਆਂ ਸਨ।

ਉਸ ਵਕਤ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਕੁਝ ਕੁ ਜਿਣਸਾਂ ਤੋਂ ਲੱਗ ਜਾਵੇਗਾ। ਕਣਕ ਅੱਠ ਆਨੇ ਦੀ ਮਣ (40 ਸੇਰ), ਚੌਲ ਦਸ ਆਨੇ ਮਣ, ਘਿਉ ਸਾਢੇ ਤਿੰਨ ਰੁਪਏ ਮਣ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਵਧੀਆ ਕਿਸਮ ਦਾ ਸੂਤੀ ਕੱਪੜਾ

ਤਿੰਨ ਰੁਪਏ ਦਾ 30 ਗਜ਼ ਮਿਲਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਚੌਲਦੀ ਕਰੰਸੀ ਦਾ ਨਾਮ ਬਹਿਲੋਲੀ ਦੀਨਾਰ ਸੀ।

ਇਸ ਵਪਾਰਕ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਨਵਾਬ ਦੌਲਤ ਖਾਨ ਦਾ ਮੋਦੀਖਾਨਾ ਮੌਜੂਦ ਸੀ। ਇਸ ਮੋਦੀਖਾਨੇ ਵਿਚ ਖੇਤੀ ਉਤਪਾਦਾਂ ਦੀ ਖਰੀਦ-ਵੇਚ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਟੈਕਸਾਂ ਦੀ ਉਗਰਾਹੀ ਅਤੇ

ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਤਨਖਾਹਾਂ ਜਿਣਸਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਲਈਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ। ਅੱਜ ਦੇ ਮੁਹਾਵਰੇ ਵਿਚ ਇਸਨੂੰ ਸਟੇਟ ਦਾ ਫੂਡ ਐਂਡ ਸਪਲਾਈ ਵਿਭਾਗ ਕਹਾਂਗੇ।

ਬੇਬੇ ਨਾਨਕੀ ਜੀ ਦੇ ਪਤੀ ਭਾਈਆ ਜੈ ਰਾਮ ਜੀ ਨਵਾਬ ਦੇ ਦੀਵਾਨ, ਯਾਨੀ ਕਿ ਮਾਲ ਅਫਸਰ ਵਜੋਂ ਤੈਨਾਤ ਸਨ। ਨਵਾਬ ਦੌਲਤ ਖਾਨ ਨੇ ਭਾਈ ਜੈ ਰਾਮ ਜੀ ਨੂੰ ਮੋਦੀਖਾਨੇ ਦਾ ਵਾਜਬ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਲੱਭਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸੌਂਪੀ। ਇਸ ਫਰਜ਼ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਹਿਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਨਾਮ ਦੀ ਸਿਫਾਰਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਨਵਾਬ ਨੇ ਮਹਾਰਾਜ ਦੀ ਇੰਟਰਵਿਊ ਲਈ।

ਪੁੱਛਿਆ- ਕਿੰਨੀ ਤਾਲੀਮ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ?

ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਦੱਸਿਆ - ਜੀ ਤੌਰਕੀ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ, ਹਿੰਦਕੀ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ, ਵਹੀਖਾਤੇ ਦਾ ਪੂਰਾ ਗਿਆਨ ਹੈ। ਯਾਨੀ ਕਿ ਫਾਰਸੀ, ਹਿੰਦੀ ਅਤੇ ਲੇਖਾ-ਜੋਖਾ, ਅਕਾਊਂਟੈਂਸੀ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਮੋਦੀ, ਮੁੱਖ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਥਾਪ ਦਿੱਤਾ। ਜਿੰਨੀ ਦੇਰ ਕਾਰਜਰਤ ਰਹੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਉਤਮ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ। ਫਾਲਤੂ ਖਰਚਿਆਂ ਉਪਰ ਰੱਕ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ। ਕੁਝ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਮੁਫਤ ਜਾਂਦਾ ਰਾਸ਼ਨ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਫਾਲਤੂ ਸਿਪਾਹੀ ਦਿੱਲੀ ਭੇਜ ਦਿੱਤੇ। ਮੋਦੀਖਾਨਾ

ਮੁਨਾਫੇ ਵਿਚ ਜਾਣ ਲੱਗਾ। ਭਾਈ ਮਿਹਰਬਾਨ ਵਾਲੀ ਜਨਮ ਸਾਖੀ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦਸ ਫੀਸਦੀ ਹਿੱਸਾ ਕੱਟ ਕੇ ਰਾਸ਼ਨ ਦਿਆ ਕਰਦੇ ਸਨ ਜਿਸ ਨਾਲ ਜਨਤਾ ਨਾਰਾਜ਼ ਸੀ। ਮੋਦੀਖਾਨੇ ਦਾ ਲੇਖਾਕਾਰ ਮੁਨੀਮ ਭਵਾਨੀਦਾਸ ਸੀ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਉਸ ਪਾਸ ਸਾਰਾ ਹਿਸਾਬ ਲਿਖਵਾਉਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ। ਗਰੀਬਾਂ ਲੋੜਵੰਦਾਂ ਨੂੰ ਜਿਹੜਾ ਰਾਸ਼ਨ ਮੁਫਤ ਦੇ ਦਿੰਦੇ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਤਨਖਾਹ ਵਿਚੋਂ ਹਿੱਸਾ ਹੋਇਆ ਕਰਦਾ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਜਸ ਹੋਣਾ ਹੀ ਸੀ। ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਫਸਰਾਂ ਦੀ ਕਮਾਈ ਬੰਦ ਹੋ ਗਈ ਤਦ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਨਾਰਾਜ਼ਗੀ ਹੋਣੀ ਕੁਦਰਤੀ ਸੀ। ਜਾਦੁਰਾਇ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਸਿਕਾਇਤ ਨਵਾਬ ਕੋਲ ਕੀਤੀ ਕਿ ਨਾਨਕ ਮੋਦੀਖਾਨਾ ਉਜਾੜ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਨਵਾਬ ਨੇ ਲੇਖੇ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਪਿੱਛੋਂ ਹਿਸਾਬ ਇਹ ਨਿਕਲਿਆ ਕਿ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਪਾਸੋਂ 321 ਬਹਿਲੋਲੀ ਦੀਨਾਰ ਲੈਣੇ ਹਨ।

ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਰਿਹਾ ਕਰਕੇ ਨਵਾਬ ਨੇ ਬਕਾਇਆ ਪੈਸੇ ਲਿਜਾਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ - ਲੋੜਵੰਦਾਂ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿਓ, ਪੁੰਨ ਦਾਨ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਦਾ ਤੁਹਾਨੂੰ ਵੀ ਪਤਾ ਲੱਗੇ। ਇਸ ਘਟਨਾ ਪਿੱਛੋਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਮੋਦੀਖਾਨੇ ਦੀ ਨੌਕਰੀ ਛੱਡ ਦਿੱਤੀ।

ਅੱਜ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਵਪਾਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਤੋਂ ਅਸੀਸ ਲੈ ਕੇ ਜੇ ਯੋਗ ਮੁੱਲ, ਯੋਗ ਵਜ਼ਨ ਅਤੇ ਯੋਗ ਗੁਣਵੱਤਾ ਦਾ ਅਸੂਲ ਅਪਣਾ ਲੈਣ ਤਦ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦਾ ਕਲਿਆਣ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਗੁਰਪੁਰਬ ਮੁਬਾਰਕ ॥

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਬਾਣੀ ਦਾ ਵਰਤਮਾਨ ਪ੍ਰਸੰਗ

ਸੰਨ 2019 ਵਿਚ ਪੈਂਦੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਆਗਮਨ ਦੇ 550ਵੇਂ ਵਰ੍ਹੇ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਾਣੀ ਦੀ ਵਰਤਮਾਨ ਸਮੇਂ 'ਚ ਸਾਰਥਿਕਤਾ, ਪ੍ਰਸੰਗਕਤਾ ਜਾਂ ਮਹੱਤਵ ਬਾਰੇ ਕਾਫੀ ਖੋਜ ਪੱਤਰ ਲਿਖੇ ਤੇ ਲਿਖਾਏ, ਪੜ੍ਹੇ ਤੇ ਪੜ੍ਹਾਏ, ਛਾਪੇ ਤੇ ਛਪਾਏ ਗਏ। ਖੋਜਿਆ ਉਸ ਨੂੰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਲੁਕਿਆ, ਛਿਪਿਆ ਜਾਂ ਗੁਆਚਿਆ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇ। ਜੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜਾਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਬਾਣੀ ਦਾ ਮਹੱਤਵ ਸਾਡੀ ਸਮਝ, ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਤੇ ਬੋਲ-ਬਾਣੀ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਾਂ ਇਹ ਸਾਡੇ ਵਿਹਾਰ ਅਤੇ ਵਤੀਰੇ ਵਿਚੋਂ ਸੁੱਤੇ ਸਿੱਧ ਨਹੀਂ ਝਲਕਦਾ ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਸੱਚਮੁੱਚ ਗੁਆਚਿਆ ਹੋਇਆ ਹੀ

ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਜਫਰ

ਕਹਿਣਾ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੀ ਵਡਿਆਈ ਜਾਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਬਾਣੀ ਦਾ ਮਹੱਤਵ ਨਾਨਕ ਨਾਮ ਲੇਵਾ ਲੋਕਾਂ ਅਰਥਾਤ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਅਖਵਾਉਣ ਵਾਲੇ ਸਾਡੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਆਮ ਵਿਹਾਰ ਅਤੇ ਵਿਚਰਨ ਸੈਲੀ ਤੋਂ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਹਿਜ ਸੁਭਾਏ ਜਗਤ ਸਨਮੁਖ ਪ੍ਰਸਤੁਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਸ਼ਾਇਦ ਉਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਿਹਾ। ਸਾਡੇ ਲਈ ਇਹ ਜਾਣਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਬਾਣੀ ਦੀ ਮਹਾਨਤਾ 'ਤੇ ਪਰਦਾ ਕਿਸ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਪਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ? ਉਹ ਕਿਹੜੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੋਤ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਦਾ ਪਸਾਰਾ ਰੋਕਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਨ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਹੋਣ ਦੇ ਮਹੱਤਵ ਨੂੰ ਲੱਭਣਾ ਅਤੇ ਖੋਜਣਾ ਮਿਹਨਤ ਜਾਂ ਉਚੇਚ ਭਰਿਆ ਕਾਰਜ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ।

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦੇ ਪ੍ਰਸਾਰ ਸਾਹਮਣੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਅੜਿੱਕਾ ਜਾਂ ਸਾਡੇ ਵਿਹਾਰ ਵਿਚੋਂ ਇਸ ਦੀ ਗੈਰ-ਹਾਜ਼ਰੀ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਕਾਰਨ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦਾ ਬਿਰਧ ਪੈਗੰਬਰੀ ਬਿੰਬ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਰੀਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ 1538-1469 = 69 ਸਾਲ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਰਹੇ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਚਲਤ ਪੋਰਟਰੇਟ 80 ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਉਮਰ ਦੇ ਬਿਰਧ ਬਾਬੇ ਵਾਲੇ ਹਨ। ਇਹ ਇਕੱਲੀ ਪੋਰਟਰੇਟ ਚਿਤਰਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਜੀਵਨ ਘਟਨਾਵਾਂ ਜਾਂ ਸਾਖੀਆਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਚਿਤਰਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਜ਼ੁਰਗ ਰੂਪ ਵਿਚ ਦਰਸਾਇਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸੁਲਤਾਨਪੁਰ ਵਿਖੇ ਆਪ ਅਠਾਰਾਂ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਗਏ। ਇਸ ਲਈ ਮੋਦੀਖਾਨੇ ਵਿਚ ਨੌਕਰੀ ਕਰਨ ਜਾਂ ਬੇਈ ਨਦੀ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦਾ ਸੰਬੰਧ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਚੜ੍ਹਦੀ ਜਵਾਨੀ ਵਾਲੀ ਉਮਰ ਨਾਲ ਹੈ।

ਪਹਿਲੀ ਉਦਾਸੀ ਅਠਾਈ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਆਰੰਭ ਹੋਈ ਜਿਸ ਦੌਰਾਨ ਆਪ ਹਰਿਦੁਆਰ, ਕੁਰਕਸ਼ੇਤਰ, ਕਾਸ਼ੀ, ਗਯਾ, ਢਾਕਾ, ਪੂਰੀ ਆਦਿ ਸਥਾਨਾਂ 'ਤੇ ਗਏ। ਇਸ ਲਈ ਚੜ੍ਹਦੇ ਵੱਲ ਸੂਰਜ ਦੀ ਥਾਂ ਲਹਿੰਦੇ ਵੱਲ ਪਾਣੀ ਦੇਣ, ਪਾਠਿਆਂ ਨਾਲ ਗਿਆਨ ਚਰਚਾ ਜਾਂ ਜਗਨਨਾਥ ਦੀ ਆਰਤੀ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵੇਲੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਭਰ ਜੁਆਨੀ ਵਿਚ ਸਨ ਪਰ ਉਪਰੋਕਤ ਸਾਖੀਆਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਚਲਤ ਚਿਤਰਾਂ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਨੂੰ ਬਜ਼ੁਰਗ ਬਾਬਾ ਹੀ ਦਿਖਾਇਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਚੌਥੀ ਅਤੇ ਆਖਰੀ ਉਦਾਸੀ 51 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਸਮਾਪਤ ਹੋਈ ਅਤੇ ਭਾਈ ਮਰਦਾਨਾ ਜੀ ਦਾ ਚਲਾਣਾ ਵੀ ਚੌਥੀ ਉਦਾਸੀ ਤੋਂ ਵਾਪਸੀ ਵੇਲੇ ਦਾ ਦੱਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਜਦ ਤੱਕ ਭਾਈ ਮਰਦਾਨੇ ਦਾ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਨਾਲ ਸਾਥ ਰਿਹਾ, ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੀ ਉਮਰ 50 ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਹੀ ਸੀ ਪਰ ਇਹਨਾਂ ਦੋਨਾਂ ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਚੱਲਤ ਚਿਤਰਾਂ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਬਿਰਧ ਉਮਰ ਦੇ ਹੀ ਦਿਖਾਏ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਬਾਬਰ ਦਾ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ 'ਤੇ ਹਮਲਾ 1526 ਵਿਚ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਬਾਬਰ ਬਾਣੀ ਰਚਣ ਵਾਲੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੀ ਉਮਰ ਉਸ ਵੇਲੇ 56-57 ਸਾਲ ਸੀ ਜੋ ਉਸ ਵੇਲੇ ਏਮਨਾਬਾਦ ਗਏ ਹੋਏ ਸਨ ਜਿਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਭਾਈ ਲਾਲੋ ਅਤੇ ਮਲਿਕ ਭਾਗੋ ਨਾਲ ਮੇਲ ਹੋਇਆ ਪਰ ਬਾਬਰ ਦੀ ਜੇਲ੍ਹ, ਚੱਕੀ ਪੀਹਣ ਅਤੇ ਭਾਈ ਲਾਲੋ, ਮਲਿਕ ਭਾਗੋ ਤੇ ਬਾਬਰ ਨਾਲ ਮਿਲਾਪ ਸੰਬੰਧੀ ਬਹੁਤੇ ਚਿਤਰਾਂ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਨੂੰ 70-80 ਸਾਲ ਦਾ ਬਜ਼ੁਰਗ ਦਿਖਾਇਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਡੇ ਕਮਸ਼ੀਅਲ ਚਿਤਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਹੂੜਮੱਤ ਜਾਂ ਬਾਜ਼ਾਰੀ ਲੋੜਾਂ ਕਾਰਨ ਉਰਜਾ ਭਰਪੂਰ, ਸਰਗਰਮ ਅਤੇ ਸਿਰਤੀ ਨੌਜਵਾਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦਾ ਪਿਲਪਿਲੇ, ਭਾਰੀ ਭਰਕਮ ਅਤੇ ਆਰਾਮ ਪ੍ਰਸਤ ਬਿਰਧ ਉਪਦੇਸ਼ਕ ਵਾਲਾ ਬਿੰਬ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਮੇਰੀ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰਤਕ ਪੁਸਤਕ 'ਸਿਖੂ ਸੁੱ ਖੋਜਿ ਲਹੈ' ਵਿਚ 'ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਬੁੱਢੇ ਨਹੀਂ ਸਨ' ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਸਾਡੇ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਬਿਰਧਾਂ, ਬੁੱਢਿਆਂ ਜਾਂ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਨੂੰ ਸਤਿਕਾਰ ਸਹਿਤ ਮੱਥੇ ਟੇਕੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਅਸੀਸਾਂ ਲਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭੋਗਾਂ 'ਤੇ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਕੱਠ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਗੁਣਗਾਨ ਜਾਂ ਮਹਿਮਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਆਪਣੇ ਪੁਰਖੇ ਹੋਣ ਦਾ ਮਾਣ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਹਾਰ ਪਾ ਕੇ ਤਸਵੀਰਾਂ ਸਜਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਕਾਰ ਵਿਹਾਰ ਜਾਂ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਸੂਲਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਵੱਕਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਾਇ ਲਈ ਕੋਈ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੋਚ ਅਤੇ ਅਨੁਭਵਾਂ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਦੇ ਗਣ ਦੇ ਜਾਂ ਸਮੇਂ ਮੁਤਾਬਕ ਵੱਕਵੇਂ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਵਿਚ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਓਹਲਾ-ਪਰਦਾ ਵੀ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਭਾਵ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੁਭਾਅ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਤੋਂ ਉਲਟ ਗੱਲਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਨੂੰ ਵੀ ਬਿਰਧ ਬਾਬੇ ਵਾਂਗ ਸਥਾਪਤ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ, ਬਾਣੀ, ਉਪਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਪ੍ਰਤੀ ਅਸੀਂ ਬਿਲਕੁਲ ਇਹੋ ਰਵੱਈਆ ਅਖਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸੁਆਰਥ ਭਰਪੂਰ ਅਤੇ ਵਿਅਕਤੀ ਕੇਂਦਰਤ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਵੋਟਤੰਤਰੀ ਸਿਆਸਤ ਅਤੇ ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਪਾਠੀ-ਪੁਜਾਰੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨੂੰ ਵੀ ਇਹੋ ਸੂਤ ਬੈਠਦਾ ਹੈ।

ਸਮੁੱਚੇ ਵਿਸ਼ਵ ਭਾਈਚਾਰੇ ਲਈ ਵੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਓਹਲੇ ਵਿਚ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਰੌਸ਼ਨੀ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵ ਦੇ ਹੋਰ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਦੇ ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਬਣਿਆ ਮੁੱਖ ਅੜਿੱਕਾ ਸਾਡੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਪ੍ਰਤੀ ਹਉਮੈ ਭਰੀ ਮੇਰ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਬੱਚਾ ਆਪਣੇ ਖਿਡਾਉਣੇ ਨੂੰ ਬਹੁਤਾ ਮੇਰਾ-ਮੇਰਾ ਕਰੇ ਤਾਂ ਹੋਰ ਬੱਚੇ ਉਸ ਨਾਲ ਖੇਡਣਾ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਉਹ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਉਸ ਨਾਲੋਂ ਆਪਣਾ ਫਾਸਲਾ ਬਣਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਚੱਲ, ਤੂੰ ਆਪਣਾ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਹੀ ਰੱਖ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਤੋਂ ਬੌੜਾ ਜਿਹਾ ਸਮਾਂ ਮਗਰੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਮਕਾਲੀ ਸ਼ੇਕਸਪੀਅਰ ਦਾ ਸਾਹਿਤ ਦੁਨੀਆ ਦੀ ਹਰ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਅਤੇ ਕਾਲਜ ਵਿਚ

ਪੜ੍ਹਿਆ, ਪੜ੍ਹਾਇਆ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਸਾਡੀ ਮੇਰ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ 'ਤੇ ਸਾਡੇ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਕਬਜ਼ੇ ਨੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਚਿੰਤਨ ਨੂੰ ਮੇਰੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੁਤਾਬਕ ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਟੱਪਣ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ।

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਅਤੇ ਸਰਗਰਮੀ ਦੇ ਦੋ ਮੁੱਖ ਪਹਿਲੂ ਹਨ: 1) ਯਾਤਰਾ ਅਤੇ 2) ਸੰਵਾਦ। ਗੁਰਮਤਿ ਦਰਸ਼ਨ ਕੋਈ ਇਕਹਿਰਾ, ਵਕਤੀ ਜਾਂ ਪੈਗੰਬਰੀ ਇਲਹਾਮ ਜਾਂ ਉਪਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਅਜਿਹਾ ਪ੍ਰਵਚਨ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਸਥਾਨ ਦੇ ਲਿਹਾਜ਼ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਦੂਰ-ਦੂਰ ਤੱਕ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਡੂੰਘੀਆਂ ਫੈਲੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਜੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇ ਜੀਵਨ ਕਾਲ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਦਾ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਸਥਾਨ ਦਾ ਰੈਫਰੈਂਸ ਬਿੰਦੂ ਮੰਨ ਲਈਏ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਦੇਖ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਗੁਰੂ ਗਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਬਾਣੀਕਾਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਬਾਬਾ ਫਰੀਦ, ਭਗਤ ਜੈਦੇਵ ਅਤੇ ਭਗਤ ਸਦਨਾ ਜੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਤੋਂ ਤਕਰੀਬਨ ਤਿੰਨ ਸਦੀਆਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਅਤੇ ਆਖਰੀ ਬਾਣੀਕਾਰ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਆਗਮਨ ਤੋਂ ਦੋ ਸਦੀਆਂ ਬਾਅਦ ਹੋਈ। ਭਗਤ ਜੈਦੇਵ ਜੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਪੂਰ ਪੂਰਬ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਬੰਗਾਲ ਵਿਚ ਗਾਉਂਦੇ ਸਨ। ਭਗਤ ਪੀਪਾ ਜੀ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਦਵਾਰਕਾ ਇਲਾਕੇ ਦਾ ਭ੍ਰਮਣ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਸਦਨਾ ਜੀ ਸਿੰਧ ਦੇ ਵਾਸੀ ਸਨ। ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ, ਤ੍ਰਿਲੋਚਨ ਜੀ ਅਤੇ ਪਰਮਾਨੰਦ ਜੀ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਨ। ਬਾਬਾ ਫਰੀਦ ਜੀ ਨੇ ਤੁਰਕੀ ਭਾਵ ਮੱਧ ਏਸ਼ੀਆ ਤੱਕ ਘੁੰਮਦਿਆਂ ਬਾਣੀ ਰਚੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੁਰਮਤਿ ਦਰਸ਼ਨ ਦੀ ਉਤਪਤੀ ਦਾ ਸਥਾਨ ਜਿਥੇ ਏਸ਼ੀਆ ਦੇ ਵੱਡੇ ਖੇਤਰਫਲ ਵਿਚ ਫੈਲਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਉਥੇ ਇਸ ਦੇ ਉਦੈ ਅਤੇ ਸੰਯੁਕਤ ਹੋਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਲਗਪਗ ਪੰਜ ਸਦੀਆਂ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਸਥਾਨ ਦੀ ਏਨੀ ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦੀ ਉਤਪਤੀ ਕਿਸੇ ਇਕ ਵਰਗ, ਜਾਤ ਜਾਂ ਜਮਾਤ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਹੋਈ। ਇਹ ਬਾਣੀਕਾਰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿੱਤਿਆਂ, ਜਾਤਾਂ ਅਤੇ ਵੰਨ-ਸੁਵੰਨੇ ਸਮਾਜਿਕ ਪਿਛੋਕੜ ਵਾਲੇ ਸਨ। ਕੋਈ ਰਾਜ ਘਰਾਣੇ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸੀ, ਕੋਈ ਬ੍ਰਾਹਮਣ, ਕੋਈ ਖੱਤਰੀ, ਕੋਈ ਜੱਟ, ਕੋਈ ਜੁਲਾਹਾ, ਕੋਈ ਡੀਬਾ, ਕੋਈ ਚਮਾਰ, ਕੋਈ ਨਾਈ ਆਦਿ ਸੀ।

ਵਰਤਮਾਨ ਸਿੱਖ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਸੰਗਠਨ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਵਲੋਂ ਲਿਖਕਾਏ ਗਏ ਗੁਰਮਤਿ ਦੇ ਸੀਸੇ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਚਿਹਰਾ ਨਿਹਾਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਇਕ ਜਾਤ, ਇਕ ਵਰਗ, ਇਕ ਸੱਭਿਆਚਾਰ, ਇਕ ਬੋਲੀ, ਇਕ ਖਿੱਤੇ ਆਦਿ ਦੀ ਚੋਧਰ ਜਾਂ ਦਬਦਬਾ ਪ੍ਰਵਾਨ ਨਹੀਂ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੀ ਮਿਹਨਤ ਨਾਲ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿੱਤਿਆਂ ਅਤੇ ਖਿੱਤਿਆਂ, ਜਾਤਾਂ ਅਤੇ ਜਮਾਤਾਂ, ਵਿਭਿੰਨ ਸਮਾਜਾਂ ਅਤੇ ਰਿਵਾਜਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਵਿਭਿੰਨ ਵਕਤਾਂ ਅਤੇ ਵਕਤਿਆਂ ਦੇ ਅਨੁਭਵ ਅਤੇ ਸੁਪਨਿਆਂ ਦੇ ਅਧਾਰਤ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਰਗਤ ਅਤੇ ਸੰਯੁਕਤੀ ਨਾਲ ਗੁਰਮਤਿ ਦਰਸ਼ਨ ਜਾਂ ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ।

ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਰਗਤ ਅਤੇ ਸੰਯੁਕਤੀ ਲਈ ਸਾਂਝਾ ਸ਼ਬਦ ਹੈ 'ਸੰਵਾਦ'। ਸੰਵਾਦ ਦੇ ਮਹੱਤਵ ਨੂੰ ਉਘਾੜਦੇ ਹੋਏ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਥਾਪਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਕਪਾਸਤ ਨਿਰਣੇ, ਫੈਸਲੇ ਜਾਂ ਫਤਵੇ ਦੀ ਬਜਾਏ ਸੰਵਾਦ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਰਾਹੀਂ ਹੀ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਅਤੇ ਸਰਬ ਕਲਿਆਣਮੁਖੀ ਸੱਚ ਨੂੰ ਪਛਾਣਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਹਿਲੀ ਉਦਾਸੀ ਦੌਰਾਨ ਕਾਸ਼ੀ ਤੋਂ ਲਿਆਂਦੀ ਗਈ ਕਬੀਰ ਬਾਣੀ ਦੇ ਉਹ ਦੋ ਸਲੋਕ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਜਿਹਨਾਂ ਰਾਹੀਂ ਕਬੀਰ ਜੀ ਆਪਣੇ ਤੋਂ ਸਦੀ-ਸਵਾ ਸਦੀ ਪਹਿਲਾਂ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਵਿਚ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਭਗਤ

ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ ਅਤੇ ਭਗਤ ਤ੍ਰਿਲੋਚਨ ਜੀ ਦਾ ਸੰਵਾਦ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਪਹਿਲੇ ਸਲੋਕ ਵਿਚ ਭਗਤ ਤ੍ਰਿਲੋਚਨ ਜੀ ਆਪਣੇ ਮਿੱਤਰ ਨਾਮਦੇਵ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਤ ਹੋ ਆਖਦੇ ਹਨ:

ਨਾਮਾ ਮਾਇਆ ਮੋਹਿਆ ਕਹੈ ਤਿਲੋਚਨੁ ਮੀਤੁ ॥

ਕਾਹੇ ਡੀਪਹੁ ਛਾਇਲੈ ਰਾਮ ਨ ਲਾਵਹੁ ਚੀਤੁ ॥ (ਕਬੀਰ ਜੀ, 1375)

ਕਬੀਰ ਜੀ ਦੁਆਰਾ ਰਚੇ ਅਗਲੇ ਸਲੋਕ ਵਿਚ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ ਵਲੋਂ ਇਸ ਦਾ ਉਤਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

ਨਾਮਾ ਕਹੈ ਤਿਲੋਚਨਾ ਮੁਖ ਤੇ ਰਾਮੁ ਸੰਮਾਲਿ ॥

ਹਾਥ ਪਾਉ ਕਰਿ ਕਾਮੁ ਸਭੁ ਚੀਤੁ ਨਿਰੰਜਨ ਨਾਲਿ ॥ (ਕਬੀਰ ਜੀ, 1375)

ਇੰਜ ਪੰਜਾਬ, ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਚਾਰ ਸੁਖਨਵਾਰਾਂ ਦੀ ਸੰਵਾਦੀ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਨਾਲ ਗੁਰਮਤਿ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਬੁਨਿਆਦੀ ਉਪਦੇਸ਼ 'ਕਿਰਤ ਕਰੋ' ਅਤੇ ਦੂਸਰਾ 'ਨਾਮ ਜਪੋ' ਸਥਾਪਤ ਹੋਣ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਉਪਦੇਸ਼ ਰਾਹੀਂ ਅਜਿਹੇ ਸਮਾਜ ਦਾ ਮਾਡਲ ਪ੍ਰਸਤੁਤ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਸਭ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵਰਤਣ-ਖਰਚਣ ਜੋਗੀ ਹੱਥੀ ਕਮਾਈ ਕਰਨੀ ਹੈ। ਹਰੇਕ ਨੇ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਕਿਰਤ ਨਾਲ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਹੋਰਾਂ ਦੀ ਲੁੱਟ-ਖਸੁੱਟ ਜਾਂ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਨਾਲ। ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਸੋਹਣਾ, ਸੁਹਾਵਣਾ ਅਤੇ ਰੰਗੀਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸਭ ਨੇ ਬਣਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਿਭਾਉਣੀ ਹੈ ਪਰ ਆਪੋ-ਆਪਣਾ ਕੰਮ-ਪੈਦਾ ਅਤੇ ਰੁਝੇਵਾਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਨਿੱਜ-ਮੁਖੀ ਜਾਂ ਕੇਵਲ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਦਾ ਫਿਕਰ ਕਰਨ ਜਾਂ ਸੋਚਣ ਵਾਲਾ ਨਾ ਬਣਾਵੇ ਸਗੋਂ ਚਿੱਤ ਨਿਰੰਜਨ ਨਾਲ ਰਹੇ ਭਾਵ ਸਾਂਝੀਵਾਲਤਾ ਦਾ ਖਿਆਲ ਰਹੇ। ਬੰਦੇ ਨੇ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਨੂੰ ਜੀਵ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੂਰੀ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਦਾ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਾਨਵੀ ਸਮਾਜ ਦਾ ਅੰਗ ਸਮਝਣਾ ਹੈ। ਇਸ 'ਇਕ ਨਿਰੰਜਨ' ਦੇ ਸੰਕਲਪ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਅਧਿਆਤਮਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਤੋਂ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਇਸ ਦੇ ਮਹੱਤਵ ਨੂੰ ਸਮਾਜਿਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਤੋਂ ਸਮਝਣਾ, ਵਿਚਾਰਨਾ ਅਤੇ ਮੰਨਣਾ ਵੀ ਬਣਦਾ ਹੈ।

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਨੇ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਸਮਝਣ, ਸੁਪਨਣ ਅਤੇ ਸਿਰਜਣ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਉਤ-ਪੋਤ ਗੁਰਮਤਿ ਦਰਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸੰਗਠਿਤ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸਤੁਤ ਕੀਤਾ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੁਆਰਾ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਰੋਤਾਂ ਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਬਾਣੀ ਦੀ ਖੋਜ-ਭਾਲ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਆਪ ਬਾਣੀ ਰਚਨ ਦੀ ਦੁਵੱਲੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਨੇ ਸੱਚ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕਿਹਾ:

ਵਾਹੁ ਵਾਹੁ ਬਾਣੀ ਸਚੁ ਹੈ ਗੁਰਮੁਖਿ ਲਧੀ ਭਾਲਿ ॥

ਵਾਹੁ ਵਾਹੁ ਸਬਦੇ ਉਚਰੈ ਵਾਹੁ ਵਾਹੁ ਹਿਰਦੈ ਨਾਲਿ ॥ (514, ਮ.3)

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਇਸ ਬਾਣੀ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਿਚ ਸਚਿਆਰੇ ਮਨੁੱਖ ਅਤੇ ਹੱਕ, ਸੱਚ ਤੇ ਨਿਆਂ ਦੇ ਬੋਲਬਾਲੇ ਵਾਲੇ ਸਮਾਜ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਕਰਨਾ ਲੋਚਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਬਾਣੀ ਦੀ ਗੂੰਜ ਨਾਲ ਆਪ ਲੋਕਾਈ ਨੂੰ ਜਾਗ੍ਰਿਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਇਕ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਸਰਬ ਵਿਆਪਕਤਾ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਦ੍ਰਿੜ ਕਰਵਾ ਕੇ ਸਭ ਨੂੰ ਮੁਹੱਬਤ ਭਰੀ ਏਕਤਾ ਵਿਚ ਪਰੋਣਾ ਲੋੜਦੇ ਸਨ:

ਜਾਗੁ ਸਲੋਨਤੀਏ ਬੋਲੈ ਗੁਰਬਾਣੀ ਰਾਮ ॥

ਜਿਨਿ ਸੁਣਿ ਮੰਨਿਅਤੀ ਅਕਥ ਕਹਾਈ ਰਾਮ ॥ (844, ਮ.1)

ਵਿਭਿੰਨ ਵਿਚਾਰਾਂ, ਸੰਕਲਪਾਂ ਅਤੇ ਅਭਿਆਸਾਂ ਸੰਬੰਧੀ ਸੰਵਾਦ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਉਘੜਵੀਂ ਉਦਾਹਰਣ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੀ

(ਬਾਕੀ ਅਗਲੇ ਸਫੇ 'ਤੇ)

ਸਿਰਫ਼ ਅਧਿਆਤਮਕ ਗੁਰੂ ਨਹੀਂ ਸਨ - ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਮੋਢੀ ਅਤੇ ਪਹਿਲੀ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰੰਪਰਕ ਧਰਮਾਂ ਵਿਚਲੇ ਵਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਕੁਰਹਿਤਾਂ ਤੋਂ ਨਿਜਾਤ ਦਿਵਾਉਣ ਲਈ ਨਵੀਂ ਸੋਚ ਤੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਲੋਕਾਈ ਸਾਹਮਣੇ ਪ੍ਰਚਾਰਨ ਲਈ 40 ਹਜ਼ਾਰ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦਾ ਪੈਦਲ ਸਫ਼ਰ ਕੀਤਾ। ਆਪਣੀਆਂ ਪੰਜ ਉਦਾਸੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਨਵੀਂ ਰੂਹਾਨੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਨੂੰ ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖਿੱਤਿਆਂ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੀਆਂ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਚੱਲ ਕੇ ਜੀਵਨ-ਜਾਚ ਨੂੰ ਨਰੋਈ ਅਤੇ ਵਿਲੱਖਣ ਸੇਧ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵ ਭਰ ਵਿਚ ਸਿੱਖੀ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦਾ ਬੋਲਬਾਲਾ ਹੋਇਆ। ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੈਰੋਕਾਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਇਕ ਅਧਿਆਤਮਕ ਗੁਰੂ ਵਜੋਂ ਪੂਜਣ ਤੀਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਜਾਂ ਪਾਏ

ਡਾ. ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਭੰਡਾਲ
 ਫੋਨ: 216-556-2080

ਪੂਰਨਿਆਂ 'ਤੇ ਤੁਰਨ ਤੋਂ ਅਕਸਰ ਹੀ ਆਨਾਕਾਨੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਲੋੜ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਜ਼ੀਮ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤ ਅਤੇ ਦਿੱਬ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਦੀਆਂ ਤਹਿਯਾਤਾਂ ਫਰੋਲਨ ਦੀ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਸਮੁੱਚੇ ਜੀਵਨ 'ਤੇ ਝਾਤੀ ਮਾਰਿਆਂ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਸਾਡੀ ਸੰਵੇਦਨਾ ਨੂੰ ਝੰਜੋੜਦਾ ਕਿ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਅਜੇਹੇ ਕ੍ਰਿਸ਼ਮਾਮਈ ਪੱਖ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਸਾਨੂੰ ਚੇਤਨ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਸਿੱਖਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਸਮਾਜਿਕ ਚਿੰਤਕ ਅਤੇ ਸੁਧਾਰਕ: ਗੁਰੂ ਜੀ ਬਹੁਤ ਵੱਡੇ ਸਮਾਜ ਚਿੰਤਕ ਸਨ। ਜਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਔਰਤ ਦੀ ਤਰਾਸਦੀ ਅਤੇ ਮਰਦ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਮਾਨਸਿਕ ਘਟੀਆਪਣ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਔਰਤ ਦੀ ਮਹਾਨਤਾ ਅਤੇ ਬਰਾਬਰਤਾ ਦੀ ਬਰਕਰਾਰੀ ਲਈ ਗੁਰਵਾਕ ਉਚਾਰਿਆ:

“ਭੰਡੂ ਮੁਆ ਭੰਡੂ ਭਾਲੀਐ ਭੰਡਿ ਹੋਵੈ ਬੰਧਾਨ।
 ਸੋ ਕਿਉ ਮੰਦਾ ਆਖੀਐ ਜਿਤੁ ਜੰਮਹਿ ਰਾਜਾਨ॥”

ਕੀ ਸਾਡਾ ਅਜੋਕਾ ਸਮਾਜ ਵੀ ਔਰਤ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰ ਦੇ ਹੱਕ ਦਿੰਦਾ ਹੈ? ਕੀ ਕੁੱਝ ਵਿਚ ਕਤਲ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂ ਰਹੀਆਂ ਧੀਆਂ ਦੇ ਕਾਤਲ ਗੁਰਸਿੱਖ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ? ਕੀ ਅਸੀਂ ਔਰਤ ਦੇ ਸਵੈਮਾਣ ਦੀ ਕਦੇ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਹੈ? ਇਹ ਕੇਹੀ ਵਿਡੰਬਨਾ ਹੈ ਕਿ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਮਹਾਨ ਕੀਰਤਨੀ ਔਰਤਾਂ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਕੋਈ ਔਰਤ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਕੀਰਤਨ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ। ਕੀ ਅਜੋਕੇ ਧਾਰਮਿਕ ਆਗੂ ਇਸਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣਗੇ? ਕੀ ਉਹ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀਆਂ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਤੋਂ ਬੇਮੁੱਖ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਹੇ?

ਵਿਗਿਆਨਕ ਚੇਤਨਾ-ਮੁਖੀ ਪ੍ਰਵਚਨਕਾਰ: ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਵੱਲੋਂ ਰਚੀ ਗੁਰਬਾਣੀ ਨੂੰ ਜੇਕਰ ਨੀਝ ਨਾਲ ਘੋਖਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਅਜੇਹੀਆਂ ਉਦਾਹਰਨਾਂ ਮਿਲ ਜਾਣਗੀਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੋਚ ਵਿਚ ਵਿਗਿਆਨਕ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਰਾਹੀਂ ਪੈਰੋਕਾਰਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਚਾਰਨ ਦਾ ਸਰਫ਼ ਹਾਸਲ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਫ਼ਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ:

“ਧਰਤੀ ਹੋਰ ਪਰੈ ਹੋਰੁ ਹੋਰੁ
 ਤਿਸ ਤੇ ਭਾਰ ਤਲੈ ਕਵਣੁ ਜੋਰ॥”
 ਜਾਂ
 “ਅਰਬਦ ਨਰਬਦ ਪੁੰਧੁਕਾਰ॥
 ਧਰਣਿ ਨ ਗਗਨਾ ਹੁਕਮੁ ਅਪਾਰ॥
 ਨਾ ਦਿਨੁ ਰੈਨਿ ਨ ਚੰਦੁ ਨ ਸੂਰਜੁ ਸੁੰਨ ਸਮਾਧਿ
 ਲਗਾਇਦਾ॥੧॥
 ਖਾਣੀ ਨ ਬਾਣੀ ਪਉਣ ਨ ਪਾਣੀ॥
 ਓਪਤਿ ਖਪਤਿ ਨ ਆਵਣ ਜਾਣੀ॥
 ਖੰਡ ਪਤਾਲ ਸਪਤ ਨਹੀ ਸਾਗਰ ਨਦੀ ਨ ਨੀਰੁ
 ਵਹਾਇਦਾ॥੨॥”

ਇਹ ਅਜੋਕੇ ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਸਮੁੱਚੇ ਬ੍ਰਹਿਮੰਡ ਦੀ ਉਤਪਤੀ ਨੂੰ ਜਾਣਨ ਲਈ ਬਿਗ-ਬੈਂਗ ਬਿਊਰੀ ਦਾ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸਰਲ ਰੂਪ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇੱਥੇ ਸਾਰੇ ਪਾਸੇ ਹਨੇਰ ਛਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਬਿਗ ਬੈਂਗ ਰਾਹੀਂ ਹੀ ਸਮੁੱਚੇ ਬ੍ਰਹਿਮੰਡ, ਚੰਨ, ਤਾਰੇ, ਸੂਰਜ, ਧਰਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਕਾਸ਼ ਮੰਡਲ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਸਮਝ ਕੇ ਵਿਗਿਆਨ ਦੀਆਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਪਰਤਾਂ ਉਘੜਦੀਆਂ ਹਨ।

ਮਹਾਨ ਮਨੋ-ਵਿਗਿਆਨੀ: ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਬਹੁਤ ਵੱਡੇ ਮਨੋ-ਵਿਗਿਆਨੀ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਜਪੁਜੀ ਸਾਹਿਬ ਦੀ 28ਵੀਂ ਪੌੜੀ ਵਿਚ ਉਚਾਰਿਆ ਸ਼ਬਦ

“ਮੁੰਦਾ ਸੰਤੋਖੁ ਸਰਮੁ ਪਤੁ ਝੋਲੀ ਧਿਆਨ ਕੀ ਕਰਹਿ
 ਬਿਭੁਤਿ।

ਧਿਥਾ ਕਾਲੁ ਕੁਆਰੀ ਕਾਇਆ ਜੁਗਤਿ ਭੰਡਾ ਪਰਤੀਤਿ।
 ਆਈ ਪੰਥੀ ਸਗਮ ਜਮਾਤੀ ਮਨਿ ਜੀਤੈ ਜਗੁ ਜੀਤੁ॥”
 ਮਨੋ-ਵਿਗਿਆਨ ਦਾ ਮੂਲ ਸਿਧਾਂਤ ‘ਮਨਿ ਜੀਤੈ ਜਗੁ ਜੀਤੁ’ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਡੀਆਂ ਅੱਛਾਈਆਂ/ਬੁਰਾਈਆਂ ਜਾਂ ਚੰਗੇ/ਮਾੜੇ ਗੁਣ ਸਾਡੇ ਮਨ ਦੀ ਉਪਜ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਮਨ ਨੂੰ ਕਿਸ ਪਾਸੇ

ਲਾਉਣਾ, ਕਿਹੜੀ ਉਸਾਰੂ/ਵਾਹੁ ਬਿਰਤੀ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਹੋਣਾ ਜਾਂ ਸਕਾਰਾਤਮਿਕ ਜਾਂ ਨਕਾਰਾਤਮਿਕ ਹੋਣਾ, ਇਹ ਹੀ ਸਾਡੇ ਮਨ ਦੇ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਹੁੰਦੇ। ਸਾਡੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਤੇ ਯਤਨ ਉਸ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਵੱਲ ਸੇਧਤ ਹੋ ਜਾਂਦੇ। ਇਸ ਲਈ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੈਰੋਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮਨ ਨੂੰ ਸਾਧਣ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਪਰਮ-ਸੁੱਖ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦਾ ਰਾਹ ਦਿਖਾਇਆ।

ਜ਼ੁਲਮ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਬੇਖੌਫ਼ ਅਵਾਜ਼ ਤੇ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ: ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਸਾਹਵੇਂ ਬਾਬਰ ਦੇ ਹਮਲੇ ਦੌਰਾਨ ਹੋਏ ਜ਼ੁਲਮਾਂ ਦੀ ਦਾਸਤਾਨ ਨੂੰ ਬਾਬਰ ਬਾਣੀ ਵਿਚ ਚਿਤਰਿਆ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਇਸ ਵਿਰੁੱਧ ਅਵਾਜ਼ ਵੀ ਉਠਾਈ ਜਦ ਉਹ ਬਾਣੀ ਵਿਚ ਉਚਾਰਦੇ ਹਨ:

“ਪਾਪ ਕੀ ਜੰਵ ਲੈ ਕਾਬਲਹੁ ਧਾਇਆ ਜੋਰੀ ਮੰਗੈ ਦਾਨੁ ਵੇ
 ਲਾਲੇ।

ਸਰਮੁ ਧਰਮੁ ਦੁਇ ਫੁਪਿ ਖਲੋਏ ਕੂੜੁ ਫਿਰੈ ਪਰਧਾਨੁ ਵੇ
 ਲਾਲੇ।

ਬਾਬਰ ਦੀ ਫੌਜ ਨੂੰ ਪਾਪ ਦੀ ਜੰਵ ਕਹਿਣ ਦੀ ਜੁਰਅਤ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਕੈਦ ਵਿਚ ਵਿਰੋਧਤਾ ਦੀ ਬੁਲੰਦਗੀ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬੇਬਾਕੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਇਸ ਹਮਲੇ ਵਿਚ ਹੋਏ ਕਤਲੇਆਮ ਦੀ ਤਸਵੀਰ, ਇਤਿਹਾਸਕ ਪੱਖ ਤੋਂ ਵੀ ਬੜੀ ਅਹਿਮ ਹੈ। ਆਮ ਲੋਕਾਈ ਵਿਚ ਸਹਿਮ, ਡਰ ਅਤੇ ਪੀੜਾ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ਇੱਝ ਉਕਰਿਆ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਸੁਣ ਕੇ ਅੱਖੀਂ ਨੀਰ ਵਗਣ ਲੱਗਦਾ ਹੈ।

ਬਾਬਾ ਜੀ ਸਿਰਜਣਹਾਰੇ ਨੂੰ ਵੀ ਉਲਾਂਭਾ ਦਿੰਦਿਆਂ ਉਚਾਰਦੇ ਹਨ:

“ਖੁਰਾਸਾਨ ਖਸਮਾਨਾ ਕੀਆ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੁ ਡਰਾਇਆ।
 ਆਪੈ ਦੋਸੁ ਨ ਦੇਈ ਕਰਤਾ ਜਮੁ ਕਰਿ ਮੁਗਲੁ ਚੜਾਇਆ।
 ਏਤੀ ਮਾਰ ਪਈ ਕੁਰਲਾਣੇ ਤੈ ਕੀ ਦਰਦੁ ਨ ਆਇਆ।”

ਆਪਣੇ ਕਰਤੇ ਨਾਲ ਸ਼ਿਕਵਾ ਕਰਨ ਦੀ ਦਲੇਰੀ ਸਿਰਫ਼ ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਜੀ ਕੋਲ ਹੀ ਸੀ। ਕੀ ਅਜੋਕੇ ਕਿਸੇ ਧਾਰਮਿਕ ਆਗੂ ਕੋਲ ਇੰਨੀ ਜੁਰਅਤ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਕਾ ਸਾਹਵੇਂ ਇੱਝ ਨਿੱਝੋਕ ਕੁਝ ਕਹਿ ਸਕੇ?

ਤਰਕਵਾਦੀ: ਗੁਰੂ ਜੀ ਬਹੁਤ ਵੱਡੇ ਤਰਕਵਾਦੀ ਸਨ। ਉਹ ਜਦ ਵੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਧਰਮ ਦੇ ਆਗੂ, ਪੀਰ, ਪੰਡਤ, ਫਕੀਰ ਜਾਂ ਧਾਰਮਿਕ ਹਸਤੀ ਨੂੰ ਮਿਲਦੇ ਤਾਂ ਬਾਦਲੀਲ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਸਹੀ ਸਾਬਤ ਕਰਕੇ ਸਿੱਖੀ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰੋਤ੍ਯੁਤਾ ਕਰਦੇ। ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਬਗ਼ਦਾਦ ਵਿਚ ਮੁਸਲਮਾਨ ਪੀਰ ਦਸਤਗੀਰ ਨਾਲ ਹੋਇਆ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰਾ ਹੋਵੇ, ਜੋਗੀਆਂ ਨਾਲ ਰਚਾਈ ਸਿੰਘ-ਗੋਸ਼ਟਿ ਹੋਵੇ, ਅਸਾਮ, ਸ਼੍ਰੀ ਲੰਕਾ ਜਾਂ ਦੂਰ-ਦੁਰਾਡੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਉਦਾਸੀਆਂ ਦੌਰਾਨ ਰਚਾਇਆ ਸੰਵਾਦ ਹੋਵੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਤਰਕਵਾਦੀ ਸੋਚ ਦਾ ਪੱਲਾ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਛੱਡਿਆ। ਤਾਂ ਹੀ ਉਹ ਆਪਣੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਨੂੰ ਸਰਬ ਦਿਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿਚ ਵੱਸਦੀ ਲੋਕਾਈ ਤੀਕ ਪਹੁੰਚਾਣ ਵਿਚ ਕਾਮਯਾਬ ਰਹੇ। ਸਾਨੂੰ ਸੋਚਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਅਜੋਕੇ ਸਿੱਖ ਧਾਰਮਿਕ ਆਗੂ ਜਾਂ ਡੇਰੇਦਾਰ ਤਰਕਵਾਦੀ ਹਨ?

ਸੁਚੇਤ ਜਾਣਕਾਰ: ਗੁਰੂ ਜੀ ਉਦਾਸੀਆਂ ਦੌਰਾਨ ਸਾਰੇ ਖਿੱਤਿਆਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਬਾਰੇ ਕਮਾਲ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਰੱਖਦੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਦਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਵਿਚਰਨਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰਸਮੇ ਰਿਵਾਜਾਂ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਹਿਜ਼ੇ ਤੇ ਬੋਲੀ ਵਿਚ ਸਿੱਖੀ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਤੇ ਅਸੂਲਾਂ ਬਾਰੇ ਪ੍ਰਵਚਨ ਦੇਣੇ। ਮਨੁੱਖੀ ਜੀਵਨ ਦੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਸੁਚਾਰੂ ਅਤੇ ਮੁਲਤਾਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਵਿਗਾੜਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇਣ ਦਾ ਇਹ ਅਲੋਕਾਰੀ ਤਰੀਕਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦਿੱਬ-ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਦਾ ਮਾਣ ਸੀ। ਸਭ ਤੋਂ ਅਹਿਮ ਇਹ ਗੱਲ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਉਦਾਸੀਆਂ ਦੌਰਾਨ ਕੋਈ ਵਿਰੋਧ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਧਰਮ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਆਮ ਜੀਵਨ ਜਿਊਂਦਿਆਂ ਧਾਰਮਿਕ ਰੰਗ ਵਿਚ ਰੰਗੇ ਜਾਣ ਲਈ ਹੀ ਪ੍ਰੇਰਤ ਕਰਦੇ ਸਨ ਜਿਸ ਦਾ ਹਾਂ-ਮੁਖੀ ਹੁੰਗਾਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਹਾਸਲ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਸਿੱਖੀ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਤਾਂ ਕੀ ਪ੍ਰਚਾਰਨਾ ਸੀ, ਸਗੋਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਵੀ ਸਿੱਖੀ ਸੁੰਗੜਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਬਦਲਦੇ ਹਾਲਤਾਂ ਅਤੇ ਬਦਲ ਰਹੀ ਜੀਵਨ ਜਾਚ ਅਨੁਸਾਰ ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨ ਵਿਚ ਅਸਫਲ ਹੋਏ ਹਾਂ।

ਸੰਗੀਤ ਪ੍ਰੇਮੀ: ਗੁਰੂ ਜੀ ਬਚਪਨ ਦੇ ਸਾਥੀ ਰਬਾਬੀ ਮਰਦਾਨੇ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਉਦਾਸੀਆਂ ਦੌਰਾਨ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਗਏ। ਰਬਾਬ ਨਾਲ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਸੁਣਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਮੰਤਰ ਮੁਗਧ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਗੁਰੂ ਜੀ ਇਹ ਜਾਣਦੇ ਸਨ ਕਿ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਸੰਗੀਤ ਰਾਹੀਂ ਕਿਸੇ ਧਾਰਨਾ ਨਾਲ ਜੋੜਨਾ ਬਹੁਤ ਅਸਾਨ ਹੁੰਦਾ। ਸੰਗੀਤ ਤਾਂ ਰੂਹ ਦੀ ਖੁਰਾਕ ਹੁੰਦਾ ਅਤੇ ਰੂਹ ਵਿਚ ਉਤਰੇ ਨਾਦੀ ਪ੍ਰਵਚਨ ਸੁਣਨ ਵਾਲੇ ਦੀ ਜੀਵਨ ਜਾਚ ਦਾ ਅਨਿੱਖੜਵਾਂ ਅੰਗ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀ ਕਾਵਿਕ ਅਤੇ ਸੰਗੀਤਕ ਰੰਗਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੰਗੀਤ ਪ੍ਰੇਮੀ ਹੋਣ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਭਰਦੀ ਹੈ। ਵੈਸੇ ਵੀ ਮੌਖਿਕ ਪ੍ਰਵਚਨ ਹੀ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦਾ ਮੁੱਖ ਰੂਪ ਸਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਸਮੇਂ ਲਿਖਤੀ ਵੀ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਪਹਿਰੇਦਾਰ: ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਜੀਵਨੀ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਚਾਰਿਆ ਅਤੇ ਸਮੁੱਚੀ ਮਨੁੱਖਤਾ ਨੂੰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਲੜ ਲਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਮਾਰਮਿਕ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਲਿਆਂਦੀਆਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਮੂਲ ਸਿਧਾਂਤ “ਕਿਰਤ ਕਰੋ, ਵੰਡ ਕੇ ਛਕੋ ਅਤੇ ਨਾਮ ਜਪੋ” ‘ਤੇ ਖੁਦ ਪਹਿਰਾ ਦਿੱਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ

ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸੀ ਸਿੱਖੀ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਪਰਪੱਕਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਸ਼੍ਰੀ ਚੰਦ ਅਤੇ ਲਖਮੀ ਦਾਸ ਧਾਰਮਿਕ ਬਿਰਤੀ ਵਾਲੇ ਸਨ ਪਰ ਉਹ ਉਦਾਸੀ ਸੰਪਰਦਾਇ ਦੇ ਹਾਮੀ ਸਨ ਜੋ ਸਿੱਖੀ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਿੱਖੀ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੰਦਿਆਂ, ਗੁਰਗੱਦੀ ਭਾਈ ਲਹਿਣਾ ਜੀ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ। ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਗੁਰੂ ਅਮਰ ਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ਬਾਅਦ ਗੁਰਗੱਦੀ ਪਰਿਵਾਰ ਤੀਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਰਹੀ। ਇਹ ਕੇਹਾ ਵਿਰੋਧਭਾਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਅਜੋਕੇ ਡੇਰੇਦਾਰ ਆਪਣੇ ਪੈਰੋਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਆ ਤਾਂ ਸਿੱਖੀ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਆਪਣੀਆਂ ਗੱਦੀਆਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਤੀਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਰਾਜਸੀ ਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਆਗੂ ਵੀ ਪਰਿਵਾਰਵਾਦ ਤੋਂ ਉਪਰ ਉੱਠ ਨਹੀਂ ਸਕੇ ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਖੁਦ ਨੂੰ

ਕੀਮਤੀ ਰੁਮਾਲਿਆਂ ‘ਚ ਦੁੱਬਕੀ ਲੈ ਰਹੀ ਏ ਅੱਖੇ ਸਾਹ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਸੁਣਦਾ ਉਸ ਦੀ ਆਹ

ਕਿਉਂਕਿ ਉਹਦਾ ਸੱਚ ਮਸੰਦਾਂ ਨੂੰ ਰਿਹਾ ਏ ਡਰਾਮਾ।
 ਭਾਈ ਲਾਲੇ ਦੀ ਕੋਠੜੀ ਸੰਗਮਰਮਰ ‘ਚ ਲਪੇਟੀ ਤੁਹਾਡੀ ਛੋਹ ਨੂੰ ਕਿੱਝ ਸੰਭਾਲੇ ਲਾਲੇ ਸੰਗ ਬੋਲਾਂ ਦੇ ਚਿਰਾਗ ਕਿਵੇਂ ਬਾਲੇ ਤਾਂ ਕਿ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਛਾਏ

ਸਿੱਖ ਹੋਣ ਦਾ ਅੰਡੰਬਰ ਰਚਦੇ ਹਨ।

ਆਮ-ਖ਼ਾਸ ਤੋਂ ਨਿਰਲੇਪ: ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਉਦਾਸੀਆਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅੰਦਾਜ਼ਨ ਪੰਦਰਾਂ ਕੁ ਸਾਲ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਵਿਖੇ ਖੇਤੀ ਕਰਦਿਆਂ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਦਰਸਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਕਿਰਤ ਕਰਦਿਆਂ ਧਰਮ ਕਮਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਲਈ ਖਾਸਮ ਖਾਸ ਸਨ ਪਰ ਉਹ ਕਦੇ ਵੀ ਖਾਸ ਨਹੀਂ ਬਣੇ ਸਗੋਂ ਆਮ ਵਿਅਕਤੀ ਵਾਂਗ ਵਿਚਰਦੇ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਪੈਰੋਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਦਿੰਦੇ। ਕਿਰਤ ਦੀ ਮਹਾਨਤਾ ਦਾ ਜਾਗ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਚੇਤਨਾ ਵਿਚ ਅਚੇਤ ਰੂਪ ਵਿਚ ਲਾਉਂਦੇ ਰਹੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਕਬੂਲੀਅਤ ਦਾ ਇਹ ਕੇਹਾ ਆਲਮ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਲਈ ਵੱਡੇ ਪੀਰ ਅਤੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਗੁਰੂ ਸਨ ਤਾਂ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅੰਤਿਮ ਸਸਕਾਰ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਵਿਖੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਪਰੰਪਰਾ ਅਤੇ ਹਿੰਦੂ ਰੀਤ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਅਸਥਾਨ ਬਿਲਕੁਲ ਨਾਲ ਨਾਲ ਸੁਸ਼ੋਭਿਤ ਹਨ ਤੇ ਭਾਈਚਾਰਕ ਸਾਂਝ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹਨ। ਇਸ ਅਸਥਾਨ ਪ੍ਰਤੀ ਹਰ ਮੁਸਲਮਾਨ, ਹਿੰਦੂ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਦੀ ਸ਼ਰਧਾ ਬਾਕਮਾਲ ਹੈ।

ਪਰ ਕੀ ਅਜੋਕੇ ਡੇਰੇਦਾਰਾਂ ਜਾਂ ਸਿੱਖ ਧਾਰਮਿਕ ਆਗੂਆਂ ਤੋਂ ਆਸ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਮ ਵਿਅਕਤੀ ਵਾਂਗ ਵਿਚਰਨ। ਮਹਿਲ-ਨੁਮਾ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਅਤੇ ਵੱਡੀਆਂ ਗੱਡੀਆਂ ਤੇ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਵਿਚ ਸਫ਼ਰ ਕਰਦੇ ਨੇ। ਆਪਣੇ ਹਰ ਧਾਰਮਿਕ ਇਕੱਠ ਦੀ ਕੀਮਤ ਵਸੂਲਣ ਵਾਲੇ ਇਹ ਡੇਰੇਦਾਰ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਨਾਮ ਵੇਚ ਕੇ ਕਮਾਈਆਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਸ਼ਾਇਦ ਇਸ ਕਰਕੇ ਅਜੋਕੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਡੇਰੇ ਤਾਂ ਵਧ ਰਹੇ ਹਨ, ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਵੀ ਲੋੜ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੋ ਗਏ ਹਨ ਪਰ ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਨਿਘਾਰ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਦ ਕੋਈ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਨਿਰਾ ਦਿਖਾਵੇ ਤੀਕ ਸੀਮਤ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਸਿੱਖੀ ਤੋਂ ਉਪਰਾਮ ਹੋਣਾ ਅਵੱਜ਼ ਹੁੰਦਾ ਅਤੇ ਅਜੇਹਾ ਹੀ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਵਿਚ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਕਈ ਵਾਰ ਮੈਂ ਸੋਚਦਾਂ :
 ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੱਸਿਓ!
 ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੋਈ ਸੱਚਾ ਸਿੱਖ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਏ?
 ਤੁਹਾਡੀ ਸ਼ਬਦ ਜੋਤ

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਬਾਣੀ (ਪਿਛਲੇ ਸਫੇ ਦਾ ਬਾਕੀ)

ਸਿਧ ਗੋਸ਼ਟਿ ਦੀ ਬਾਣੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਆਪ ਦੋ ਪੂਰਬੀ ਪ੍ਰੰਪਰਵਾਂ ਯੋਗ ਮੱਤ ਅਤੇ ਭਗਤੀ ਮਾਰਗ ਦੇ ਸੰਵਾਦ ਵਿਚੋਂ ਗੁਰਮੁਖ ਜਾਂ ਸਚਿਆਰੇ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਮਾਡਲ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੀਆਂ ਉਦਾਸੀਆਂ ਦਾ ਵੱਡਾ ਉਦੇਸ਼ ਗੁਰਮਤਿ ਦਰਸ਼ਨ ਜਾਂ ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦੀ ਸੰਗਠਨਕਾਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸਾਰ ਲਈ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇ ਲੜੀਵਾਰ ਉਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਗੁਰੂਆਂ ਨੇ ਸਿੱਖ ਲਹਿਰ ਖੜ੍ਹੀ ਕੀਤੀ।

ਰੂਪਕ ਪੱਖੋਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਚਿੰਤਨ ਕਾਵਿ ਰੂਪ ਵਿਚ ਹੈ। ਸਾਧਾਰਨ ਕਾਵਿ ਵਿਚ ਵੀ ਅਰਥਾਂ ਦੀ ਬਹੁਲਤਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਮਹਾਨ ਕਾਵਿ ਦੀ ਮਹਾਨਤਾ ਉਸ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਦੀ ਵਿਸ਼ਾਲਤਾ

ਛੱਟ ਜਾਣ ਇਹ ਬੱਦਲ ਕਾਲੇ।

ਬਾਬਾ ਜੀ ਤੁਹਾਡੀ ਆਰਤੀ ਘੰਟੀਆਂ ਅਤੇ ਟੱਲਾਂ ਦੇ ਸ਼ੋਰ ‘ਚ ਗਵਾਚੀ ਭਾਲਦੀ ਏ ਆਪਣੀ ਹਯਾਤੀ ਜੋ ਜਗਾਉਂਦੀ ਸੀ ਤਾਰੇ ਰਾਤੀ ਤੇ ਮਨਾਂ ਦੇ ਵਿਹੜਿਆਂ ‘ਚ ਕਿਰਨਾਂ ਦੀ ਕਿਣ-ਮਿਣ ਹੁੰਦੀ ਸੀ ਪ੍ਰਭਾਤੀ।

ਬਾਬਾ ਜੀ ਤੁਸਾਂ ਤਾਂ ਗੋਸ਼ਟਿ ਪਰੰਪਰਾ ਨਾਲ ਤਰਕ ਤੇ ਦਲੀਲ ਦਾ ਜਾਗ ਸੀ ਲਾਇਆ ਪਰ ਅਜੋਕੇ ਸਾਧਾਂ ਕੇਹਾ ਜੱਗ ਭਰਮਾਇਆ ਕਿ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਸੱਚ ਭਰਮ-ਭੁਲੇਖਿਆਂ ਦੀ ਕਬਰੀ ਦਫਨਾਇਆ।

ਨਾਨਕ ਜੀ ਤੁਸਾਂ ਲੋਕਾਈ ਦੇ ਮੱਥੇ ‘ਚ ਲੋਅ ਧਰਨ ਲਈ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਦੇ ਖੇਤੀ ਪਾਣੀ ਲਾਇਆ ਮੂੜ੍ਹ ਮਨਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਮਝਾਇਆ ਪਰ ਪਾਪੀਆਂ ਦੇ ਪਾਪ ਵੱਦੀ ਗੰਗਾ ਨੇ ਦੇਖ ਲੈ ਆਪਣਾ ਹੀ ਵਜੂਦ ਗਵਾਇਆ।

ਬਾਬਾ ਜੀ ਜੇ ਤੁਹਾਡੀ ਸ਼ਬਦ-ਜੋਤ ਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ ਆਪਣਿਆਂ ਹੀ ਬੁਝਾਉਣਾ ਸੀ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਕਾਹਤੋਂ ਆਉਣਾ ਸੀ??
 ਸੋ ਲੋੜ ਹੈ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਅਧਿਆਤਮਕ ਗੁਰੂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਲੋਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ਉਚਾਰੀਆਂ ਵਿਲੱਖਣਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਅਪਣਾਈਏ ਤਾਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸੱਚੇ-ਸੁੱਚੇ ਸਿੱਖ ਬਣ ਕੇ ਇਨਸਾਨੀਅਤ ਦਾ ਮਾਰਗੀ ਬਣ ਸਕੀਏ।

ਅਤੇ ਸਰਬ ਕਾਲਿਕਤਾ ਵਿਚ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਹਰ ਪਲ ਤਬਦੀਲੀ ਅਤੇ ਗਤੀਸ਼ੀਲ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਬਾਣੀ ਨੂੰ ਯੁਗੋ-ਯੁਗ ਅਟੱਲ ਕਹਿਣ ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ ਕਿ ਸਰਬ ਸਮਿਆਂ ਵਿਚ ਸਰਬ ਸਥਿਤੀਆਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸਥਿਤੀਆਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਅਰਥਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਤੋਂ ਰੋਸ਼ਨੀ ਲਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਕੋਈ ਪ੍ਰਵਚਨ ਇਕਹਿਰੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ ਬੱਝ ਕੇ ਜੜ੍ਹ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਟੱਲਤਾ ਦਾ ਭਾਵ ਅਰਥਾਂ ਦੀ ਲਗਾਤਾਰਤਾ ਅਤੇ ਅਨੰਤਤਾ ਹੈ। ਸ਼ਬਦ ਅਭਿਆਸੀਆਂ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਪੈਦਾ ਹੋ ਰਹੇ ਹਰ ਨਵੇਂ ਗਿਆਨ, ਵਿਗਿਆਨ ਅਤੇ ਸੂਚਨਾਵਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿਚ ਨਾਨਕ ਬਾਣੀ ਨੂੰ ਲਾਹੇਵੰਦ ਅਤੇ ਨਵੀਨਤਮ ਸੰਵਾਦੀ ਲੀਹਾਂ ‘ਤੇ ਨਵੇਂ ਦਿਸਹੱਦਿਆਂ ਤੱਕ ਅਰਥਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਨਾਲ ਹੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਬਾਣੀ ਦੀ ਵਰਤਮਾਨ ਵਿਚ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕਤਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸ਼ਬਦ ਗੁਰੂ ਦੀ ਇਹੀ ਅਸਲ ਸੇਵਾ ਹੈ।

ਸੁਣੀ ਪੁਕਾਰ ਦਾਤਾਰ ਪ੍ਰਭ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਜਗ ਮਾਹਿੰ ਪਠਾਯਾ॥
ਚਰਨ ਧੋਇ ਰਹਿਰਾਸ ਕਰ ਚਰਨਾਮ੍ਰਿਤ ਸਿੱਖਾਂ ਪੀਲਾਯਾ॥
ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਪੂਰਨ ਬ੍ਰਹਮ ਕਲਿਜੁਗ ਅੰਦਰ ਇਕ ਦਿਖਾਯਾ॥
ਚਾਰੈ ਪੈਰ ਧਰੰਮ ਦੇ ਚਾਰ ਵਰਨ ਇਕ ਵਰਨ ਕਰਾਯਾ॥

ਪ੍ਰਥਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ 555ਵੇਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਦੀ ਕੁਲ ਲੋਕਾਈ ਨੂੰ

ਲੱਖ ਲੱਖ ਵਧਾਈ

ਆਓ, ਸਾਰੇ ਰਲ ਕੇ ਬਾਬੇ
ਨਾਨਕ ਦੇ ਪ੍ਰੇਮ, ਅਮਨ,
ਸਰਬੱਤ ਦੇ ਭਲੇ ਅਤੇ
ਮਨੁੱਖੀ ਏਕਤਾ ਦੇ ਸੁਨੇਹੇ ਨੂੰ
ਲੋਕਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਈਏ ਤੇ
ਇਸ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਹੋਰ
ਬਿਹਤਰ ਬਣਾਈਏ।

**ਵੱਲੋਂ: ਬਹਾਦੁਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ
ਸੇਲਮ (ਓਰੇਗਾਨ)**

ਬਾਤਾਂ 'ਚੋਂ ਨਿਕਲੀ ਬਾਤ 'ਲੂਣ ਦਾ ਜਜ਼ੀਰਾ'

ਨਿੱਕੇ ਹੁੰਦਿਆਂ ਬਾਤ ਸੁਣਦਾ-ਸੁਣਦਾ ਮੈਂ ਬਾਤ ਦਾ ਹੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਸਾਂ, ਬਾਤ ਵਿਚ ਤੁਰਨ ਲੱਗ ਪੈਂਦਾ ਸਾਂ, ਕਲਪਨਾ ਵਿਚ ਬਾਤ ਨੂੰ ਜਿਊਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦਾ ਸਾਂ।

ਬਾਤ ਮੁੱਕਣ ਪਿੱਛੋਂ ਵੀ ਮੁੱਕਦੀ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਉਹ ਬਾਤਾਂ ਹੁਣ ਵੀ ਤੁਰ ਰਹੀਆਂ ਨੇ ਮੇਰੇ ਅੰਦਰ।

ਨਿੱਕੇ ਹੁੰਦਿਆਂ ਮੈਂ ਪ੍ਰਾਹੁਣੇ ਉਡੀਕਦਾ ਸਾਂ। ਪ੍ਰਾਹੁਣਾ ਆਵੇ ਤਾਂ ਕੋਈ ਨਵੀਂ ਬਾਤ ਸੁਣਾਵੇ ਜਿਹੜੀ ਪਹਿਲੋਂ ਕਦੀ ਵੀ ਨਾ ਸੁਣੀ ਹੋਵੇ।

ਬਾਤਾਂ ਦੀ ਵੀ ਅਜੀਬ ਬਿਰਤੀ ਹੈ, ਮੇਰੇ ਅੰਦਰ ਬੈਠੀਆਂ ਰੁਣ-ਝੁਣ ਕਰਦੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਨੇ। ਗੂੜ੍ਹੀਆਂ ਸਹੇਲੀਆਂ ਵਾਂਗੂੰ ਗੱਲਾਂ ਮੁੱਕਣ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀਆਂ। ਪਤਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ, ਕਦੋਂ ਉਹ ਨਵੇਂ ਨੈਣ-ਨਕਸ਼, ਨਵੇਂ ਰੰਗ-ਰੂਪ ਵਾਲੀਆਂ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਨੇ।

ਕਈ ਵਾਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੀ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਭੁੱਲੀ-ਵਿਸਰੀ ਹੋਈ ਕੋਈ ਬਾਤ ਮੇਰੇ ਅੰਦਰੋਂ ਅੱਖਾਂ ਖੋਲ੍ਹ ਲੈਂਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਅਧੂਰੀ ਜਿਹੀ ਬਾਤ ਨੂੰ ਮੈਂ ਪਛਾਨਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਬੇਵੱਸ

ਜਸਬੀਰ ਭੁੱਲਰ

ਜਿਹਾ ਹੋ ਕੇ ਆਖਦਾ ਹਾਂ, ਬਾਤ ਪੂਰੀ ਦੀ ਪੂਰੀ ਮੇਰੇ ਅੰਦਰ ਹੀ ਹੈ ਕਿਧਰੇ। ਆਪੋ ਜਾਗ ਪਉ, ਵੇਲੇ-ਸੁਵੇਲੇ।

ਨੀਂਦ ਵਿਚ ਵੀ ਹੋਵਾਂ ਤਾਂ ਬਾਤ ਹਲੁਣ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਮੈਨੂੰ, "ਸੁਣ, ਤੂੰ ਹਰ ਵੇਲੇ ਖੱਭਾਂ ਵਾਲੇ ਘੋੜੇ ਉੱਤੇ ਸਵਾਰ ਹੋਇਆ ਰਹਿੰਦਾ ਏ, ਇਕ ਅਧੂਰੀ ਬਾਤ ਦੀ ਖਬਰ ਵੀ ਤਾਂ ਲੈ।"

ਉਹ ਬਾਤ ਇਕ ਪੁਰਾਣੀ ਤੇ ਖਸਤਾ ਹਾਲ ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ ਦਰਜ ਸੀ। ਉਸ ਕਿਤਾਬ ਦਾ ਕੋਈ ਨਾਮ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਉਸ ਕਿਤਾਬ ਦੇ ਮੁੱਢਲੇ ਸਫ਼ੇ ਪਾਠੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਮੈਂ ਦਾਅਵੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਕਿ ਉਸ ਕਿਤਾਬ ਦਾ ਅਸਲੀ ਨਾਂ ਕੀ ਸੀ। ਸ਼ਾਇਦ ਉਹ ਕਿਤਾਬ ਅਲਿਫ਼-ਲੈਲਾ ਹੋਵੇ।

ਵਕਤ ਦੀ ਮਾਰ ਝੱਲਣ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਉਸ ਕਿਤਾਬ ਦੇ ਵਰਕੇ ਬਿਸਕੁਟੀ ਰੰਗ ਦੇ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਸਨ, ਭੁਰ-ਭੁਰ ਪੈਂਦੇ ਸਨ।

ਉਰਦੂ ਅੱਖਰਾਂ ਵਾਲੀ ਉਹ ਕਿਤਾਬ ਮੇਰੇ ਬਾਪੂ ਜੀ ਦੀ ਸੀ। ਉਸ ਕਿਤਾਬ ਨੇ ਘਰ ਦੇ ਜੀਆਂ ਉਪਰ ਜਾਦੂ ਧੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਸ਼ਾਮ ਢਲੇ ਘਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਨਿੱਕੇ-ਵੱਡੇ ਬਾਪੂ ਜੀ ਦੁਆਲੇ ਘੇਰਾ ਘੱਤ ਕੇ ਬੈਠ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਉਸ ਕਿਤਾਬ ਦੀ ਕੋਈ ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਣ ਲਈ ਆਖਦੇ ਸਨ। ਕਈ ਵਾਰ ਜ਼ਿੰਦ ਪੁੱਗ ਵੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਕਈ ਵਾਰ ਰੁਝੇਵਿਆਂ ਕਾਰਨ ਬਾਪੂ ਜੀ ਨਾਂਹ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਸਨ।

ਉਹਨਾਂ ਅਨੇਕ ਕਹਾਣੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਇਕ ਕਹਾਣੀ ਜਾਦੂ ਦੀ ਚੱਕੀ ਦੀ ਸੀ। ਉਹ ਚੱਕੀ ਕਿਸੇ ਸੌਦਾਗਰ ਕੋਲ ਸੀ। ਮੰਤਰ ਪੜ੍ਹਿਆਂ ਜਦੋਂ ਉਹ ਚਲਦੀ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸ ਵਿਚੋਂ

ਉਘੇ ਲਿਖਾਰੀ ਜਸਬੀਰ ਭੁੱਲਰ ਦੇ ਨਵੇਂ ਛਪੇ ਨਾਵਲ 'ਲੀਣ ਦਾ ਜਜ਼ੀਰਾ' ਦਾ ਸਰਵਰਕ ਅਤੇ ਪਿਛਲਾ ਪਾਸਾ।

ਪੀਸਿਆ ਹੋਇਆ ਲੂਣ ਨਿਕਲਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦਾ ਸੀ।

ਉਹ ਸੌਦਾਗਰ ਸਮੁੰਦਰ ਦੇ ਸਫਰ ਉੱਤੇ ਸੀ।

ਉਹਨੇ ਮੰਤਰ ਪੜ੍ਹਿਆ ਤਾਂ ਜਾਦੂਈ ਚੱਕੀ ਲੂਣ ਪੀਹਣ ਲੱਗ ਪਈ। ਛੇਤੀ ਹੀ ਜਹਾਜ਼ ਵਿਚ ਲੂਣ ਦੇ ਢੇਰ ਲੱਗਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਏ। ਸੌਦਾਗਰ ਨੇ ਲਾਲਚ ਵੱਸ ਚੱਕੀ ਨੂੰ ਚਾਲੂ ਹੀ ਰਹਿਣ ਦਿੱਤਾ।

ਲੂਣ ਦੇ ਭਾਰ ਨਾਲ ਜਹਾਜ਼ ਡੋਲਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਸੌਦਾਗਰ ਨੇ ਚੱਕੀ ਬੰਦ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀ ਤਾਂ ਉਹਨੂੰ ਮੰਤਰ ਯਾਦ ਹੀ ਨਾ ਆਇਆ।

ਲੂਣ ਦੇ ਅੰਬਾਰ ਵਾਲੇ ਉਸ ਜਹਾਜ਼ ਦੀ ਬੱਸ ਏਨੀ ਕੁ ਹੀ ਕਹਾਣੀ ਸੀ।

ਉਸ ਕਹਾਣੀ ਨੇ ਲੂਣ ਦੀ ਤਸਰੀਹ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤੀ।

ਉਹ ਚੱਕੀ ਮਨੁੱਖ ਦੀਆਂ ਲਾਲਸਾਵਾਂ ਦੀ ਚੱਕੀ ਸੀ। ਉਹ ਚੱਕੀ ਲੂਣ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਲਾਲਸਾਵਾਂ ਪੈਦਾ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਆਦਮੀ ਦੇ ਮਨ ਨੂੰ ਸਬਰ ਸੰਤੋਖ ਦਾ ਮੰਤਰ ਭੁੱਲਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ।

ਉਸ ਚੱਕੀ ਨੇ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਖਾਰਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਮਿੱਠਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਰਹਿਣ ਦਿੱਤਾ।

ਸੋਚਿਆ, ਹਰ ਹੋਸ਼ਮੰਦ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਕਹਾਂ, ਉਸ ਚੱਕੀ ਦੇ ਲੂਣ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਬਚਾਵੇ।

ਇਹੋ ਉਹ ਵੇਲਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਨਾਵਲ 'ਲੂਣ ਦਾ ਜਜ਼ੀਰਾ' ਦਾ ਬੀਅ ਫੁੱਟਿਆ ਸੀ।

ਇਹੀ ਉਹ ਵੇਲਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਬਚਪਨ ਵਿਚ ਸੁਣੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਬਾਤਾਂ ਦੇ ਮੇਰੇ ਸਾਹਵੇਂ ਪਹਾੜ ਉੱਸਰ ਗਏ ਸਨ।

... ਤੇ ਫਿਰ ਅਗਲੇ ਪਲ ਉਹ ਪਹਾੜ ਸਿਆਹੀ ਦੀ ਦਵਾੜ ਵਿਚ ਘੁਲ ਵੀ ਗਏ ਸਨ।

ਕਲਮ ਨੂੰ ਸਿਆਹੀ ਵਿਚ ਡੋਬਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਂ ਨਾਵਲ ਦੀ ਬੁਣਤੀ ਬੁਣਨ ਲੱਗ ਪਿਆ।

ਜਾਦੂਈ ਚੱਕੀ ਸਮੁੰਦਰ ਦੀ ਥਾਵੇਂ ਧਰਤੀ ਉੱਤੇ ਡਿੱਗ ਪਈ। ਉਸ ਆਖਿਆ, "ਆਪਣੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਨਾਲ ਦੇਖ ਲਵੀਂ, ਮੇਰੇ ਲੂਣ ਨਾਲ ਧਰਤੀ ਉੱਤੇ ਕਿੰਨਾ ਕੁ ਭਿਆਨਕ ਨਰਕ ਬਣੇ!"

ਕਲਮ ਚੁੱਕਣ ਵੇਲੇ ਮੈਂ ਡਰਿਆ ਹੋਇਆ ਵੀ ਸਾਂ, ਵਡੇਰੀ ਉਮਰ ਨੇ ਮੇਰੀ ਕਲਪਨਾ ਦੇ ਖੰਭ ਕਿਧਰੇ ਕੁਤਰ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੇ!

ਕੋਈ ਵੀ ਵੇਲਾ ਢੇਰੀ ਢਾਹ ਕੇ ਬੈਠਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਮੈਂ ਖੁਦ ਨੂੰ ਸਮਝਾਇਆ ਤੇ ਕਲਮ ਚੁੱਕ ਲਈ।

ਦਵਾੜ ਦੀ ਸਿਆਹੀ ਵਿਚ ਕਲਮ ਡੋਬ ਕੇ ਮੈਂ ਪਹਿਲਾ ਅੱਖਰ ਲਿਖਿਆ ਤਾਂ ਕਲਪਨਾ ਨੇ ਉਡਾਰੀ ਭਰ ਲਈ।

ਇਹ ਨਾਵਲ ਲਿਖਣ ਵੇਲੇ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਠੋਸ ਜ਼ਮੀਨ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮੇਰੀ ਨਿਰਭਰਤਾ ਕਲਪਨਾ ਦੇ ਜਲੌਅ ਉੱਤੇ ਸੀ। ਉਦੋਂ ਕਲਪਨਾ ਨੇ ਵੀ ਯਥਾਰਥ ਨਾਲੋਂ ਵੱਡੇ ਹੋਣ ਦੀ ਸ਼ਾਹਦੀ ਭਰੀ।

ਅੰਬਰ ਵੱਲ ਦੀ ਮੇਰੀ ਉਡਾਣ ਦਾ ਵਕਤ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਚੁੱਕਿਆ ਸੀ।

ਆਖ ਤਸਵੀਰਾਂ ਬੋਲਦੀਆਂ

ਕਾਲਮ 'ਆਖ ਤਸਵੀਰਾਂ ਬੋਲਦੀਆਂ' ਨੇ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਅੰਦਰ ਬੈਠੇ ਸ਼ਾਇਰ ਨੂੰ ਖੂਬ ਹਲੂਣਿਆ ਹੈ। ਤਸਵੀਰ ਦੇਖ ਕੇ ਤੁਹਾਡੇ ਮਨ ਵਿਚ ਜੋ ਵਲਵਲੇ ਉੱਠਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਕਵਿਤਾ ਦੀਆਂ ਦੋ ਤੋਂ ਚਾਰ ਸਤਰਾਂ 'ਚ ਸਾਨੂੰ ਤਸਵੀਰ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭੇਜੋ। ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਲਈ, ਮਿਸਾਲ ਵਜੋਂ ਫੋਟੋ ਨਾਲ ਕਾਵਿ ਟੋਟਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਵਾਰ ਕੈਪਸ਼ਨ ਭੇਜਣ ਲਈ ਆਖਰੀ ਤਾਰੀਖ 23 ਨਵੰਬਰ 2024 ਹੈ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਕੈਪਸ਼ਨ ਮੁਕਾਬਲਾ-665

ਪੁਰਾਣੇ ਸਮਿਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਝਾਕੀ, ਹੈ ਇਹ ਤਸਵੀਰ ਦਿਖਾਉਂਦੀ, ਗੁਰਬਤ ਦੇ ਵਿਚ ਮਾਰੇ ਸੀ ਲੋਕੀ, ਜੁੰ ਕੱਢਣ ਦੇ ਢੰਗ ਸਿਖਾਉਂਦੀ। ਮੈਲ-ਕੁਚੈਲੇ ਲੀੜੇ ਗਲ ਨੂੰ ਜੁੜਦੇ, ਸ਼ੈਂਪੂਆਂ ਦਾ ਬਜ਼ਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਨਾ ਤਨ ਨੂੰ ਸਾਫ਼ ਰੱਖਣ ਦੀ ਸੋਝੀ, ਸੰਗ ਸ਼ਰਮ ਭਰਮਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਕੈਪਸ਼ਨ ਮੁਕਾਬਲਾ-663

ਕਬਾੜ ਨਾਲ ਕਬਾੜ ਹੋ ਗਿਆ ਜੀਵਨ ਜੋ ਵੀ ਹਿੱਸੇ ਆਇਆ। ਨਾ ਚੱਜ ਦਾ ਖਾ ਕੇ ਵੇਖਿਆ ਨਾ ਚੱਜ ਦਾ ਕਦੇ ਹੰਢਾਇਆ। ਪੰਜੀਂ ਸਾਲੀਂ ਲਾਰੇ ਲਾ ਜਾਣ ਚਿੱਤੋਂ ਕਿਸੇ ਨਾ ਦੁੱਖ ਵੰਡਾਇਆ। ਲੱਗਦੇ ਹੁਣ ਕੁੱਝ ਪਉ ਸੋਚਣਾ ਬੁੱਲੂ ਉਠ ਦਾ ਖੱਲੇ ਨਾ ਆਇਆ। -ਜਗਮੀਤ ਸਿੰਘ ਪੰਧੋਰ

ਭੁੱਖਾ ਢਿੱਡ ਤਾਂ ਝੁਲਕਾ ਮੰਗਦਾ, ਤਰਸਣ ਮੂੰਹ ਤੇ ਜੀਭ। ਸਾਰੀ ਉਮਰਾ ਭਾਰ ਮੈਂ ਢੋਇਆ, ਭੁੱਖ ਦੇ ਰਿਹਾਂ ਕਰੀਬ। ਪੜ੍ਹ ਕਿਤਾਬਾਂ ਅੱਖਾਂ ਖੋਲੀਆਂ, ਖਿੱਸਿਓ ਰਿਹਾ ਗਰੀਬ। ਅੰਦਰ ਚਾਨਣ, ਬਾਹਰ ਨੂਰਾ, ਕੇਹਾ ਸੰਜੋਗ ਅਜੀਬ। ਉਂਜ ਸੰਗੀ ਮੇਰੇ ਦਿਲ ਦੇ ਮਹਿਰਮ, ਆਖਣ ਮੈਨੂੰ ਅਦੀਬ। ਪਰ ਸਰਕਾਰ ਅੰਨ੍ਹੀ ਬੋਲੀ ਨੂੰ, ਮੈਂ ਦਿੱਸਾਂ ਬੇਤਰਤੀਬ।

ਸਰਕਾਰੇ! ਨੀ ਕਰਤਵ ਭੁੱਲੀਏ! ਫੁੱਟ ਗਏ ਮੇਰੇ ਨਸੀਬ। ਉੱਤੇ ਟੰਗਦੇ ਮੈਨੂੰ ਸਲੀਬ। ਉੱਤੇ ਟੰਗਦੇ ਮੈਨੂੰ ਸਲੀਬ। -ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ 'ਨਾਕਾਮ' +1 864-318-5500

ਨੌਕਰੀ ਮਿਲੀ, ਨਾ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ, ਨਾ ਸਰਕਾਰੀ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਦੀ ਟੋਹਰ ਸਰਦਾਰੀ। ਸਾਈਕਲ 'ਤੇ ਹੀ ਜੁਗਾੜ ਫਿੱਟ ਕਰ ਲਿਆ ਚਾਕੂ, ਕੈਂਚੀਆਂ ਤਿੱਖੀਆਂ ਕਰੀਏ ਨਾਲੇ ਸਵਾਰੀ। ਘੁੰਮ ਫਿਰ ਗਲੀਆਂ ਤੁਰੰਤ ਕੰਮ ਮੁਕਾਈਏ। ਪੰਦੇ ਸਾਡੇ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਰੋਬੋਟ ਆ ਗਏ ਪੁੱਠੇ ਗੋੜ 'ਚ ਪਾਈਏ। ਰਾਤੋ-ਰਾਤ ਲੱਖਾਂ ਕਮਾ ਕੇ ਕਰੋੜਾਂ ਦੇ ਬਣ ਜਾਈਏ। -ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਤੁਰ ਕੁਲਬੁਰਫ਼ਾਂ (ਪਟਿਆਲਾ) ਫੋਨ: 98784-69639

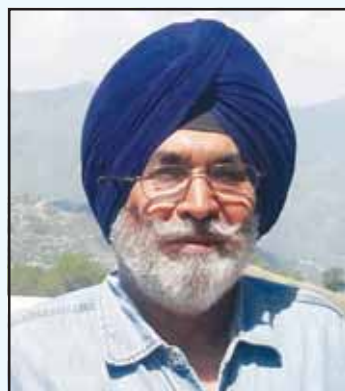
ਜਦ ਚੜ੍ਹੀ ਜਵਾਨੀ ਚੜ੍ਹ ਗਈ ਖੁਮਾਰੀ, ਲਹਿੰਦੀ ਉਮਰੇ ਝੱਟ ਲਹਿ ਗਈ ਸਾਰੀ। ਜੱਗ ਵਿੱਚ ਗੁਰਬੱਤ ਹੈ ਵੱਡੀ ਬਿਮਾਰੀ, ਕਰੋ ਮੁਸੱਕਤ ਰੁੱਖੀ ਸੁੱਖੀ ਖਾਓ ਸਾਰੀ। -ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ ਨੂਰਪੁਰੀ

ਸ਼ਰਮ ਨਹੀਂ ਇਸ 'ਚ ਕੋਈ ਇਹੀ ਤਾਂ ਹੈ ਮਜ਼ਦੂਰ ਦਾ ਅਸਲ ਚਿਹਰਾ ਕਰਦਾ ਜੋ ਦਸਾਂ ਨਹੂਆਂ ਦੀ ਕਿਰਤ ਰੀਸ ਨਹੀਂ ਉਸ ਵਰਗੀ ਕੋਈ। ਕਿਸੇ ਦਾ ਹੱਕ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਮਾਰ ਰਿਹਾ ਲੈ ਆਪਣਾ ਸਾਈਕਲ ਹੀ ਛਾਣ-ਬੂਰਾ ਟੁੱਟਾ ਭੱਜਾ ਲੋਹਾ ਇਕੱਠਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਚੋਰੀ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਿਹਾ। ਹੱਕ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨਹੀਂ ਦੇਣਾ ਉਹ ਤਾਂ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਕੇ ਹੀ ਮੰਗਣਾ ਪੈਣਾ। -ਦਰਸ਼ਨ ਪਾਲ ਦੋਸਾਂਝ

ਗੁਰਬਤ ਦਾ ਮਾਰਿਆ ਮੈਂ ਫਿਰਾਂ ਮਾਰਿਆ ਮਾਰਿਆ ਮੈਂ ਕੋਈ ਤਾਂ ਕਬਾੜ ਦੇ ਦਵੇ ਰੋਟੀ ਦਾ ਜੁਗਾੜ ਹੋ ਜਾਵੇ ਸੋਚਾਂ ਵਿਚ ਤੁਰਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾਂ ਮੈਂ। -ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਕੌਰ

ਜਸਬੀਰ ਭੁੱਲਰ ਦਾ ਰਚਨਾ ਜਗਤ

ਮੁਹਾਲੀ ਵੱਸਦੇ ਬਹੁ-ਵਧਾਈ ਲਿਖਾਰੀ ਜਸਬੀਰ ਭੁੱਲਰ ਆਪਣੇ ਨਵੇਂ ਨਾਵਲ 'ਲੂਣ ਦਾ ਜਜ਼ੀਰਾ' ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 9 ਨਾਵਲਾਂ ਦੀ ਰਚਨਾ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਇਹੀ ਨਹੀਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ 13 ਨਾਵਲ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਵੀ ਲਿਖੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਨ੍ਹਾਂ 8 ਕਹਾਣੀ ਸੰਗ੍ਰਹਿ, 12 ਤੋਂ ਉਪਰ ਬਾਲ ਕਹਾਣੀ ਸੰਗ੍ਰਹਿ, 2 ਕਾਵਿ ਸੰਗ੍ਰਹਿ, 6 ਵਾਰਤਕ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਅਤੇ ਸਵੈ-ਜੀਵਨੀ ਦੀਆਂ 2 ਕਿਤਾਬਾਂ 'ਧੁੱਪ-ਛਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਤਰਾਂ' ਅਤੇ 'ਖੰਭਾਂ ਵਾਲਾ ਘੋੜਾ' ਲਿਖੀਆਂ ਹਨ। ਮੁਲਾਕਾਤਾਂ ਵਾਲੀਆਂ 3 ਕਿਤਾਬਾਂ 'ਲਿਖਣ ਵੇਲਾ', 'ਗੁਫਤਗੂ' ਅਤੇ 'ਸਿਰਜਣਾ ਦੀ ਜੂਹ' ਵੱਖਰੀਆਂ ਹਨ। ਉਹ ਫੌਜੀ ਅਫਸਰ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਵਿਚ ਫੌਜੀ ਜੀਵਨ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿੰਦਤ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਉੱਝ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਨੁੱਖਾ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਅਣਗਿਣਤ ਵਰਕੇ ਆਪਣੇ ਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਫਰੋਲੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਅੰਦਰ ਕਾਵਿਕ-ਸੁਰ ਠਾਠਾਂ ਮਾਰਦੇ ਹਨ।

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ॥

ਸਤਿਗੁਰ ਨਾਨਕ ਪ੍ਰਗਟਿਆ ਮਿਟੀ ਧੁੰਧੁ ਜਗਿ ਚਾਨਣੁ ਹੋਆ॥
ਜਿਉ ਕਰਿ ਸੂਰਜ ਨਿਕਲਿਆ ਤਾਰੇ ਛਪੇ ਅੰਦੇਰੁ ਪਰੋਆ॥

ਸੱਚ ਦੀ ਜੋਤ, ਸਮਾਜਿਕ
ਚਿੰਤਕ ਅਤੇ ਸੁਧਾਰਕ ਧੰਨ
ਧੰਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ
ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਦੀ ਪੰਜਾਬ
ਟਾਈਮਜ਼ ਦੇ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ

ਲੱਖ ਲੱਖ ਵਧਾਈ ਹੋਵੇ

ੴ

ੴ

ੴ

ੴ

ੴ

ੴ

ੴ

ੴ

ਵੱਲੋਂ: ਸ. ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਾਵੀ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ।

‘ਫ਼ਤਵਿਆਂ ਦੇ ਦੌਰ ਵਿਚ’ ਸਰੋਕਾਰਾਂ ਦੀ ਸ਼ਾਇਰੀ

ਅਜੈ ਤਨਵੀਰ ਮੇਰੇ ਲਈ ਸ਼ਾਇਰ ਨਹੀਂ, ਮੇਰੀ ਪੂਰ ਰੂਹ ਤੱਕ ਫੈਲਿਆ ਮੁਹੱਬਤ ਦਾ ਜੰਗਲ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਰਾ ਜੰਗਲ ਮਹਿਕ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਪਿਆ ਹੈ। ਜਿਹੜਾ ਕਦੇ ਕਦੇ ਆਪਣੇ ਸੁਭਾਅ ਦੀਆਂ ਰਹੁ-ਰੀਤਾਂ ‘ਚ ਗੁੰਮ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਈ ਕਈ ਮਹੀਨੇ ਕੁੰਹਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਜਦੋਂ ਕੁੰਹਦਾ ਤਾਂ ਏਦਾਂ ਲੱਗਦੇ ਜਿਵੇਂ ਮੋਰ ਪੈਲਾਂ ਪਾ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ। ਕੋਇਲ ਗਾ ਰਹੀ ਹੋਵੇ। ਤੇ ਉਹ ਹੱਟ ‘ਤੇ ਬੈਠਾ ਬਾਣੀਆ ਨਹੀਂ, ਉਸਦੇ ਹਿਰਦੇ ‘ਚ ਦਬਿਆ ਹੈ ਏਸੇ ਲਈ ਉਹ ਬਹੁਤ ਵਾਰ ਗਰੀਬਤਿਆਂ ਲਈ ਹੱਟ ਵੀ ਲੁਟਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਲੋਕਾਈ ਦੇ ਫਿਕਰਾਂ ‘ਚ ਡੁੱਬਿਆ ਅਕਸਰ ਗਾਉਂਦਾ ਹੈ ‘ਭੰਡਾ ਭੰਡਾਰੀਆ ਕਿੰਨਾ ਕੁ ਭਾਰ,

ਮੱਖਣ ਮਾਨ

ਇਕ ਮੁੱਠੀ ਚੱਕ ਲੈ ਦੂਜੀ ਤਿਆਰ। ਉਸਦੇ ਫਿਕਰ ਵੱਡੇ ਨੇ, ਉਹ ਸਰੋਕਾਰਾਂ ਦਾ ਸ਼ਾਇਰ ਹੈ।

ਅਜੈ ਤਨਵੀਰ ਗਜ਼ਲ ਦੇ ਸਫ਼ਰ ਵਿਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਉਸਤਾਦਾਂ ਦੀ ਭੱਠੀ ਵਿਚ ਤਪਿਆ। ਹਰ ਉਸਤਾਦ ਦਾ ਉਹ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਬਾਬੇ ਜਗਤਾਰ ਨਾਲ ਉਸਦੀ ਗਹਿਰੀ ਨੇੜਤਾ ਹੈ। ਉਹ ਬਾਬੇ ਜਗਤਾਰ ਦਾ ਭਗਤ ਹੈ। ਤਨਵੀਰ ਤਖੱਲਸ ਵੀ ਉਸਦਾ ਬਾਬੇ ਜਗਤਾਰ ਨੇ ਰੱਖਿਆ ਸੀ। ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਬਾਬੇ ਨੂੰ ‘ਅਜੈ’ ‘ਚ ਕੀ ਦਿਸਿਆ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਮੈਨੂੰ ਮਿਲਦੇ ਤਾਂ ਅਕਸਰ ਆਖਦੇ ਤੇਰੇ ਵਰਗਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਮੇਰਾ ਪੁੱਤ ਅਮਰੀਕਾ ਵੱਸਦਾ ਹੈ। ਬਾਬੇ ਦੇ ਕਹਿਣ ਦੇ ਅੰਦਾਜ਼ ‘ਚ ਏਨੀ ਅਪਣੱਤ ਸੀ, ਤਨਵੀਰ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਛੋਟੇ ਭਰਾ ਵਰਗਾ ਜਾਪਦੈ। ਜਿਵੇਂ ਬਾਬੇ ਜਗਤਾਰ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਗੋਦ ਲੈ ਲਿਆ ਹੋਵੇ। ਗੱਲ ਸ਼ਾਇਰੀ ਦੀ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ। ਤਨਵੀਰ ਦੀ ਸ਼ਾਇਰੀ ਦੀ ਚਰਚਾ ਛਿੱਤੇ ਬਾਬੇ ਜਗਤਾਰ ਨੂੰ ਸਿਜਦਾ ਕਰਨਾ ਏਦਾਂ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਮੱਕੇ ਤੇ ਮਦੀਨੇ ਦਾ ਹੱਜ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋਈਏ।

ਪੀਟੇ ਚੰਦੇਲੀ ਤੋਂ ਅਜੈ ਤਨਵੀਰ ਦਾ ਸਫ਼ਰ ਗੀਤਕਾਰੀ ਤੋਂ ਗਜ਼ਲ ਵੱਲ ਇਵੇਂ ਵੀ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕੋਈ ਗਵੱਈਆ ਕੱਚੇ ਰਾਗ ਗਾਉਂਦਾ-ਗਾਉਂਦਾ ਅਚਨਚੇਤ ਪੱਕੇ ਰਾਗ ਗਾਉਣ ਲੱਗ ਪਵੇ। ‘ਫ਼ਤਵਿਆਂ ਦੇ ਦੌਰ ਵਿਚ’ ਤਨਵੀਰ ਦੇ ਗਜ਼ਲ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਦਾ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਉਦੋਂ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਸਟੇਟ ਚੋਰ ਮੋਰੀ ਰਾਹੀਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੂੰ ਛੱਡਣ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਵੈਦਿਕ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ, ਵਰਣ ਵਿਵਸਥਾ, ਮਨੁੱ ਸਿਮਰਤੀ, ਲਵ ਜਹਾਦ, ਮੌਬਲਿੰਗਿੰਗ ਕਰਦੀ ਅਸਹਿਣਸ਼ੀਲਤਾ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀਆਂ ‘ਤੇ ਤਸੱਦਦ ਵੀ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਤੇ ਡਰਾ ਵੀ ਰਹੀ ਹੈ ਤੇ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹੀ ਬਿਰਤਾਂਤ ਵੀ ਸਿਰਜ ਰਹੀ ਹੈ। ਤੇ ਇਕ ਨੇਸ਼ਨ ਦਾ ਨਰੇਟਿਵ ਵੀ ਘੜ ਰਹੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਸਮਿਆਂ ‘ਚ ‘ਫ਼ਤਵਿਆਂ ਦੇ ਦੌਰ ਵਿਚ’ ਗਜ਼ਲ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਦਾ ਆਉਣਾ ਸੁਭ ਸ਼ਗਨ ਹੀ ਆਖ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਕਿਉਂ ਕਿ ਇਹ ਗਜ਼ਲ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਇਸ ਦੌਰ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਬਾਰੀਕ ਜਾਣੀਏ ਤੋਂ ਵੇਖਦਾ ਕਟਾਖਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਤਨਵੀਰ ਮੱਠੀ-ਮੱਠੀ ਅੱਗ ‘ਤੇ ਕਾੜ੍ਹੇ ‘ਚ ਰਿੱਝ ਰਹੇ ਦੁੱਧ ਵਰਗਾ ਸ਼ਾਇਰ ਹੈ। ਜਿਸਨੂੰ ਖੁਦ ਨੂੰ ਉਬਾਲਣਾ ਵੀ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਰਿੰਨੂਣਾ ਵੀ। ਉਹ ਹਰ ਸ਼ਿਅਰ ਨੂੰ ਕਸੀਤ ਕੇ ਉਸ ਵਿਚ ਉਡਾਣ ਭਰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਬੁਲੰਦੀ ਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਚਿੰਤਨ ਤੇ

ਰਾਜਨੀਤਕ ਸਮਝ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਸ਼ਾਇਰ ਹੈ। ਉਸਦੀ ਸ਼ਾਇਰੀ ‘ਚ ਇਤਿਹਾਸ ਤੇ ਮਿੱਥਹਾਸ ਖਿਲਰਿਆ ਪਿਆ ਹੈ। ਉਹ ਮਿੱਥ ਦੇ ਉਹਲਿਆਂ ‘ਚ ਲੁਕੀ ਕਮੀਨਗੀ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ ਤਰਾਸ਼ ਅੱਖ ਨਾਲ ਵੇਖਦਾ ਉਸ ‘ਤੇ ਗਹਿਰੀ ਚੋਟ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਕੋਲ ਸੰਜਮ ਹੈ, ਸਲੀਕਾ ਹੈ ਤੇ ਗਜ਼ਲ ਕਹਿਣ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ ਵੀ ਵੱਖਰਾ ਹੈ। ਉਸ ਕੋਲ ਕਲਾ ਵੀ ਹੈ ਤੇ ਕਲਪਨਾ ਵੀ। ਉਸਨੂੰ ਗਜ਼ਲ ਦੀ ਹੁਨਰਮੰਦੀ ਦਾ ਵੀ ਗਿਆਨ ਹੈ। ਉਸਦੇ ਇਸ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਵਿਚੋਂ ਗਜ਼ਲ ਨਾਲ ਉਸਦੀ ਗਹਿਰੀ ਤੇ ਚਿਰਜੀਵੀ ਸਾਂਝ ਝਲਕਦੀ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਉਸਦੀ ਗਜ਼ਲ ਦੇ ਹਰ ਸ਼ਿਅਰ ਵਿਚ ਗਹਿਰਾਈ ਤੇ ਦਰਸ਼ਨ ਵੇਖ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਉਸਦੀ ਗਜ਼ਲ ਦੇ ਹਰ ਸ਼ਿਅਰ ਦੀ ਆਪਣੀ ਮੁਕੰਮਲ ਕਹਾਣੀ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਉਸਦੀ ਸ਼ਾਇਰੀ ਨੂੰ ਖਰਬੂਜੇ ਦੀਆਂ ਫਾੜੀਆਂ ਨਾਲ ਤੁਲਨਾ ਸਕਦੇ ਹੋ ਜੋ ਵੇਖਣ ਤੋਂ ਇੱਕੋ ਗਜ਼ਲ ਲੱਗਦੀ ਹੈ ਪਰ ਉਸਦੀ ਹਰ ਫਾੜੀ ਦਾ ਆਪਣਾ ਅੰਦਾਜ਼ ਤੇ ਅਦਾ ਕਮਾਲ ਦੀ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਹੇਠਲੀ ਗਜ਼ਲ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਸ਼ਿਅਰ ਵੇਖੋ :

ਸਿਆਸਤ ਨੇ ਬਦਲ ਦਿੱਤੇ ਜਦੋਂ ਦੇ ਅਰਬ ਰੰਗਾਂ ਦੇ ਉਕਾਬਾਂ ਦੇ ਨਗਰ ਵਿਚ ਹੋ ਰਹੇ ਚਰਚੇ ਪਤੰਗਾਂ ਦੇ।
ਇਹ ਸ਼ਿਅਰ ਆਪਣੇ ਆਪ ‘ਚ ਅੱਜ ਦੇ ਦੌਰ ‘ਚ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੇ ਚਰਿੱਤਰ ਨੂੰ ਬਾਖੂਬੀ ਬਿਆਨ ਕਰਦਾ ਉਸਦੀਆਂ ਵੱਖੀਆਂ ਹੀ ਨਹੀਂ ਉਧੇੜਦਾ, ਉਸ ਅੰਦਰ ਆਈ ਗਿਰਾਵਟ ਤੇ ਕਮੀਨਗੀ ਨੂੰ ਵੀ ਉਜਾਗਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਸਦਾ ਇਹ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਸ਼ਿਅਰ ਰਾਜਨੀਤਕ ਗਲਹਿਰੀਆਂ ਨੂੰ ਗੁਲੇਲ ਨਾਲ ਫੁੰਡਦਾ ਹੈ

ਏਸੇ ਗਜ਼ਲ ਦਾ ਅਗਲਾ ਸ਼ਿਅਰ ਵੇਖੋ:
ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੁੱਤ ਆਏ ਜਿੱਤ ਕੇ ਪਰ ਬਕਸਿਆਂ ਅੰਦਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛ ਕੇ ਵੇਖੀਂ ਨਤੀਜੇ ਕੀ ਨੇ ਜੰਗਾਂ ਦੇ ਜੰਗ ਕਿੰਨਿਆਂ ਘਰਾਂ ਦੇ ਦੀਵੇ ਬੁਝਾ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਕਿੰਨੀਆਂ ਤੋਤਲੀਆਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਦੇ ਸਾਹ ਸੂਤ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਕਿੰਨੀਆਂ ਸੱਧਰਾਂ ਦੇ ਸੁਪਨੇ ਕੁਚਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸ਼ਿਅਰ ਆਪਣੇ ਆਪ ‘ਚ ਜੀਵਨ ਦਾ ਕੌੜਾ ਸੱਚ ਹੈ। ਏਸੇ ਗਜ਼ਲ ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਸ਼ਿਅਰ ਵੇਖੋ:

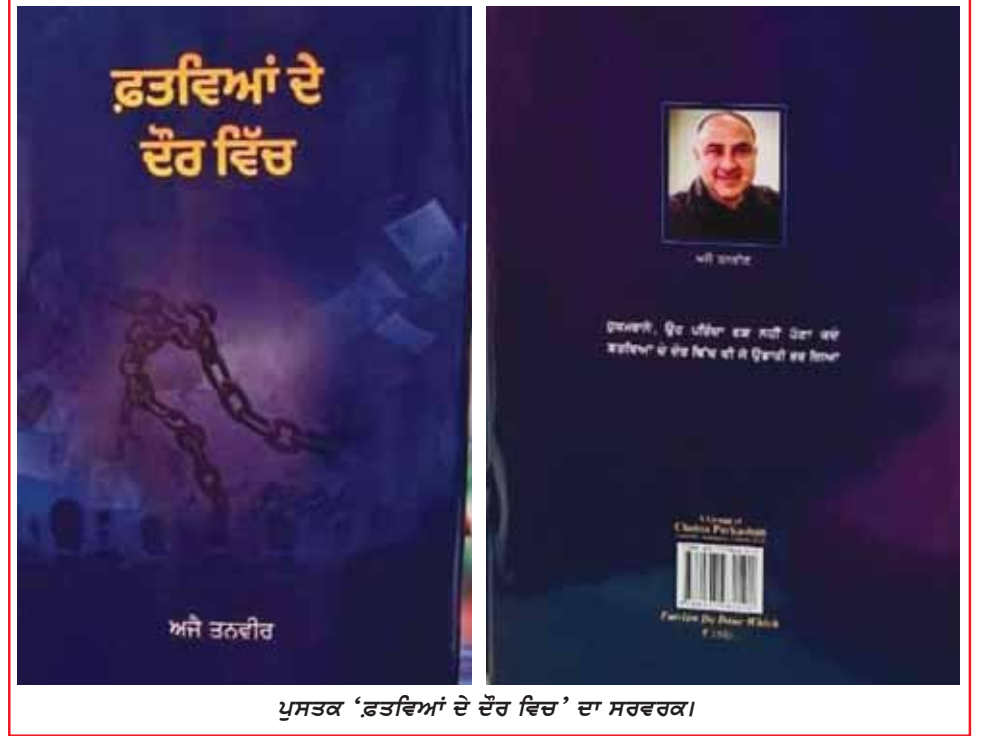
ਜਦੋਂ ਤੈਥੋਂ ਮੇਰੇ ਦਿਲ ਵਿਚ ਅਜੇ ਤੱਕ ਡੁੱਬ ਨਾ ਹੋਇਆ ਮੁਹੱਬਤ ਕਿੰਝ ਨਾਪਣਗੇ ਭਲਾ ਟੋਟੇ ਇਹ ਵੰਗਾਂ ਦੇ ਇਸ ਸ਼ਿਅਰ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ ਪੁਰਾਣੀ ਪਿੱਤਰੀ ਪਿੰਡ ‘ਚ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਔਰਤ ਮਨ ਦੀਆਂ ਸੱਧਰਾਂ ਉਮੀਦਾਂ ਨੂੰ ਸਾਡੀਆਂ ਕਲਚਰਲ ਵੈਲਿਊ ਕਿਵੇਂ ਨਿੱਕੇ ਨਿੱਕੇ ਅਹਿਸਾਸਾਂ ‘ਚ ਸਾਂਝੀ ਬੈਠੀ ਹੈ। ਪਿੰਡ ਦੀ ਅੱਲੜੂ ਮੁਟਿਆਰ ਦਾ ਆਪਣੇ ਪਿਆਰ ਨੂੰ ਮਾਪਣ ਦਾ ਜ਼ਰੀਆ ਇਸ ਖੇਡ ‘ਚ ਪਿਆ ਹੈ। ਵੰਗਾਂ ਤੋੜ ਤੋੜ ਕੇ ਭਵਿੱਖਮੁਖੀ ਪਤੀ ਦੇ ਪਿਆਰ ਨੂੰ ਵੇਖਣਾ ਕਿ ਉਹ ਉਸਨੂੰ ਕਿੰਨਾ ਕੁ ਪਿਆਰ ਕਰਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਪਰ ਤਨਵੀਰ ਇਸ ਰੀਤ ਨੂੰ ਕਾਟੇ ਹੇਠ ਰੱਖਦਾ ਹੈ।

ਤਨਵੀਰ ਪੇਂਡੂ ਮੁਹਾਵਰੇ ਦਾ ਸ਼ਾਇਰ ਹੈ। ਕਾਮੇ ਕਿਰਤੀਆਂ ਦਾ ਵੀ। ਉਸਦੀ ਗਜ਼ਲ ‘ਚੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਮਿੱਟੀ ਦੀ ਮਹਿਕ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਮਿੱਟੀ ਵਿਚ ਸੰਘਰਸ਼ ਵੀ ਹੈ। ਉਸਦਾ ਏਸੇ ਗਜ਼ਲ ਦਾ ਮਤਲਾ ਵੇਖੋ:

ਰਿਸ਼ੀ ਸੰਭੂ ਤੇ ਸਰਮਦ, ਸਰਾਭਾ ਯਾਦ ਨੇ ‘ਤਨਵੀਰ’ ਤਦੇ ਆਉਂਦੇ ਨਹੀਂ ਸਾਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਖਾਬ ਝੰਗਾਂ ਦੇ।
ਮਹਾਰਿਸ਼ੀ ਬਾਲਮੀਕ ਦੀ ਰਮਾਇਣ ਵਿਚ ਮਿੱਥ ਨੂੰ ਡੀ ਕੋਡ ਕਰਦਾ ਇਹ ਸ਼ਿਅਰ ਕਿਵੇਂ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਚੰਦਰ ਜੀ ਭਗਤੀ ਕਰ ਰਹੇ ਸੂਦਰ ਸੰਭੂਕ ਦਾ ਬਦ ਇਸ ਕਰਕੇ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਆਰੀਆ ਦੇ ਰਾਜ ‘ਚ ਅਛੂਤ ਕਿਵੇਂ ਭਗਤੀ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਤੇ ਸਰਮਦ ਜੋ ਪਹੁੰਚਿਆ ਹੋਇਆ ਫਕੀਰ ਸੀ ਯਹੂਦੀ ਸੀ, ਜਿਸਨੇ ਬਾਅਦ ‘ਚ ਇਸਲਾਮ ਧਰਮ ਧਾਰਨ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ। ਇਤਿਹਾਸ

‘ਚ ਉਸ ਦਾ ਨਾਂ ਮੁਹੰਮਦ ਸਈਦ ਸਰਮਦ ਕਰਕੇ ਆਇਆ ਹੈ। ਜਿਸਨੇ ਮੁੱਲਾ ਸਦਰੁੱਦੀਨ ਸ਼ੀਰਜ਼ੀ ਤੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਆਲਮ ਅਬੁਲ ਕਾਸਿਮ ਫਿੰਦਸਕੀ ਤੋਂ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ। ਵਪਾਰ ਦੇ ਮਕਸਦ ਨਾਲ ਸਰਮਦ ਭਾਰਤ ਆਇਆ। ਸਿੰਧ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਬੱਟਾ ਤੇ ਫਿਰ ਲਾਹੌਰ ਵਿਖੇ ਰਿਹਾ। ਮਾਨਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਪਾਰਸੀ, ਹਿੰਦੂ ਤੇ ਇਸਲਾਮੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਵੀ ਕੀਤਾ

ਬਾਰੀਕ ਅੱਖ ਨਾਲ ਵੇਖਦਾ। ਸੰਭੂਕ ਸਰਮਦ ਤੇ ਸਰਾਭੇ ਦੀ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦ ਕਰਾਉਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨੂੰ ਕੋਣ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ। ਕਿਉਂ ਕਿ ਤਨਵੀਰ ਬਾਬੇ ਜਗਤਾਰ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਮਾਡਲ ਮੰਨਦਾ ਤੇ ਉਹ ਆਪਣੀ ਭੂਮਿਕਾ ‘ਚ ਬਾਬੇ ਜਗਤਾਰ ਦਾ ਕਥਨ ਤੇ ਇਸ ਕਥਨ ‘ਤੇ ਕਾਇਮ ਹੈ ਕਿ “ਸ਼ਾਇਰੀ ਜ਼ਿਕਰ ਦੀ ਨਹੀਂ, ਫਿਕਰ ਦੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ!” ਤਾਂ ਹੀ ਤਾਂ ਤਨਵੀਰ ਦੀ ਸ਼ਾਇਰੀ

ਪੁਸਤਕ ‘ਫ਼ਤਵਿਆਂ ਦੇ ਦੌਰ ਵਿਚ’ ਦਾ ਸਰਵਰਕ।

ਸੀ। ਭਾਰਤ ‘ਚ ਸਰਮਦ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਵਿਖੇ ਵੀ ਰਿਹਾ। ਇਥੇ ਉਸ ਉੱਤੇ ਐਸੀ ਰੂਹਾਨੀ ਕੈਫੀਅਤ ਤਾਰੀ ਹੋਈ ਕਿ ਉਹ ਮਜ਼ਹੂਬ ਫਕੀਰਾਂ ਵਾਂਗ ਵਿਚਰਨ ਲੱਗਾ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧੀ ਦੂਰ-ਦੂਰ ਤਕ ਫੈਲੀ। ਰੂਹਾਨੀ ਮਸਤੀ ‘ਚ ਉਸ ਨੰਗਾ ਰਹਿਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਸ਼ਹਿਜ਼ਾਦਾ ਦਾਰਾ ਸ਼ਿਕੋਹ ਵੀ ਸਰਮਦ ਦੇ ਸੰਪਰਕ ‘ਚ ਆਇਆ। ਮੁਗ਼ਲ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਸ਼ਾਹਜਹਾਂ ਦੇ ਉਤਰਾਧਿਕਾਰ ਲਈ ਚੱਲੇ ਯੁੱਧ ‘ਚ ਦਾਰਾ ਸ਼ਿਕੋਹ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ। ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਬਣਿਆ। ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਨੂੰ ਈਰਖਾ ਸੀ ਕਿ ਸਰਮਦ ਦਾਰਾ ਸ਼ਿਕੋਹ ਦਾ ਹਮਦਰਦ ਸੀ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਵੇਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਸਰਮਦ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਰਚੀ ਗਈ ਕਿ ਉਹ ਨੰਗਾ ਫਿਰਦਾ ਹੈ, ਅੱਧਾ ਕਲਮਾ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ ਤੇ ਹਜ਼ਰਤ ਮੁਹੰਮਦ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸਬੋ-ਮਿਅਰਾਜ ਤੋਂ ਮੁਨਕਰ ਹੈ। ਦਰ-ਹਕੀਕਤ ਸਰਮਦ ਦਿੱਲੀ ‘ਚ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਸੀ ਤੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਲੋਕ ਉਸ ਦੀ ਸੁਹਬਤ ਲਈ ਆਉਂਦੇ ਸਨ ਤੇ ਉਹ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰਦਾ। ਸਰਮਦ ਨੂੰ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਫ਼ਤਵਾ ਲਾਇਆ ਗਿਆ। ਜਾਮਾ ਮਸਜਿਦ ਦਿੱਲੀ ਦੀਆਂ ਪੌੜੀਆਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਕ ਚਬੂਤਰਾ ਬਣਵਾਇਆ ਗਿਆ, ਜਿੱਥੇ ਸਰਮਦ ਦਾ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਿਹਾ ਸੀ ਤਨਵੀਰ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ

ਦੇ ਆਦਰਸ਼ ਸੰਭੂਕ, ਸਰਮਦ ਤੇ ਸਰਾਭਾ ਹਨ। ਉਹ ‘ਝੰਗ’ ਤੋਂ ਕੋਹਾਂ ਦੂਰ ਹੈ।

‘ਫ਼ਤਵਿਆਂ ਦੇ ਦੌਰ ਵਿਚ’ ਪੁਸਤਕ ਨੂੰ ਚੇਤਨਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਨੇ ਛਾਪਿਆ ਹੈ, ਜਿਸਦੀ ਕੀਮਤ 150/- ਰੁਪਏ ਹੈ। ਖੂਬਸੂਰਤ ਟਾਈਟਲ ਤੇ ਵਧੀਆ ਪੇਪਰ ‘ਚ ਛਾਪੀ ਗਈ ਹੈ।

ਇਸ ਗਜ਼ਲ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਦੇ ਆਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤਨਵੀਰ ਬੌਤੋਰ ਗਜ਼ਲਗੋ ਆਪਣੀ ਪਹਿਚਾਣ ਬਣਾ ਚੁੱਕਾ ਸੀ, ਪਰ ਇਸ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਤਨਵੀਰ ਗਜ਼ਲ ਦੇ ਖੇਤਰ ‘ਚ ਕਿੰਨੀ ਕੁ ਉਡਾਣ ਭਰੇਗਾ। ਇਸਦਾ ਜਵਾਬ ਤਾਂ ਉਸਤਾਦ ਗਜ਼ਲਗੋ ਹੀ ਦੇ ਸਕਦੇ ਨੇ। ਪਰ ਉਸਦੀ ਸ਼ਾਇਰੀ ‘ਚ ਰਵਾਇਤੀ ਸ਼ਾਇਰੀ ਤੋਂ ਹਟ ਕੇ ਗੱਲ ਹੋਈ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਉਮੀਦ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਦੀ ਹਰ ਗਜ਼ਲ ਪਾਠਕ ਮਨ ਦਾ ਧਿਆਨ ਆਪਣੇ ਵੱਲ ਜ਼ਰੂਰ ਖਿੱਚੇਗੀ। ਉਸਦਾ ਸ਼ਿਅਰ ਤੁਸੀਂ ਆਪ ਹੀ ਵੇਖੋ:

ਬਨੇਰੇ ਦੱਸ ਦਿੰਦੇ ਨੇ ਘਰਾਂ ਦੀ ਦਾਸਤਾਂ ਸਾਰੀ,
ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੀ ਦਿਆਂ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਸ਼ਨਾਖਤ ਦਾ!
ਸੋ ਤਨਵੀਰ ਆਪਣੇ ਇਸ ਸ਼ਿਅਰ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣੇ ਇਸ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਦੀ ਸ਼ਨਾਖਤ ਵੀ ਕਰ ਗਿਆ ਤੇ ਪਹਿਚਾਣ ਵੀ ਦੱਸ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੈਂ ‘ਫ਼ਤਵਿਆਂ ਦੇ ਦੌਰ ਵਿਚ’ ਤਨਵੀਰ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਨੂੰ ਜੀਆ ਆਇਆਂ ਆਖਦਾ ਹਾਂ!

ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜ਼ਿੰਦਾਦਿਲੀ ਦਾ ਨਾਮ ਹੈ

ਅੱਜ ਬੜੀ ਗਹਿਰ ਗੰਭੀਰ ਵਿਚਾਰ ਚਰਚਾ ਹੋਈ। ਬਹੁਤ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਮੇਰਾ ਦਿਲ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਡਾਕਟਰ ਪਰਸੋਤਮ ਜੀ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਾਂ। ਡਾਕਟਰ ਪੁਰਸੋਤਮ ਜੀ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸੂਝਵਾਨ ਰਿਟਾਇਰਡ ਮੈਡੀਕਲ ਅਫ਼ਸਰ ਹਨ। ਪਤਨੀ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਾਹਰ ਆਉਣਾ-ਜਾਣਾ ਵੀ ਘਟਾ ਦਿੱਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਇੱਕ ਲੰਬਾ ਅਰਸਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਫੋਨ ਉੱਤੇ ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ ਉਹ ਬੜੇ ਭਾਵੁਕ ਹੋ ਗਏ। ਕਹਿੰਦੇ ਮਨ ਬੜਾ ਉਦਾਸ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਕੱਲਪਨ ਬੜਾ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਦਾ ਜੀਵਨ ਸਾਥੀ ਤੁਰ ਗਿਆ ਹੈ। ਜੀਵਨ ਸਾਥੀ ਦਾ ਬਹੁਤ ਆਸਰਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਦੇ ਨਾਲ ਉਮਰ ਦਾ ਇੱਕ ਅਰਸਾ ਗੁਜ਼ਰਿਆ ਹੋਵੇ, ਉਹ ਸਾਥੀ ਦੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਈ ਗੱਲਾਂ, ਵਿਚਾਰ, ਖਾਹਿਸ਼ਾਂ ਅੰਦਰ ਹੀ ਜਵਾਹਰਭਾਣੇ ਵਾਂਗ ਉਠਦੀਆਂ ਤੇ ਫਿਰ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚੋਂ ਖਾਰਾ ਪਾਣੀ ਬਣ ਵਹਿ ਤੁਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਭਾਵੇਂ ਲੱਖ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਤੁਹਾਡੇ ਧੀ-ਪੁੱਤ, ਪੋਤੇ-ਪੋਤਰੀਆਂ, ਦੋਹਤੇ-ਦੋਹਤੀਆਂ ਹੋਣ ਪਰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਕਿਤੇ ਨਾ ਕਿਤੇ ਜੋ ਜੀਵਨ ਸਾਥੀ ਦੇ ਤੁਰ ਜਾਣ ਨਾਲ ਖਾਲੀਪਣ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਭਰਨਾ ਸੌਖਾ ਨਹੀਂ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇੱਕ ਦਾਇਰੇ ਵਿਚ ਸੀਮਤ ਕਰਕੇ ਰੱਖਣ ਕਾਰਨ ਇੰਝ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਕਮਰੇ ‘ਚੋਂ ਬਾਹਰ ਆਓ, ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਫਿਜ਼ਾ ਵਿਚ ਸਾਹ ਲਵੋ, ਹੱਸੋ ਠਹਾਕੇ ਲਾ ਲਾ ਕੇ ਤੇ ਸਵੇਰੇ ਸਾਮ ਸੈਰ ਕਰਨ ਜਾਓ, ਉਗਦਾ ਸੂਰਜ ਵੇਖੋ, ਢਲਦੇ ਸੂਰਜ ਦੀ ਲਾਲੀ ਮਾਣੋ, ਹਰ ਉਮਰ ਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਬਾਹਰ ਪਾਰਕ ਵਿਚ ਮਿਲੋ, ਕਸਰਤ ਕਰੋ, ਤੁਸੀਂ ਦੇਖਣਾ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਵਿਚ ਹੀ ਤੁਹਾਡੇ ਅੰਦਰ ਜਿਹੜੀ ਇਕੱਲਤਾ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਹੈ ਘਟ ਜਾਏਗੀ। ਮੈਨੂੰ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਬਲਜੀਤ ਕਹਿ ਤਾਂ ਤੂੰ ਠੀਕ ਰਹੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸਾਰਾ ਸਮਾਂ ਫੋਨ ਅਤੇ ਟੀ.ਵੀ. ਉੱਤੇ

ਬੜੀਤ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਫੋਨ ਉੱਤੇ ਅਸੀਂ ਗੁੱਡ ਮਾਰਨਿੰਗ, ਗੁੱਡ ਨਾਈਟ, ਫਲਾਣਾ ਦਿਨ ਆ ਗਿਆ ਉਹਦੀ ਮੁਬਾਰਕਬਾਦ, ਬਸ ਅੰਗੂਠੇ ਲਾਈਕ ਸ਼ੇਅਰ ਆਹੀ ਕਰਨ ਜੋਗੇ ਰਹਿ ਗਏ ਹਾਂ। ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਮੋਬਾਈਲ ਦਾ ਗੁਲਾਮ ਬਣਾ ਲਿਆ ਹੈ। ਇਕ ਸਰਵੇ ਮੁਤਾਬਕ ਅਸੀਂ ਦਿਨ ਵਿਚ 110 ਵਾਰ ਫੋਨ ਚੁੱਕ ਕੇ ਵੇਖਦੇ ਹਾਂ। ਕਿੰਨੇ ਕੁ ਮੈਸੇਜ ਆ ਗਏ, ਕਿੰਨੀਆਂ ਕੁ ਕਾਲਾਂ ਆ ਗਈਆਂ। ਰਾਤ ਨੂੰ ਅਚਾਨਕ ਸੁੱਤਿਆਂ ਜਦੋਂ ਅੱਖ ਖੁੱਲ੍ਹਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਡਾ ਮੋਬਾਈਲ ਹੀ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ-ਜਿਵੇਂ ਦੀ ਸਾਡੀ ਬਿਰਤੀ ਬਣਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਸਾਡੇ ਦਿਮਾਗ ਵਿਚ ਵਿਚਾਰ ਵੀ ਉਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੀ ਆਉਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਮੋਬਾਈਲ ਦੀ ਤੇਜ਼ ਰੌਸ਼ਨੀ ਸਾਡੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਾਸਤੇ ਵੀ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਦੂਜਾ ਸਾਡੇ ਦਿਮਾਗ ਨੂੰ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਦੀਮਕ ਵਾਂਗ ਚੱਟ ਰਹੀ ਹੈ। ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜ਼ਿੰਦਾਦਿਲੀ ਦਾ ਨਾਮ ਹੈ।

ਮੇਰੀ ਗੱਲ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤੀ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਮੇਰੇ ਕੋਲੋਂ ਇਹੀ ਗਲਤੀ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਕਰ ਲਿਆ ਤੇ ਬਾਹਰੀ ਦੁਨੀਆ ਨਾਲ ਰਿਸ਼ਤਾ ਤੋੜ ਦਿੱਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਇੱਕ ਫੁਰਨਾ ਫੁੱਟਿਆ ਕਿ ਮੈਂ ਹੁਣ ਆਪਣੇ ਯਾਰਾਂ-

ਦੋਸਤਾਂ ਵਿਚ ਬੈਠਿਆ ਕਰਾਂਗਾ ਤੇ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਜੀਵਾਂਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਦੇ ਉੱਤੇ ਆਏ ਹਾਸੇ ਦੀ ਇਕ ਲਹਿਰ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਅੰਦਰੋਂ-ਅੰਦਰ ਬਹੁਤ ਸਕਨ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਇਆ ਕਿ ਚਲੋ ਅੱਜ ਦਾ ਦਿਨ ਤਾਂ ਪਰਮਾਤਮਾ ਨੇ ਕਿਸੇ ਲੰਬੇ ਲਾ ਦਿੱਤਾ। ਕਿਸੇ ਚਿਹਰੇ ਨੂੰ ਹਸਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿਉਂਕਿ ਚਿਹਰਿਆਂ ਨੂੰ ਹਸਾਉਣਾ ਬਹੁਤ ਔਖਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਦਿਲਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਲਈ ਵੈਰ, ਨਫਰਤ, ਹਉਮੈ, ਸਾਤਾ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਰਾਕਸ ਭਾਵ ਪੈਦਾ ਕਰ ਕੇ ਬੈਠੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਜਿਉਣਾ ਹੀ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਪਰਮਾਤਮਾ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਅਣਮੁੱਲਾ ਜੀਵਨ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜਿਉਣ ਲਈ, ਨਾ ਕਿ ਹੰਢਾਉਣ ਲਈ ਤੇ ਨਾ ਇਸ ਨੂੰ ਲਾਸ਼ ਵਾਂਗ ਢੇਣ ਲਈ। ਆਉਣਾ-ਜਾਣਾ ਇਸ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਉੱਤੇ

ਤਾਂ ਬਣਿਆ ਹੀ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਪਲ-ਪਲ ਵਿਚ ਕੋਈ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕੋਈ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਜਣੇ ਉਮਰ ਭੋਗ ਰਹੇ ਹਾਂ ਪਰ ਜਿਉ ਨਹੀਂ ਰਹੇ। ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜਿਉਣ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਨੇੜੇ ਜਾਣਾ ਪੈਣਾ ਹੈ। ਆਪੇ ਵਿਚੋਂ ਆਪਾ ਮਿਟਾਉਣਾ ਪੈਣਾ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਖਿਆਲ ਅਨੁਸਾਰ ਸਭ ਤੋਂ ਖੂਬਸੂਰਤ ਇਨਸਾਨ ਦੀ ਮੁਸਕਰਾਹਟ ਹੈ। ਇਸ ਮੁਸਕਰਾਹਟ ਨੂੰ ਕਿਤੇ ਫਿੱਕੀ ਨਾ ਹੋਣ ਦੇਵੋ, ਆਪਣੇ ਅੰਦਰੋਂ ਚਿੰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਗੁਬਾਰ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢ

ਦੇਵੋ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਚਿੰਤਾ ਚਿਤਾ ਸਮਾਨ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਕਦੀ ਕਿਸੇ ਦਾ ਭਲਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਕਦੀ ਕਿਸੇ ਦਾ ਘਰ ਨਹੀਂ ਵੱਸਿਆ ਤੇ ਗਿਆ ਮੁੜ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਆਇਆ। ਸਾਨੂੰ ਜਿਉਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਹਰ ਹੀਲੇ ਵਸੀਲੇ। ਜਦ ਜਿਉਣਾ ਹੀ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿਉਂ ਨਾ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਜੀਏ, ਇੱਕ ਉਮੰਗ ਇਕ ਲਹਿਰ ਦੇ ਵਿਚ। ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਹੈ, ਇਹ ਗੱਲ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਪਵੇਗਾ ਜਿਵੇਂ ਬਾਗ ਵਿਚ ਹਰ ਰੰਗ ਦੇ ਫੁੱਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਸਾਰੇ ਰੰਗਾਂ ਦੇ ਫੁੱਲਾਂ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਇਕੱਠੇ ਕਰ ਕੇ ਗੁਲਦਸਤਾ ਬਣ ਕੇ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸਾਡਾ ਦਿਲ ਅਸ਼-ਅਸ਼ ਕਰ ਉੱਠਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹ ਪਰਮਾਤਮਾ ਸਾਨੂੰ ਸਾਰੇ ਰੰਗਾਂ ਵਿਚ ਰੰਗਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਜਦੋਂ ਦੁੱਖਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਉਭਰ ਕੇ ਨਿਖਰ ਕੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦੇ ਆ ਤਾਂ ਉਦੋਂ ਸਾਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੀ ਅਸਲ ਪਹਿਚਾਣ ਕੀ ਹੈ? ਅਸੀਂ ਅਸਲ ਵਿਚ ਕੀ ਹਾਂ ਤੇ ਇਸ ਦੁਨੀਆਂ ‘ਤੇ ਕੀ ਕਰਨ ਆਏ ਹਾਂ। ਜੋ ਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਨੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਵਿਚੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁਸਕਰਾਹਟ ਨਾਲ ਅਲਵਿਦਾ ਕਰੋ। ਜਿੰਨਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਲਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਾਣਦਾ ਉਹ ਤੁਹਾਡੇ ਲੱਖ ਰੋਕਿਆਂ ਲੱਖ ਹੰਝ ਵਹਾਇਆਂ, ਤਰਲੇ ਮਿੰਨਤਾਂ ਕੀਤਿਆਂ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਰੁਕਦੇ। ਅਜਿਹੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਤਾਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਭੈੜੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਸੋ ਅਜਿਹੇ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੀ ਕਦੇ ਵੀ ਲਾਸ਼ ਨੀ ਢੋਈ ਦੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਫਨ ਕਰ ਦੇਣਾ ਹੀ ਠੀਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਆਤਮਾ ਤੋਂ ਭਾਰ ਮੁਕਤ ਕਰ ਦਿਓ ਤੇ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਜੀਓ। ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਦਾ ਖਾਓ-ਪੀਓ। ਕਿਉਂਕਿ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਇਸ ਦੁਨੀਆ ਤੋਂ ਜਾਣਾ ਸਿਕੰਦਰ ਦੇ ਵਾਂਗ ਖਾਲੀ ਹੱਥ ਜਾਣਾ ਇਕ ਸੂਈ ਤੱਕ ਵੀ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਲੈ ਕੇ ਜਾਣੀ।

-ਬਲਜੀਤ ਕੌਰ

ਨੀਲਮ ਦਾ ਇਹ ਨਾਵਲ ਆਪਣੇ ਬੇਉਤਕ ਮੁਹੱਬਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪਤੀ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਇੱਕ ਖੂਬਸੂਰਤ ਪਿਆਰ-ਗੀਤ ਹੈ, ਸੋਗ-ਗੀਤ ਹੈ, ਸਿਦਕ ਗੀਤ ਹੈ।

ਸਾਹ ਹੁਸੈਨ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ- ਦਰਦ ਵਿਛੋੜੇ ਦਾ ਹਾਲ ਨੀ ਮੈਂ ਕੈ ਨੂੰ ਆਖਾਂ! ਇਹ ਪੁੱਛਦੇ ਪੁੱਛਦੇ ਬੜੀ ਖੂਬਸੂਰਤੀ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਦਿਲ ਦਾ ਹਾਲ ਸੁਣਾ ਵੀ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਦਿਲ ਵਾਲਿਆਂ ਕੋਲ ਦਿਲ ਦਾ ਹਾਲ ਸੁਣਾਉਣ ਦਾ ਸਲੀਕਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਨੀਲਮ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਤੀ-ਪ੍ਰੇਮੀ ਲਾਜ ਨਾਲ ਜੁੜਨ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਵਿਚੜਣ ਤੱਕ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਨੂੰ ਦਿਲ ਦੇ ਲਹੂ ਨਾਲ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਨਿਰਸੰਦੇਹ ਕਹਾਣੀ ਇਸ ਪ੍ਰੀਤ-ਸਾਂਝ ਦੇ ਜੁੜਨ, ਬਣਨ, ਵਿਗਸਣ, ਵਿਚੜਨ ਤੇ ਵਿਛੋੜੇ ਦੀ ਸਹਿਜ ਸਵੀਕ੍ਰਿਤੀ ਵੱਲ ਸਿੱਧਾ ਸਫਰ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਇਸਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਹੀ ਆਸ-ਪਾਸ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੀ ਸਜਿੱਦ ਬਾਤ ਵੀ ਪਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਨੀਲਮ ਦੇ ਮਾਂ-ਬਾਪ, ਸਹੁਰਿਆਂ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ, ਸਹੇਲੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸਾਂਝਾਂ, ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਮਿੱਤਰਾਂ ਦੇ ਸਨੇਹ, ਸਹਿਕਰਮੀਆਂ ਦੀ

ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ
ਫੋਨ: 647-535-1539
ਵਟਸਐਪ-98726-02296

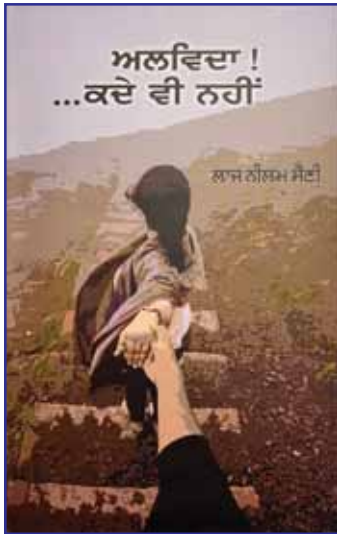
ਮੁਹੱਬਤ ਤੇ ਨਫਰਤ, ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਸਥਾਪਤ ਹੋਣ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਦੋਂ-ਜਹਿਦ, ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ 'ਤੇ ਫੜਤਿ ਕਰਨ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਬਿਨਾ ਕਿਸੇ ਵਿੰਗ-ਵਲੇਵੇਂ ਦੇ ਕਲਾਤਮਕ ਖੂਬਸੂਰਤੀ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਹੋਈ ਹੈ। ਕਿਤੇ ਅੱਤਰਾਂ ਨਾਲ ਦਾਜ ਘੱਟ ਦੇਣ ਕਾਰਨ ਹੁੰਦੇ ਜੁਲਮ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਹੈ, ਕਿਤੇ ਅੱਤਵਾਦ ਦੇ ਦੈਂਤ ਵੱਲੋਂ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੇ ਉਜੜਣ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹੈ, ਕਿਤੇ ਸਹਿਕਰਮੀਆਂ ਵਿਚ ਆਪਸੀ ਖੁੰਘਕ, ਕਿਤੇ ਅਮਰੀਕੀ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ ਟੁੱਟੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਕਲਵਲ ਕਰਦੀ ਪੀੜਾ ਤੇ ਇੰਝ ਹੀ ਹੋਰ ਕਈ ਕੁਝ ਹੋਰ ਉਹਦੀ ਨਿੱਜੀ ਪੀੜ ਨਾਲ ਜੁੜ ਕੇ ਸਹਿਜੇ ਹੀ ਕਹਾਣੀ ਵਿਚ ਘੁਲ-ਮਿਲ ਕੇ ਉਸਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਇਹ ਬਿਰਤਾਂਤ ਨਿਰਸੰਦੇਹ ਗੁੰਝਲ-ਰਹਿਤ, ਸੁੰਦਰ ਅਤੇ ਸੁਹਜੀਲਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਸਾਦਾ, ਸੁੱਚਾ ਅਤੇ ਖਰਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਵਿਚ ਵਧਾਈ-ਚੜ੍ਹਾਈ ਕਲਪਨਾ ਦੀ ਖੋਟ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਹਕੀਕਤ ਦੀ ਸਤਹ ਨਾਲ ਖਹਿ ਕੇ ਚੱਲਣ ਵਾਲੀ ਕਹਾਣੀ

ਅਲਵਿਦਾ! ...ਕਦੇ ਵੀ ਨਹੀਂ

ਹੈ। ਸਵੈ-ਜੀਵਨ ਪਰਕ ਨਾਵਲ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਇਹ ਰਚਨਾ ਨੀਲਮ ਦੇ ਸਾਹਿਤਕ-ਸਫਰ, ਉਹਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ, ਖੁਸ਼ੀਆਂ, ਗਮੀਆਂ ਤੇ ਦੁੱਖਾਂ-ਸੁਖਾਂ ਦੀ ਯਥਾਰਥ ਬਾਤ ਵੀ ਪਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਮਿਲਣਸਾਰ, ਦੋਸਤੀਆਂ ਪਾਉਣ-ਖੱਟਣ ਵਾਲੀ, ਰਿਸ਼ਤੇ ਨਿਭਾਉਣ ਵਾਲੀ ਤੇ ਪਰਤਵੇਂ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸਭ ਕੋਲੋਂ ਮੁਹੱਬਤ ਪਾਉਣ ਵਾਲੀ ਨੀਲਮ ਦੀ ਬੇਗਰਜ਼ ਤੇ ਮੋਹਖੋਰੀ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤ ਦੇ ਦੀਦਾਰ ਵੀ ਕਰਵਾਉਂਦੀ ਹੈ ਇਹ ਲਿਖਤ। ਇਹ ਲਿਖਤ ਵਿਖਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸੰਕਟਕਾਲੀਨ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਦੋਵੇਂ ਜੀਅ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਬਾਹਵਾਂ ਵਿਚ ਭਰ ਕੇ ਅੱਗ ਦੇ ਦਰਿਆ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਪਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਲੇਖਕ ਵਜੋਂ ਨੀਲਮ ਨੂੰ ਗਤੀਸ਼ੀਲ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਸੁਣਾਉਣ ਅਤੇ ਵਿੱਚੋਂ ਵਿੱਚੋਂ ਰੁਕ ਰੁਕ ਕੇ ਸਥਿਤੀ ਅਤੇ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦਾ ਸਜਿੱਦ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਵਿਖਾ ਸਕਣ ਦਾ ਹੁਨਰ ਵੀ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।

ਮੈਂ ਇਸ ਰਚਨਾ ਨੂੰ ਨਾਵਲ ਵਜੋਂ ਵੀ ਤੇ ਸਵੈ-ਜੀਵਨੀ ਵਜੋਂ ਵੀ ਵੇਖਦਾ, ਵਾਚਦਾ ਹਾਂ ਤਾਂ ਇੱਕ ਤੱਥ ਉੱਭਰ ਕੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨੀਲਮ ਦਾ ਹਕੀਕਤ, ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਵਰਤਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਵਾਲਾ ਨਜ਼ਰੀਆ ਸੂਖਮ ਤੇ ਸੰਵੇਦਨਾ-ਭਰਪੂਰ ਤਾਂ ਹੈ ਹੀ, ਸਗੋਂ, ਉਹਦੇ ਆਪਣੇ ਮਨ ਦਾ ਵੀ ਸਹਿਜ ਝਲਕਾਰਾ ਹੈ। 'ਬੁਰਾ ਜੋਂ ਦੇਖਨ ਮੈਂ ਚਲਾ ਬੁਰਾ ਨਾ ਮਿਲਿਆ ਕੋਇ, ਜੋ ਮਨ ਖੋਜਾ ਆਪਣਾ ਤੋਂ ਮੁਝ ਸੇ ਬੁਰਾ ਨਾ ਕੋਇ।' ਦੇ ਕਥਨ ਅਨੁਸਾਰ ਉਹਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਉਹਨੂੰ ਸਭ ਚੰਗੇ ਹੀ ਦਿਸਦੇ ਨੇ। ਉਹਨੂੰ ਸ਼ੀਸ਼ੇ ਵਿੱਚੋਂ ਆਪਣਾ ਹੀ ਮੂੰਹ ਦਿਸਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਬੁਰਿਆਂ ਵੱਲ ਵੇਖਦੀ ਨਹੀਂ, ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਿਉਂ ਕਰਨਾ ਹੋਇਆ! ਪਤੀ, ਪੁੱਤਰ, ਮਾਪਿਆਂ, ਸਹੁਰਿਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਛੱਡੋ, ਉਹਨੂੰ ਸਾਹਿਤਕ ਦਾਇਰੇ ਵਿਚ ਮਿਲਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਵੀ, ਭਾਵੇਂ ਟਾਂਡੇ ਦੇ ਸਾਹਿਤਕ ਆਸ਼ਰਮ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਪੰਮੀ ਦਿਵੇਦੀ ਵਰਗੇ ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਹੋਣ ਜਾਂ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚਲੇ ਤਾਰਾ ਸਾਗਰ, ਕੁਲਵਿੰਦਰ, ਜਗਜੀਤ ਨੋਸ਼ਹਿਰਵੀ, ਸੁਰਿੰਦਰ ਸੀਰਤ ਤੇ ਹੋਰ ਸਭ ਚੰਗੇ ਹੀ ਮਿਲੇ ਜਾਂ ਚੰਗੇ ਹੀ ਦਿਸਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਨਿਰਸੰਦੇਹ ਚੰਗੇ ਹੀ ਹੋਣਗੇ। ਇਸਦਾ ਕਾਰਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਬੁਰਿਆਂ ਵੱਲ ਵੇਖਦੀ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਕੁਝ ਸਹਿਕਰਮਣ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਵੱਲੋਂ

ਉਹਦੇ ਵਿਰੋਧ ਦਾ ਸੰਕੇਤਕ ਜ਼ਿਕਰ ਤਾਂ ਹੈ, ਪਰ ਉਹ ਇਸ ਜ਼ਿਕਰ ਨੂੰ ਲੋੜੇਂ ਵੱਧ ਧੂੰਹਦੀ ਨਹੀਂ। ਸਗੋਂ ਆਪਣੇ ਵਿਹਾਰ ਅਤੇ ਸੁਚੱਜੇ ਕੰਮ ਨਾਲ ਕੁਝ ਪਲਾਂ ਲਈ ਆਪਣੇ ਵਿਚੋਂ ਗਵਾਚ ਗਿਆ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਮੁੜ ਜਿੱਤ ਲੈਂਦੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਡੇ ਬਹੁਤੇ ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਈਰਖਾ ਨਾਲ ਭਰੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਦੂਜੇ ਦੀ ਨਿੰਦਿਆ ਕਰਨ ਵਿਚ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਡਾਢਾ ਸਵਾਦ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਨੀਲਮ ਨਾਲ ਸਾਰੇ ਪਿਆਰ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਹਦੇ ਕੰਮ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਉਹਦੀ ਆਪਣੀ ਸੁੱਚੀ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤ ਦੀ ਕਮਾਈ ਹੈ।

ਅੱਵਲ-ਆਖ਼ਿਰ ਇਹ ਸੁੱਚੇ ਮਨ ਨਾਲ ਲਿਖੀ, ਜੀਵਨ ਦੇ ਵੱਡੇ ਦੁਖਾਂਤ ਨੂੰ ਧਰਤੀ ਵਰਗੇ ਧੀਰਜ ਵਾਂਗ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਜੀਰ ਜਾਣ ਦੀ ਦੁਖਦ-ਦਾਸਤਾਨ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਦੁੱਖ ਤੋਂ ਪਾਰ ਲੈ ਜਾਣ ਦਾ ਸਫਲ ਸਾਹਿਤਕ ਗੀਲਾ ਹੈ।

ਇਸ ਸਫਲਤਾ ਪਿੱਛੇ ਨੀਲਮ ਦੀ ਸ਼ਬਦ-ਸਾਧਨਾ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਹੈ।

ਸ਼ਬਦ ਬੰਦੇ ਦੀ ਧਿਰ ਅਤੇ ਧਰਵਾਸਾ ਹਨ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨਾਲ ਯਾਰੀ ਹੈ, ਸ਼ਬਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਗਦਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਨੀਲਮ ਬਚਪਨ ਤੋਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨਾਲ ਖੇਡਦੀ ਆਈ ਹੈ। ਸ਼ਬਦ ਹੀ ਉਸਦੇ ਗੁੱਡੀਆਂ-ਪਟੋਲੇ ਸਨ। ਸ਼ਬਦ ਸਾਧਨਾ ਨਾਲ ਉਸ ਨੂੰ ਬਚਪਨ ਵਿਚ ਹੀ ਉਸਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੇ ਜੋੜ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਲਾਜ ਉਹਦੇ ਸ਼ਬਦ-ਪ੍ਰੇਮ ਦਾ ਜਾਣੂ ਵੀ ਹੈ, ਪ੍ਰੇਮੀ ਵੀ ਹੈ। ਉਹਨੇ ਨੀਲਮ ਨੂੰ ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ ਸਾਹਿਤ ਨਾਲ ਜੁੜਨ ਲਈ ਤੇ ਵਗਦੇ ਰਹਿਣ ਲਈ ਦਿਲ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਖੋਲ੍ਹ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਬੰਦਾ ਜੀਵਨ ਸਾਥੀ ਦੇ ਸੁਪਨਿਆਂ ਤੇ ਰੀਝਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਬਣਾ ਲਵੇ ਤਾਂ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਪਾਣੀ ਮਿਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਦੋ ਜਿਸਮ ਇੱਕ ਜਾਨ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਦੁਇ ਮੂਰਤੀ ਇਕ ਜੋੜ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਸ਼ਬਦ ਵਿਛੋੜੇ ਦਾ ਜ਼ਹਿਰ ਚੂਸ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਉਹਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤੀ-ਸਿਰਜਣਾ ਵਿਚ ਬਦਲ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਨੀਲਮ ਕੋਲ ਇੱਕ ਕਵੀ ਦੀ

ਪੁਸਤਕ ਚਰਚਾ

ਸੁਖਮ ਆਤਮਾ ਹੈ। ਇਸ ਆਤਮਾ ਦੇ ਦੀਦਾਰ ਉਸਦੀ ਸਮੁੱਚੀ ਲਿਖਤ ਵਿਚੋਂ ਡੁੱਲ੍ਹ ਡੁੱਲ੍ਹ ਪੈਂਦੇ ਹਨ। ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਰਾਮ ਕਾਰ ਦਾ ਕਵਚ ਉਸਦੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਵਲਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਵਿਛੋੜੇ ਦੇ ਤਿੱਖੇ ਤੀਰ ਉਸਨੂੰ ਬਾਰ ਬਾਰ ਲੱਗਦੇ ਹਨ। ਪੀੜ ਪੀੜ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਪਰ, ਉਹ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਤਾਕਤ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੀਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਫੜਦੀ ਹੈ, ਚੁੰਮਦੀ ਹੈ ਤੇ ਫਿਰ ਬਲਦੀ ਹੋਈ ਮਤਾਬੀ ਵਾਂਗ ਹਵਾ ਵਿਚ ਵਗਾਹ ਮਾਰਦੀ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਵਾਸਤੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਸੰਸਾਰ ਸਿਰਜ ਦੇਵੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਹੌਸਲਾ ਹੈ, ਹਿੰਮਤ ਹੈ, ਸਹਿਜ ਹੈ, ਸੰਵੇਦਨਾ ਹੈ, ਸ਼ਕਤੀ, ਤਰਲਤਾ ਹੈ, ਤਣਾਉ ਹੈ। ਹੋਰ ਵੀ ਕਈ ਕੁਝ ਹੈ। ਉਹਨੇ ਆਪਣੀ ਸਿਰਜਣ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਬਲਣ ਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਉਸਦਾ ਪਤੀ ਉਸ ਦੀ ਬੇੜੀ ਨੂੰ ਮੰਝਧਾਰ ਵਿਚ ਛੱਡ ਕੇ ਤੁਰ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਹ ਡੁੱਬ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਪਰ ਉਸ ਕੋਲ ਸ਼ਬਦ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਚੱਪੂ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹ ਦੁੱਖ ਦੇਣੀਆਂ ਵਿਰੋਧੀ ਲਹਿਰਾਂ ਤੇ ਛੱਲਾ ਨਾਲ ਲੜ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਤੌਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਤੁਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਤੇ ਸਾਨੂੰ ਵੀ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਤੌਰੀ ਫਿਰਦੀ ਹੈ।

ਕਿਸੇ ਰਚਨਾ ਦੀ ਪੜ੍ਹਣ ਯੋਗਤਾ ਵਿਚ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਅੱਗੇ ਪੜ੍ਹਣ' ਦੀ ਜਗਿਆਸਾ ਜਗਾਈ ਰੱਖਣਾ ਹੈ। ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲੇਖਕ ਰਚਨਾ ਦੀ ਬੁਣਤੀ ਵਿਚ ਲੁਕਾਉ-ਪ੍ਰਗਟਾਉ ਦੀ ਜੁਗਤ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਅੰਤ ਤੱਕ ਰਚਨਾਤਮਕ ਓਹਲਾ ਬਣਾਈ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਇਸ ਰਚਨਾ ਦਾ ਅੰਤ ਤਾਂ ਪਾਠਕ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪਤਾ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਲੇਖਿਕਾ ਲਈ ਹੋਰ ਵੀ ਵੱਡੀ ਚੁਣੌਤੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹਨੇ ਰਚਨਾਤਮਕ ਜਗਿਆਸਾ ਕਿਵੇਂ ਬਣਾ ਕੇ ਰੱਖਣੀ ਹੈ। ਤੇ ਖੂਬਸੂਰਤੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਜਗਿਆਸਾ ਲਗਾਤਾਰ ਜਗਾਈ ਰੱਖੀ ਹੈ। ਜਗਿਆਸਾ ਕਿਸੇ ਜਸੂਸੀ ਘਟਨਾ ਦਾ ਰਹੱਸ ਉਦਘਾਟਨ ਵਰਗੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਜੀਵਨ ਰਹੱਸ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਵਾਲੀ ਹੈ।

ਰਚਨਾ ਦੀ ਸੁੰਦਰਤਾ ਇਸੇ ਵਿਚ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੀ ਉਗਲ ਫੜ ਕੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਤੌਰੀ ਰੱਖਦੀ ਹੈ ਤੇ ਬੜੀ ਸਹਿਜ ਚਾਲੇ ਚੱਲਦੀ ਹੋਈ ਸੰਵੇਦਨਾ ਦੇ ਅਨਾਰ ਤੇ ਫੁਲਝੜੀਆਂ ਚਲਾਉਂਦੀ ਹੋਈ ਸਾਡੇ ਮਨਾਂ ਵਿਚ ਮੁਹੱਬਤ ਦਾ ਚਾਨਣ ਤੇ ਸਮਰਪਿਤ ਦਾ ਜਲੋਂ ਪ੍ਰਜਵੱਲਿਤ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਜਿਸਦੇ ਚਾਨਣ ਵਿਚ ਬੰਦਾ ਜੀਵਨ ਦੀ ਹਨੇਰੀ ਗਲੀ ਵਿਚੋਂ ਪਾਰ ਹੋਣ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਤੇ ਸਿਦਕ ਹਾਸਲ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ।

ਮੇਰੇ ਵੱਲੋਂ ਨੀਲਮ ਨੂੰ ਇਸ ਸੁਹੰਢਣੀ ਲਿਖਤ ਲਈ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਮੁਬਾਰਕਾਂ! ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਆਸ਼ੀਰਵਾਦ!

ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ

ਕਲਯੁਗ ਦੇ ਅਵਤਾਰ ਨੇ, ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ।
ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਰਚਣਹਾਰ ਨੇ, ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ।

ਮਿਠਾਸ ਦੀ ਪਹਿਨਦੇ ਤਲਵਾਰ ਨੇ, ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ।
ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਕਰਦੇ ਵਾਰ ਨੇ, ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ।

ਕਿਰਤ ਕਮਾਈ ਹੱਕਦਾਰ ਨੇ, ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ।
ਲਿਵ ਲਵਾਉਂਦੇ ਵਿੱਚ ਨਿਰੰਕਾਰ ਨੇ, ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ।

ਮਰਦਾਨੇ ਦੇ ਪੱਕੇ ਯਾਰ ਨੇ, ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ।
ਭਾਈ ਲਾਲੋ ਦਾ ਪਿਆਰ ਨੇ, ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ।

ਸਭ ਦੀ ਸੁਣਦੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਨੇ, ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ।
ਦੀਨ-ਦੁਨੀ ਦੀ ਲੈਂਦੇ ਸਾਰ ਨੇ, ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ।

ਉਦਾਸੀਆਂ ਲਾਈਆਂ ਚਾਰ ਨੇ, ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ।
ਆਏ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਕਰਨ ਸੁਧਾਰ ਨੇ, ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ।

ਕਰਦੇ ਬਾਬਰ ਜਿਹੇ ਸਤਿਕਾਰ ਨੇ, ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ।
ਰਿਹੈ ਰੱਬ ਨੂੰ ਮਿਹਣੇ ਮਾਰ, ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ।

ਚੱਲੀਆਂ ਚੱਕੀਆਂ ਅਜਬ ਨੁਹਾਰ ਨੇ, ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ।
ਬਾਬਰ ਜਿਹੇ ਮੰਨ ਗਏ ਹਾਰ ਨੇ, ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ।

ਬਾਣੀ ਗਾਵਣ ਖੁਦ ਫਨਕਾਰ ਨੇ, ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ।
ਰੱਬੀ ਬਾਣੀ ਰਹੇ ਉਚਾਰ ਨੇ, ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ।

ਸਿੰਧ ਗੋਸਟਿ ਕਰਦੇ ਸਤਿਕਾਰ ਨੇ, ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ।
ਕੌਡੇ ਰਾਖਸ਼ ਜਿਹੇ ਦਿੱਤੇ ਤਾਰ ਨੇ, ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ।

ਵਹਿਮਾਂ ਭਰਮਾਂ 'ਚੋਂ ਕੱਢਦੇ ਬਾਹਰ ਨੇ, ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ।
ਜੋਤਦੇ ਰੱਬ ਨਾ ਮਨ ਦੀ ਤਾਰ ਨੇ, ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ।

ਮਲਕ ਭਾਗੋ ਦਾ ਤੋੜ ਦੇ ਹੰਕਾਰ ਨੇ, ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ।
ਪਾਪੀਆਂ ਦਾ ਕਰਦੇ ਉਧਾਰ ਨੇ, ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ।

ਭਾਈ ਬੂੜਾ ਦੀ ਬਦਲਦੇ ਨੁਹਾਰ ਨੇ, ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ।
ਭਾਈ (ਬਾਬਾ) ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਦੇ ਨਾਮਕਾਰ ਨੇ, ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ।

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ

ਬਣੇ ਲਹਿਣਾ ਜੀ ਸੇਵਾਦਾਰ ਨੇ, ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ।
ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਬਣ ਇਕਸਾਰ ਨੇ, ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ ॥

ਕਰਤਾ ਖੁਦ ਓਹ ਕਰਤਾਰ ਨੇ, ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ।
ਗਿਆਰਵੇਂ ਗੁਰੂ ਅਵਤਾਰ ਨੇ, ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ।

ਸਚਖੰਡ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ, ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ।
ਬੋਦਲਾਂ ਦੇ ਸੁੱਖਵਿੰਦਰਾ ੴ ਨੇ, ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ।
-ਸੁੱਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੋਦਲਾਂਵਾਲਾ
ਫੋਨ: 360-281-2624

ਰੱਬ ਨਹੀਂ ਰੱਬ ਵਰਗਾ ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ

ਜਦੋਂ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਇਸ ਸੰਸਾਰ ਉੱਤੇ,
ਬੱਚਾ ਆਮ ਜਿਹਾ ਬਰਖੁਰਦਾਰ ਹੁੰਦਾ।

ਬੰਦਾ ਜਨਮ ਤੋਂ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਰੱਬ ਹੁੰਦਾ,
ਰੱਬ ਵਰਗਾ ਉਹਦਾ ਕਿਰਦਾਰ ਹੁੰਦਾ।

ਜਦੋਂ ਵਿਚਰਦਾ ਹੈ ਉਹ ਜੱਗ ਅੰਦਰ,
ਸੱਚ ਹੱਕ ਨਿਆਂ ਇਮਾਨਦਾਰ ਹੁੰਦਾ।

ਦੀਨ ਦੁਖੀ ਲਈ ਦਇਆਵਾਨ ਹੋਵੇ,
ਸੇਵਾ ਭਾਵ ਦਿਲ 'ਚ ਪਿਆਰ ਹੁੰਦਾ।

ਨਿਭਾਵੇ ਘਰ ਗ੍ਰਹਿਸਥ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ,
ਪੜ੍ਹੇ ਲਿਖੇ ਤੇ ਗਿਆਨ ਭੰਡਾਰ ਹੁੰਦਾ।

ਫਿਰ ਵੀ ਰਹੇ ਸਦਾ ਉਦਾਸ ਜੱਗ ਤੋਂ,
ਕਰੇ ਗੋਸਟੀਆਂ ਪਰਬਤੋਂ ਪਾਰ ਹੁੰਦਾ।

ਤੁਰ ਜਾਵੇ ਲੰਬੀਆਂ ਉਦਾਸੀਆਂ 'ਤੇ,
ਸੋਧ ਧਰਤ ਕਰਦਾ ਪਰਉਪਕਾਰ ਹੁੰਦਾ।

ਮਾਇਆ ਵਿਚ ਹੁੰਦੇ ਵੀ ਨਿਰਲੇਪ ਰਹੇ,

ਉੱਝ ਕਰਦਾ ਹੈ ਸਾਰੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਹੁੰਦਾ।
ਕਰੇ ਦਸਾਂ ਨੌਹਾਂ ਦੀ ਕਿਰਤ ਨਾਲੇ,
ਸਬਰ ਸੰਤੋਖ ਜਪਦਾ ਕਰਤਾਰ ਹੁੰਦਾ।

ਖਾਵੇ ਆਪ ਤੇ ਵੰਡੇ ਲੋੜਵੰਦਾਂ ਤਾਈਂ,
ਹੁਕਮ ਆਇਆ ਧੁਰੋਂ ਨਿਰੰਕਾਰ ਹੁੰਦਾ।

ਜਾਤ ਪਾਤ ਉਚ ਨੀਚ ਦਾ ਭੇਦ ਨਹੀਂ,
ਦੇਖਦਾ ਸਭ ਧਰਮਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕਸਾਰ ਹੁੰਦਾ।

ਗੁਣਗੁਣ ਸਿਫਤ ਸਲਾਹ ਹਰ ਵੇਲੇ,
ਨਾਮ ਲੈ ਕੇ ਰੱਬ ਦਾ ਤਾਬਿਆਦਾਰ ਹੁੰਦਾ।

ਇੰਦਾਂ ਦਾ ਹੋਰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ,
'ਕੱਲਾ ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ ਨਿਰੰਕਾਰ ਹੁੰਦਾ।

-ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ 'ਨੂਰਪੁਰੀ'

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ

ਅੰਧ ਵਿਸ਼ਵਾਸਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਾਇਆ ਸੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਨੇ
ਇਕ ਸੁੰਦਰ ਸੰਸਾਰ ਬਣਾਇਆ ਸੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਨੇ।

ਅੰਧ ਵਿਸ਼ਵਾਸਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਾਇਆ ਸੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਨੇ।
ਮਾਤਾ ਤ੍ਰਿਪਤਾ ਦੇ ਘਰ ਜਨਮੇ ਮਹਿਤਾ ਕਾਲੂ ਜੀ ਦੇ ਜਾਏ।
ਰਾਇ ਭੋਇ ਤਲਵੰਡੀ ਅੰਦਰ ਇਕ ਜੋਤੀ ਲੈ ਕੇ ਆਏ।
ਕਿਰਸਾਨੀ ਤੇ ਲੇਖਣ ਨੂੰ ਮਾਨਵਤਾ ਦੇ ਵਿਚ ਪਰੋਇਆ।
ਵਿਸ਼ਵ ਜਗਤ ਦੀ ਵਾਸਤਵਿਕਤਾ ਦੇ ਵਿਚ ਚਾਨਣ ਹੋਇਆ।

ਬੀਬੀ ਸੁਲੱਖਣੀ ਦੇ ਨਾਲ ਸ਼ਾਦੀ ਦੇ ਬੰਧਨ ਵਿਚ ਬੱਝੇ।
ਲਖਮੀ ਚੰਦ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਚੰਦ ਜੀ, ਦੋ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉਦਮੀ ਬੱਚੇ।
ਬੀਬੀ ਨਾਨਕੀ ਆਪਣੀ ਭੈਣ ਦਾ ਢਾਡਾ ਪਿਆਰ ਸੀ ਪਾਇਆ।
ਏਸ ਪਵਿੱਤਰ ਰਿਸ਼ਤੇ ਦਾ ਸੀ ਇਕ ਇਤਿਹਾਸ ਬਣਾਇਆ।

ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ ਨੇ ੧੯ ਦਾ ਐਸਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਬਣਾਇਆ।
ਇਸ ਦੇ ਬਦਲੇ ਅਜ ਤਕ ਕੋਈ ਦੂਜਾ ਨਾਂ ਨਹੀਂ ਆਇਆ।
ਕਵਿਤਾ ਵਿਚ ਪ੍ਰਤੀਕਾਂ ਬਿੰਬਾਂ ਤਸਬੀਹਾਂ ਦੇ ਸੂਰਜ।

ਇਨਸਾਨੀ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਦੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਹੈ ਇਕ ਸੂਰਤ।

ਆਗਾਮੀ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਦੇ ਲਈ ਬਾਣੀ ਹੈ ਇਕ ਚੜ੍ਹਦਾ ਸੂਰਜ।
ਮਾਨਵ-ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਅਦੁਭੁਤ ਨੇਰੇ ਵਿਚ ਨਾ ਖੜ੍ਹਦਾ ਸੂਰਜ।
ਮੀਲ ਜਜ਼ਾਰਾਂ ਪੈਦਲ ਚੱਲ ਕੇ ਚਿੰਤਨ ਨੂੰ ਰੁਸਨਾਇਆ।
ਸਮਾਜਿਕ ਇਨਸਾਫ ਲਈ ਖੁਦ ਨੂੰ ਕਸਟਾਂ ਦੇ ਵਿਚ ਪਾਇਆ।

ਦੰਪਤੀ ਜੀਵਨ ਦੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਬਾਣੀ ਵਿਚ ਵਡਿਆਈ।
ਦੈਹਿਕ-ਭੌਤਿਕ ਸੁੱਖਾਂ ਦੀ ਵੀ ਕੀਤੀ ਰਹਿਨੁਮਾਈ।
ਬਾਲਾ ਤੇ ਮਰਦਾਨਾ ਦੋਵੇਂ ਸੱਚੇ ਮਿੱਤਰ ਨਾਲ ਰਹੇ।
ਕੀਰਤਨ ਦੀ ਮਰਿਆਦਾ ਅੰਦਰ ਬਣ ਕੇ ਸੱਚੀ ਢਾਲ ਰਹੇ।

ਦੇਸ਼ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਮਾਨਵਤਾ ਨੂੰ ਸਿੱਧੇ ਰਾਹੇ ਪਾਇਆ।
ਰੂਪ ਵਿਧਾਨਾਂ ਵਾਲੀ ਕਵਿਤਾ ਦੇ ਵਿਚ ਜਗਤ ਸਜਾਇਆ।
ਜਾਗਰਣ ਪ੍ਰੇਰਣਾ, ਸੰਘਰਸ਼, ਕਰਤੱਵ, ਵਿਚਾਰਕ ਚਿੰਤਨ ਸ਼ਕਤੀ।
ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੱਤਾਂ ਦੇ ਵਿਚ ਭਰ ਤੀ ਸਾਰੀ ਸਮਤੀ ਭਗਤੀ।

ਅੰਤ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਮਿਹਨਤ ਕਰ ਕੇ ਖੇਤੀ ਨੂੰ ਅਪਣਾਇਆ।
ਤਾਂ ਫਿਰ 'ਬਾਲਮ' ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ, ਨਾਨਕ ਸੀ ਕਹਿਲਾਇਆ।
ਕਰਤਾਰਪੁਰੇ ਵਿਚ 69 ਸਾਲੀਂ ਜੋਤੀ ਜੋਤ ਸਮਾਏ।
ਸਭ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਰਹਿਬਰ ਬਣ ਕੇ ਇਕ ਇਨਸਾਨ ਕਹਾਏ।

-ਬਲਵਿੰਦਰ ਬਾਲਮ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ

ਜਪੁਜੀ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਦਾਰਸ਼ਨਿਕ ਪਰਿਪੇਖ

ਜਪੁਜੀ ਸਾਹਿਬ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਇਕ ਸਾਹਕਾਰ ਕਿਰਤ ਹੈ। ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਇਸ ਦੀ ਰਚਨਾ ਉਦੋਂ ਕੀਤੀ ਜਦੋਂ ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਉਦਾਸੀਆਂ ਅਤੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਅਨੁਭਵ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੂਰਵ ਲਿਖੇ ਹੋਏ ਧਾਰਮਿਕ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਦਾ ਗਹਿਰਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰ ਕੇ ਕੁੱਝ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਨਿਚੋੜ ਉਜਾਗਰ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ। ਹੱਥਲੇ ਲੇਖ ਦਾ ਮਨੋਰਥ ਜਪੁਜੀ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਰਚਨਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਦਾਰਸ਼ਨਿਕ ਨੁਕਤਿਆਂ ਨੂੰ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਗੋਚਰ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਜਪੁਜੀ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਰਚਨਾ ਕਾਵਿਤਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਵਿ ਦਾ ਧਰਮ ਕਿਸੇ ਦਰਸ਼ਨ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਪਰ ਕਾਵਿ ਵਿਚ ਦਾਰਸ਼ਨਿਕ ਝੁਕਾਵਾਂ ਦੀ ਬਿਰਤੀ ਇਸਦੇ ਕਲਾਤਮਕ ਰੂਪ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਸੱਚੀ ਕਲਾ ਸਦਾ ਦਰਸ਼ਨ ਵੱਲ ਝੁਕਾਅ ਰਖਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਸ਼ਵ ਵਿਆਪੀ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਅਤੇ ਰਹੱਸਾਂ ਦਾ ਸਮਾਧਾਨ ਭਾਲਦੀ ਹੈ।

ਸੁਹਿੰਦਰ ਬੀਰ
ਫੋਨ: 98552-04102

ਤੇ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਕਲਾਕਾਰ ਦਾ ਸਰੋਕਾਰ ਕੇਵਲ ਆਪਣੇ ਕਿਰਦਾਰਾਂ ਦੀ ਭਾਵੀ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਸਮੁੱਚੇ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਖੋਜ ਨਾਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਾਡੀ ਜਾਚੇ ਕਾਵਿ ਇਕ ਜਟਿਲ ਕਲਾ ਹੈ, ਇਹ ਇਕ ਅਜਿਹੀ ਸਾਧਨਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਸਾਧਨਾ ਅਤੇ ਸਮਾਧੀ ਵਿਚ ਉਪਭਾਵਕਤਾ ਖਾਰਿਜ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਇਕਾਗਰਤਾ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਅਤੇ ਬ੍ਰਹਿਮੰਡ ਦੇ ਵਰਤਾਰਿਆਂ ਪਿੱਛੇ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਨੇਮਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਅਤੇ ਸੁਹਜਾਤਮਕ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪ੍ਰਗਟਾਉਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਜਪੁਜੀ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਰੂਪ-ਰਚਨਾ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਇਸਦੇ ਆਰੰਭ ਵਿਚ 14 ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਇਕ ਮੰਗਲਾਚਰਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਗੁਰਮਤਿ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਬੀਜ ਰੂਪ ਵਿਚ ਉਲੇਖ ਮਿਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੇ ਸਰੂਪ ਦੀ ਚਰਚਾ ਉਪਨਿਸ਼ਦਕ ਦਰਸ਼ਨ ਦੇ ਕਾਫੀ ਨੇੜੇ ਹੈ ਅਤੇ ਅਨੇਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਦਾਰਸ਼ਨਿਕ ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ ਦਾ ਸਾਰ-ਤੱਤ ਵੀ ਇਸ ਵਿਚ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਰਚਨਾ ਦੀਆਂ 38 ਪਉੜੀਆਂ ਹਨ। ਹਰ ਪਉੜੀ ਜਾਂ ਪਉੜੀ ਸਮੂਹ ਦਾ ਆਪਣਾ ਰਚਨਾ ਵਿਧਾਨ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਛੰਦ ਵਿਰਾਜ, ਦੋਹਰਾ, ਸਲੋਕ, ਸੋਰਠਾ, ਚੌਪਈ, ਦਵੱਈਆ ਅਤੇ ਹੰਸ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਆਦਿ ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿਚ ਦੋ ਸਲੋਕ ਹਨ।

ਜਪੁਜੀ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਆਰੰਭ ਵਿਚ ਆਇਆ ਮੂਲ ਮੰਤਰ 'ੴ ਸਤਨਾਮੁ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖੁ ਨਿਰਭਉ ਨਿਰਵੈਰੁ ਅਕਾਲ ਮੂਰਤਿ ਅਜੂਨੀ ਸੈਭੰ ਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ' ਮੰਗਲਾਚਰਨ ਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਪ੍ਰਭੂ-ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਦੀ ਵਡਿਆਈ, ਉਸਦੀ ਮਹਾਨਤਾ ਅਤੇ ਗੌਰਵ ਨੂੰ ਸਾਕਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਜਪੁਜੀ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਪਾਠ ਕਰਨ ਉਪਰੰਤ ਜੋ ਸੰਕਲਪ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੰਕਲਪਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਦਾਰਸ਼ਨਿਕ ਪੱਖ ਤੋਂ ਪ੍ਰਸਤੁਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੰਕਲਪਾਂ ਵਿਚ ਸਚਿਆਰ ਅਤੇ ਹੁਕਮ, ਹਉਮੈ, ਕਰਮ ਅਤੇ ਨਦਰ, ਪ੍ਰੇਮ ਭਗਤੀ, ਨਾਮ-ਸਿਮਰਨ, ਸਬਰ-ਸੰਤੋਖ, ਸਾਧਕ, ਮਨ, ਮਾਰਗ ਦਰਸ਼ਕ, ਸਬਦ ਦਾ ਮਹੱਤਵ, ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ, ਪੰਜ ਖੰਡ ਆਦਿ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਰੇ ਸੰਕਲਪ ਅਜਿਹੇ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਮੱਧਕਾਲੀ ਸੰਵੇਦਨਾ ਦੀ ਆਧਾਰਸ਼ੀਲਾ ਵਜੋਂ ਆਪਣੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਂਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਮੱਧਕਾਲੀ ਸੰਵੇਦਨਾ ਦੀ ਖਾਸੀਅਤ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਵਿਚ ਵਿਚਰਦਾ ਹੋਇਆ ਮਨੁੱਖ ਇਕਹਿਰੀ ਜੀਵਨ ਸ਼ੈਲੀ ਨਹੀਂ ਜਿਉਂਦਾ ਬਲਕਿ ਇਹਲੋਕਿਕ ਜਗਤ ਵਿਚ ਉਹ ਜੋ ਵੀ ਕਰਮ-ਕਾਰਜ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਫਲ ਭੂਮੀ ਪਾਰਲੋਕਿਕ ਬਣੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਲੋਕਿਕ ਜਗਤ ਵਿਚ ਜੋ ਕੋਈ ਮਨੁੱਖ ਚੰਗੇ ਕਰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸਦਾ ਅਗਲੇਰਾ ਜਨਮ ਸੁੱਖ ਭਰਪੂਰ ਪਰ ਜੇ ਕੋਈ ਇਹ ਲੋਕਿਕ ਜਗਤ ਵਿਚ ਵਿਕਾਰੀ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਉਲਝਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਅਗਲੇ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਤਸੀਹਿਆਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਉਪਰੋਕਤ ਸੰਕਲਪ ਅਜਿਹੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਵਿਸਤਰਿਤ ਵਿਆਖਿਆ ਦੀ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਬਣੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ਪਰ ਸਾਡਾ ਲੇਖ ਸੀਮਿਤ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਅਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੰਕਲਪਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਜਿਹੜੇ ਮੁੱਖ ਨੁਕਤਿਆਂ ਰਾਹੀਂ ਉਭਾਰਨ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਕੇਤਕ ਰੂਪ ਵਿਚ ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਸੰਕਲਪ ਅਜੋਕੇ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਆਦਰਸ਼ਕ ਅਤੇ ਮਾਨਵ ਹਿਤੈਸ਼ੀ ਬਣਾ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਵਧੇਰੇ ਵਿਚਾਰ-ਵਿਮਰਸ਼ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਸੋਚਦੇ ਹਨ। ਮੱਧਕਾਲੀ ਸੰਵੇਦਨਾ ਦਾ ਇਕ ਹੋਰ ਅਹਿਮ ਪਾਸਾਰ ਇਹ ਸੀ

ਕਿ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਧਾਰਮਿਕ ਫਿਰਕਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਪਾਰਲੋਕਿਕ ਫਲਭੂਮੀ ਦੇ ਡਰ ਵਜੋਂ ਇਹਲੋਕਿਕ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਕਰਮ ਕਾਂਡਾਂ, ਭੇਖਾਚਾਰਾਂ ਅਤੇ ਦਿਖਾਵੇ ਦਾ ਜੀਵਨ ਜੀਣ ਲਈ, ਇਕ ਬਣਾਉਣੀ ਜਿਹਾ ਜੀਵਨ ਜੀਣ ਲਈ ਉਲਝਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਸਾਰੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਮਾਹੌਲ ਅਤੇ ਪਰਪੰਚ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਜਪੁਜੀ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਜੋ ਮੁਖ ਸੁਤਰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਜਿਸਦੇ ਦੁਆਲੇ ਇਹ ਸਾਰੀ ਰਚਨਾ ਉਸਰੀ ਹੋਈ ਹੈ ਉਹ 'ਕਿਵ ਸਚਿਆਚਾ ਹੋਈਐ' ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਅਤੇ 'ਹੁਕਮ ਰਜਾਈ ਚਲਣਾ' ਦੇ ਉੱਤਰ ਵਿਚ ਹੈ। ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਸਚਿਆਚੇ ਹੋਣ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਅਜਿਹਾ ਹੈ, ਜਿਸਦਾ ਮਹੱਤਵ ਕੇਵਲ ਮੱਧਕਾਲੀ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਿਤ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਇਹ ਸਰਬਕਾਲ ਵਿਚ ਵਿਚਰਨ ਵਾਲੇ ਮਨੁੱਖ ਨਾਲ ਰਾਬਤਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਜਿੰਨੀ ਇਸ ਦੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਮੱਧਕਾਲੀ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਸੀ ਉਸ ਤੋਂ ਕਿਤੇ ਵਧੇਰੇ ਇਸ ਦੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਅੱਜ ਵੀ ਹੈ। ਪੁਰਾਣੇ ਸਮਿਆਂ ਵਿਚ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦਾ ਭੈ ਅਤੇ ਦੈਵੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦਾ ਖੌਫ ਵੀ ਸੀ ਪਰ ਅਜੋਕੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਨਾ ਦੈਵੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦਾ ਖੌਫ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦਾ ਭੈ, ਇਸ ਲਈ ਹੁਕਮ ਰਜਾਈ ਚੱਲਣ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਪ੍ਰਸੰਗਾਂ ਵਿਚ ਸਮਝਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਮੱਧਕਾਲੀ ਸੰਵੇਦਨਾ ਵਿਚ ਹੁਕਮ ਰਜਾਈ ਚੱਲਣ ਤੋਂ ਭਾਵ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਉਹ ਕਰਮ ਕਰਨੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਲਿਵ ਜਾਂ ਬਿਰਤੀ ਪਰਮਾਤਮਾ ਪ੍ਰਤੀ ਇਕਾਗਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਕਾਰਜ ਸਦਾਚਾਰਕ ਜਾਂ ਨੈਤਿਕਤਾ ਦੇ ਪੈਮਾਨੇ ਉੱਤੇ ਪੂਰੇ ਉਤਰਦੇ ਹਨ। ਜਪੁਜੀ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਪਾਠ ਕਰਦਿਆਂ ਅਸੀਂ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਬ੍ਰਹਮ ਦੀ ਅਪਾਰ-ਸ਼ਕਤੀ, ਉਸਦੀ ਅਸਗਾਰ ਹਸਤੀ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਇਕ ਅੰਤਿਮ ਸੱਚ ਵਜੋਂ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਅਜਿਹੀ ਹਸਤੀ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਕਾਲਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਮੁਕਤ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਹਸਤੀ ਅਜਿਹੀ ਹੈ ਜੋ ਅੰਤਮ ਅਸਲੀਅਤ ਅਤੇ ਸਰਬਕਾਲੀ ਸੱਚ ਵਾਲੀ ਹੈ। ਸਵਾਲ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਜੀ ਇਸ ਹਸਤੀ ਦੀ ਵਿਰਾਟਤਾ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਕਿਉਂ ਕਰਦੇ ਹਨ? ਸਾਡੇ ਮੁਤਾਬਿਕ ਇਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਜੀ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਇਸ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਨਾਸ਼ਮਾਨ ਅਤੇ ਮਾਇਆ ਦੇ ਪਸਾਰੇ ਨਾਲੋਂ ਤੋੜ ਕੇ ਸਰਬਕਾਲੀ ਸੱਚ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਦਾ ਰਸਤਾ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਮਹਾਨ ਮਾਰਗ 'ਤੇ ਚੱਲਣ ਲਈ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਹਉਮੈ ਦਾ ਨਾਸ ਅਤੇ ਮਾਇਆ ਦੀ ਲਾਲਸਾ ਦਾ ਤਿਆਗ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਇਸ ਤਿਆਗ ਨਾਲ ਹੀ ਮਨੁੱਖ "ਹੁਕਮੇ ਅੰਦਰ ਸਭ ਕੇ ਬਾਹਰ ਹੁਕਮ ਨਾ ਕੋਇ" ਦੇ ਨੇਮ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਵੇਗਾ। ਸਰਬ ਸ਼ਕਤੀਮਾਨ ਰੱਬ ਦੀ ਰਜ਼ਾ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਦਾ ਠੀਕ ਭਾਵ ਕੀ ਹੈ, ਇਹ ਜਾਣਨਾ ਕਠਿਨ ਹੈ। ਰਜ਼ਾ ਦੇ ਇਕ ਅਰਥ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਸਾਧਾਰਨ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਘਟਨਾ ਸਾਡੀ ਮਰਜ਼ੀ ਜਾਂ ਹਿੱਤ ਜਾਂ ਸੁੱਖ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਵਾਪਰੇ ਉਸ ਵਿਚ ਰੱਬ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਸਮਝ ਕੇ ਸਬਰ ਕਰ ਛੱਡਣਾ, ਦੁੱਖ ਨਾ ਮਨਾਉਣਾ ਪਰ ਇਹ ਅਰਥ ਕਾਫੀ ਨਹੀਂ। ਜੇ ਦੁੱਖ ਵੇਲੇ ਸਬਰ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਤਾਂ ਸੁੱਖ ਵੇਲੇ ਸ਼ੁਕਰ ਕਰਨਾ ਵੀ ਫਰਜ਼ ਹੈ।

ਮਨੁੱਖ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਨੇਕ ਨੀਤੀਆਂ ਤੇ ਬਦ-ਨੀਤੀਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭੂ-ਪਰਮਾਤਮਾ ਪ੍ਰਤੱਖ ਰੂਪ ਵਿਚ ਵਾਚਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਦਾਰਸ਼ਨਿਕ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ ਦੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਤਾਂ ਇਹ ਤੱਥ ਸਹਿਜੇ ਹੀ ਸਮਝ ਵਿਚ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਨੁੱਖੀ ਜ਼ਮੀਰ ਜਾਂ ਆਤਮਾ ਵਿਚ ਅਧਿਆਤਮਕ ਅੰਸ਼ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੈ। ਮਨੁੱਖ ਜਦੋਂ ਵੀ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਹਿੱਤਾਂ ਅਤੇ ਸੁਆਰਥ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ ਕੇ ਮਾਨਵੀ ਕਾਰਜਾਂ ਉਪਰ ਆਪਣੀ ਬਿਰਤੀ ਇਕਾਗਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸਦੀ ਆਤਮਾ ਵਿਸਮਾਦ ਅਤੇ ਖੇੜੇ ਵਿਚ ਮਹਿਕ ਉਠਦੀ ਹੈ ਪਰ ਜਦੋਂ ਨਿਜਤਾ ਦੀ ਸੁਆਰਥੀ ਦਲਦਲ ਵਿਚ ਖੁਭ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸਦਾ ਮਾਨਵੀ ਆਪਾ ਮਲੀਨ, ਅਪਵਿੱਤਰ ਅਤੇ ਰੋਗੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਰੋਗ ਅਜਿਹੇ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਹਸਤੀ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਹੁਣ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਿਹੜੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਜੋ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਸੁਆਰਥੀ ਜੀਵਨ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢ ਕੇ ਆਦਰਸ਼ਕ ਜੀਵਨ ਸ਼ੈਲੀ ਨਾਲ ਜੋੜ ਦੇਵੇ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਇਸਦੇ ਜੁਆਬ ਵਜੋਂ "ਧੌਲ ਧਰਮੁ ਦਇਆ ਕਾ ਪੁਤੁ, ਸੰਤੋਖੁ ਬਾਪਿ ਰਖਿਆ ਜਿਨਿ ਸੂਤਿ" ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਧਾਰਮਿਕ ਮਾਰਗ 'ਤੇ ਚੱਲਣ ਵਾਲੇ ਪੰਚ ਅਤੇ ਸਾਧਕ ਜੋ ਇਹਲੋਕਿਕ ਅਤੇ ਪਾਰਲੋਕਿਕ ਜਗਤ ਵਿਚ ਅਧਿਆਤਮਕ ਸਾਧਨਾ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣੀ ਹਸਤੀ ਨੂੰ ਏਨੀ ਸਚਿਆਰੀ ਬਣਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹਸਤੀ ਵਿਚ ਪ੍ਰਭੂ-ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੇ ਸਰਬਕਾਲੀ ਸੱਚ ਦੇ ਅੰਸ਼ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਉਲਾਰਤਾ ਵਿਚ ਖੁੱਭੇ ਹੋਏ ਮਨੁੱਖਾਂ ਨੂੰ ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਰਾਹੀਂ ਸਾਵੇਂ, ਸੰਤੁਲਨ ਅਤੇ ਉਚੇਰੇ ਮਾਰਗ ਦਾ ਰਸਤਾ ਦਰਸਾ ਸਕਦੇ ਹਨ:

1. ਮੰਨੈ ਪਾਵਹਿ ਮੋਖੁ ਦੁਆਰੁ॥ ਮੰਨੈ ਪਰਵਾਰੈ ਸਾਧਾਰੁ॥ ਮੰਨੈ ਤਰੈ ਤਾਰੇ ਗੁਰੁ ਸਿਖੁ॥ ਮੰਨੈ ਨਾਨਕ ਭਵਹਿ ਨਾ ਭਿਖੁ॥15॥
 2. ਭਰੀਐ ਮਤਿ ਪਾਪਾ ਕੈ ਸੰਗਿ॥ ਓਹੁ ਧੋਪੈ ਨਾਵੈ ਕੈ ਰੰਗਿ॥
- ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਧਰਮ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦਇਆ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਜੇ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਸਬਰ-ਸੰਤੋਖ ਅਤੇ

ਸਹਿਜ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਦਾ ਵਲ ਸਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਦਾ ਮਨੁੱਖ ਧਾਰਮਿਕ ਅਤੇ ਸਰਧਾਮਈ ਪੂਜਣਯੋਗ ਅਦਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਸਰਵਉੱਚਤਾ ਵਿਚ ਦੇਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਿਥੇ ਧਰਮ ਆਪਣੀਆਂ ਬੁਨਿਆਦੀ ਨੀਹਾਂ ਉੱਪਰ ਖੜ੍ਹੇ ਕੇ ਆਪਣੀ ਉੱਚਤਮ ਮਿਸਾਲ ਪੈਦਾ ਕਰੇ ਤੇ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਵੰਨ-ਸੁਵੰਨੇ ਬੰਦਿਆਂ ਵਿਚ ਮੋਹ-ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਮੁਹੱਬਤ ਦੇ ਮੇਲ ਰਾਹੀਂ ਆਪਸੀ ਪਿਆਰ ਦੀਆਂ ਤੰਦਾਂ ਨੂੰ ਪਕੇਰਿਆਂ ਕਰੇ। ਮਨੁੱਖ ਮਨੁੱਖ ਦਰਮਿਆਨ ਪੈਦਾ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਦੂਰੀਆਂ ਨੂੰ ਘਟਾ ਕੇ ਅਤੇ ਉਸਰ ਰਹੀਆਂ ਦੀਵਾਰਾਂ

ਨੂੰ ਤੋੜ ਕੇ ਮੁਹੱਬਤ ਦੇ ਪੁਲਾਂ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਕਰੇ। ਅਸੀਂ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਪੁਜੀ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਬਹੁਤਾ ਭਾਗ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਅਤੇ ਵਿਰਾਟਤਾ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਇਸ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਦੁਨਿਆਵੀ ਸ਼ਕਤੀ ਕੇਂਦਰਾਂ ਨਾਲ ਕਰ ਕੇ ਇਸਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਨੂੰ ਅਤਿਅੰਤ ਵਿਸ਼ਾਲ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ:

1. ਜਿਸੁ ਹਥਿ ਜੇਰੁ ਕਰਿ ਵੇਖੈ ਸੋਇ॥ ਨਾਨਕ ਉਤਮੁ ਨੀਚੁ ਨ ਕੋਇ॥33॥
 2. ਰੰਗੀ ਰੰਗੀ ਭਾਤੀ ਕਰਿ ਕਰਿ ਜਿਨਸੀ ਮਾਇਆ ਜਿਨਿ ਉਪਾਈ॥
- ਕਰਿ ਕਰਿ ਵੇਖੈ ਕੀਤਾ ਆਪਣਾ ਜਿਵ ਤਿਸ ਦੀ ਵਡਿਆਈ॥

ਜੋ ਤਿਸੁ ਭਾਵੈ ਸੋਈ ਕਰਸੀ ਹੁਕਮੁ ਨ ਕਰਣਾ ਜਾਈ॥ ਸੋ ਪਾਤਿਸਾਹੁ ਸਾਹਾ ਪਾਤਿ ਸਾਹਿਬੁ ਨਾਨਕ ਰਹਣੁ ਰਜਾਈ॥27॥

ਉਸ ਮਹਾਨ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਪਰਮਾਤਮਾ ਅੱਗੇ ਦੁਨਿਆਵੀ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਕੋਈ ਕਾਇਆ ਨਹੀਂ। ਜਪੁਜੀ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਪਰਮਾਤਮਾ ਅਨੇਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ, ਧਰਤੀਆਂ, ਬ੍ਰਹਿਮੰਡਾਂ, ਜੀਅ-ਜੰਤਾਂ ਦਾ ਰਚਨਹਾਰਾ ਹੈ। ਉਸ ਦਾ ਅੰਸ਼ ਮਨੁੱਖੀ ਆਤਮਾ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਵਿਸਮਾਦੀ ਅਵਸਥਾ ਵਿਚ ਮਨੁੱਖ ਉਦੋਂ ਪਹੁੰਚਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਹ ਜਪੁਜੀ ਸਾਹਿਬ ਦੁਆਰਾ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਪੰਜ ਖੰਡਾਂ ਦੀ ਅੰਤਿਮ ਮੰਜ਼ਿਲ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਦਾ ਹੈ। ਸਚਖੰਡ ਦੀ ਅਵਸਥਾ ਵਿਚ ਉਹ ਪ੍ਰਭੂ-ਪਰਮਾਤਮਾ ਦਾ ਦੀਦਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸਾਧਕ ਪਰਮਾਤਮਾ ਨਾਲ ਇਕਮਿਕ ਹੋ ਕੇ ਕਿਰਿਆਸ਼ੀਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਨਿਸ਼ਕ੍ਰਿਅ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ। ਉਸਦੀ ਇਸ ਅਗਵਾਈ 'ਤੇ ਕਿਰਿਆ ਮਾਨਤਾ ਦਾ ਮੰਤਵ ਵੀ ਨਿਰੰਕਾਰ ਵਾਲਾ ਹੀ ਭਾਵ ਦਇਆ ਵਾਲਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਮਨ ਅੰਦਰ ਇਹਲੋਕਿਕ ਜਗਤ ਲਈ ਅਪਾਰ ਦਇਆ ਉਪਜਦੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਕੁੱਝ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨੇ ਜਪੁਜੀ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਰਹੱਸਵਾਦੀ ਖੰਡਾਂ ਨੂੰ ਸੂਫੀ ਸਾਧਕਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਭਿੰਨ ਮੰਜ਼ਿਲਾਂ ਸ਼ਰੀਅਤ, ਤਰੀਕਤ, ਮਾਰਫਤ ਅਤੇ ਹਕੀਕਤ ਨਾਲ ਤੁਲਨਾਇਆ ਹੈ।

ਉਚੇਰੀ ਅਵਸਥਾ 'ਤੇ ਪੁੱਜ ਕੇ ਮਨੁੱਖ ਅੰਦਰੋਂ ਆਨੰਦ ਭਰਪੂਰ ਦਸ਼ਾ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਇਕ ਵਾਰੀ ਸੁਨ ਸਮਾਧੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਨਿਰਗੁਣ ਬ੍ਰਹਮ ਨੂੰ ਅਨੁਭਵ ਕਰ ਚੁੱਕਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਉਸਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਭੁੱਲ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ। ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਵਿਭਿੰਨ ਕਾਰਜ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਹੀ ਉਹ ਅੰਤਰ-ਆਤਮੇ ਵਿਚ ਉਸ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਉਸਦੀ ਨਿਰਲੋਪਤਾ ਦਾ ਭੇਦ ਹੈ ਅਤੇ ਅਨੰਦ ਦਾ ਵੀ। ਉਹ ਉਪਦੇਸ਼ ਦੋਂਦਾ ਹੈ, ਬਾਣੀ ਰਚਦਾ ਹੈ, ਸੇਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਲੋੜ ਪੈਣ 'ਤੇ ਆਪਾ ਸਮਰਪਣ ਵੀ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਉਸਦਾ ਮਾਨਵੀ ਪ੍ਰੇਮ ਉਸ ਕੋਲੋਂ ਮਹਾਨਤਾ ਦੀਆਂ ਪੈੜਾਂ ਪਵਾਉਂਦਾ ਹੈ।

ਹਥਲੇ ਲੇਖ ਦੇ ਅੰਤਲੇ ਪੜਾਅ ਉੱਤੇ ਅਸੀਂ ਜਪੁਜੀ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਆਧੁਨਿਕ ਮਨੁੱਖ ਲਈ ਸਾਰਥਿਕਤਾ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ-ਵਿਮਰਸ਼ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ। ਅੱਜ ਦਾ ਮਨੁੱਖ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਧੀਮੀ ਗਤੀ ਅਤੇ ਸਰਲ ਸਪਾਟ ਯੁੱਗ ਨਾਲੋਂ ਤੇਜ਼-ਤਰਾਰ ਤੇ ਵਿਸ਼ਵ ਵਿਆਪੀ ਇਕ ਅਜਿਹੇ ਗਲੋਬਲ ਪਿੰਡ ਵਾਲੇ ਯੁੱਗ ਵਿਚ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਿਥੇ ਮਾਨਸਿਕ ਤਣਾਵਾਂ, ਦੁਵਿਧਾਵਾਂ, ਜਟਿਲਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਪਦਾਰਥਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਆਕਰਸ਼ਣ ਵਿਚ ਲਾਲਸਾਵਾਂ ਨੂੰ ਉਪਜਾਉਣ ਵਾਲਾ ਰੁਝਾਨ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿਚ ਮਨੁੱਖ ਨੇ ਸਚਿਆਚੇ ਹੋਣ ਲਈ ਹੁਕਮ ਅਤੇ ਰਜ਼ਾ ਜਾਂ ਭਾਣੇ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਬੰਨ੍ਹਣਾ ਹੈ? ਇਹ ਅਜੋਕੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਵਾਲ ਹਨ। ਸਮੇਂ ਦੀ ਕਰਵਟ ਨੇ ਮਨੁੱਖੀ ਸੁਪਨਿਆਂ ਅਤੇ ਲਾਲਸਾਵਾਂ ਦੇ ਸੰਸਾਰ

ਨੂੰ ਮੋਕਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੀ ਦੌੜ ਵਿਚ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਹਾਰਾਂ ਦੇ ਸਨਮੁੱਖ ਵੀ ਹੋਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਤੁਠੀਆਂ ਜਿੱਤਾਂ ਜਾਂ ਸ਼ਾਨਾਂ ਲਈ ਮਨੁੱਖੀ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਅਵਸਰ ਵੀ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਇਨਸਾਨ ਆਪਣੀ ਆਤਮਾ ਜਾਂ ਜ਼ਮੀਰ ਵੱਲ ਧਿੱਕ ਕਰ ਬੈਠਦਾ ਹੈ। ਦੁਨੀਆ ਵਿਚ 'ਅਸੰਖ ਜਪ ਅਸੰਖ ਭਾਉ' ਵਾਲੇ ਅਤੇ 'ਅਸੰਖ ਮੂਰਖ ਅੰਧ ਘੋਰ' ਵੀ ਹਨ।

ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਦੋਹਾਂ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਦੂਸਰੇ ਦੇ ਪੂਰਕ ਦਿਖਾ ਕੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਉਲਾਰ ਹੋਏ ਬੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਸਹਿਜ ਸੰਕਲਪ ਦੇ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਦਾਅਵਤ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਭਾਵਨਾ ਇਸ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਆਦਰਸ਼ਕ ਸਿਰਜਣਾ ਲਈ ਇਕ ਸਨੇਹ ਭਰਿਆ ਮਾਨਵੀ ਸੰਸਾਰ ਸਿਰਜਣ ਦਾ ਉਪਰਾਲਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਇਸ ਰਚਨਾ ਵਿਚ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਬ੍ਰਹਮ ਦੀ ਵਿਰਾਟਤਾ ਅਤੇ ਵਡੱਪਣ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਦੇ ਨਾਲ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਤੁਫ ਹਸਤੀ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਇਸ ਲਈ ਕਰਵਾਇਆ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਆਪਣੀ ਆਤਮਾ ਵਿਚ ਸਮਾਈ ਹੋਈ ਆਤਮਾ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਨੂੰ ਸੁਣਦਾ ਰਹੇ ਅਤੇ ਸਚਿਆਚੇ ਹੋਣ ਦਾ ਪੱਖ ਪੂਰਦਾ ਰਹੇ। ਜੋ ਵਿਅਕਤੀ ਆਤਮਾ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਣਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਸਚਿਆਚੇ ਰਸਤਿਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਵਿਚਲਿਤ ਰਸਤਿਆਂ ਦਾ ਰਾਹੀ ਨਹੀਂ ਬਣਦਾ। ਆਤਮਾ ਦੇ ਦਰਸਾਏ ਹੋਏ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਚਲਣ ਵਾਲਾ ਜਗਿਆਸੂ ਨਿਰਾਸਤਾ ਦੇ ਆਲਮ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਡੁੱਬਦਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਦੀ ਚੋਟੀ 'ਤੇ ਬੈਠਾ ਹੋਇਆ ਅਜਿਹਾ ਇਨਸਾਨ ਹਉਮੈ ਤੇ ਗਰਬ ਗੁਮਾਨ ਦੇ ਪਾਖੰਡੀ ਜਾਲ ਵਿਚ ਫਸਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਵਿਚ ਜ਼ਮੀਰ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਦੀ ਲਗਨ ਲੱਗ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਰਜ਼ਾ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਮਨੁੱਖ ਸੰਤੁਲਿਤ ਅਤੇ ਸੁਖਾਵੇਂ ਰਸਤਿਆਂ ਦਾ ਇਕ ਅਜਿਹਾ ਆਦਰਸ਼ਕ ਇਨਸਾਨ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਕੇਵਲ ਆਪਣੇ ਆਪੇ ਨੂੰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਲੋਕਾਈ ਦਾ ਪੱਥ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਵੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮਨ ਰਾਹੀਂ ਜੱਗ ਨੂੰ ਜਿੱਤਣ ਦਾ ਗੁਰ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਸੰਸਾਰ ਦੀਆਂ ਤੁਠੀਆਂ ਪੂਜਾ ਵਿਧੀਆਂ ਅਤੇ ਬਾਹਰ ਦੇ ਦਿਖਾਵੇ ਮਾਤਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਰਮਕਾਂਡਾਂ ਵਿਚ ਉਲਝਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਜ਼ਮੀਰ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਣ ਕੇ ਆਤਮਕ ਮੰਜ਼ਿਲਾਂ ਨੂੰ ਤੈਅ ਕਰਦਾ ਹੋਇਆ ਵਿਸਮਾਦੀ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਬੋਲ, ਸਬਦ ਜਾਂ ਉਚਾਰ ਕਿਸੇ ਇਕ ਸੀਮਿਤ ਬਿੰਦੂ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ ਬਲਕਿ ਸੰਚਾਰ ਯੰਤਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਬਿੰਦੂ ਬਣ ਕੇ ਚਾਰੇ ਕੂਟਾਂ ਵਿਚ ਫੈਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਲੋੜ ਸਿਰਫ ਸੱਚ ਦੇ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਤੁਰ ਕੇ ਸਚਿਆਰੀ ਹੋਣ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਹੈ। ਰੱਬ ਦੀ ਰਜ਼ਾ ਵਿਚ ਰਹਿਣ, ਉਸਦਾ ਹੁਕਮ ਮੰਨਣ, ਹਉਮੈ ਦਾ ਨਾਸ ਕਰਨ ਅਤੇ ਮਾਨਵਤਾ ਦੇ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਪਹਿਰਾ ਦੇਣ ਨਾਲ ਆਦਰਸ਼ਕ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਘਾਤਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਅੱਜ ਦੇ ਪਦਾਰਥਵਾਦੀ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਅਜਿਹੇ ਉੱਚੀ ਬਿਰਤੀ ਅਤੇ ਬੁਲੰਦ ਵਿਚਾਰਾਂ ਵਾਲੇ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ ਹੈ ਜੋ ਗੁਰੂ ਦੀ ਦੱਸੀ ਵਾਟ 'ਤੇ ਚੱਲ ਕੇ ਨਾਮ ਦਾ ਸਿਮਰਨ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਸ ਜਗਤ ਵਿਚ ਮਾਣ ਸਨਮਾਨ ਹਾਸਿਲ ਕਰਨ। ਅਜਿਹੇ ਆਦਰਸ਼ਕ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਕੋਲੋਂ ਨਿਖੇਧਾਤਮਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ, ਜੋ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਮਾਇਆ ਦੇ ਜੰਜਾਲ ਵਿਚ ਘੇਰ ਕੇ ਉਸਦੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਨੂੰ ਬੋਣਿਆਂ ਕਰ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਹੀ ਕਿਨਾਰਾ ਕਰ ਲੈਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਹਾਨ ਮਨੁੱਖ ਆਪਣੇ ਆਦਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਰ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਨਾਸ਼ਵਾਨ ਹਸਤੀ ਦਾ ਕਾਇਆ ਕਲਪ ਕਰਕੇ ਇਸਨੂੰ ਸਦੀਵੀ ਬਣਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਆਦਰਸ਼ਕ ਪੈੜਾਂ ਨੂੰ ਪੱਕਿਆਂ ਵੀ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਬਾਬਾ ਮੈਂ ਤੇਰੀ ਸੋਚ ਨੂੰ

ਬਾਬਾ ਮੈਂ ਤੇਰੀ ਸੋਚ ਨੂੰ ਮੱਥੇ 'ਚ ਪਾ ਲਵਾਂ ਕਾਇਆ ਨੂੰ ਬਖਸ਼ ਸੱਤਿਆ ਸੰਜਮ ਹੰਢਾ ਲਵਾਂ।

ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ ਤੇਰੀ ਬਾਣੀ ਨੂੰ ਬੀੜ ਗਏ ਨੇ ਸਾਲ ਹੁਣ ਫਲਸਫੇ ਨੂੰ ਅਮਲ ਦਾ ਜਾਮਾ ਪੁਆ ਲਵਾਂ।

ਲੰਘੀਆਂ ਨੇ ਕਈ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਤੇਰਾ ਨਾਮ ਜਪਦਿਆਂ ਮਨ ਨੂੰ ਪਰ ਜਿੱਤ ਲੈਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਪੁਗਾ ਲਵਾਂ।

ਏਨਾ ਕੁ ਦੇਵੀਂ ਬਲ ਕਿ ਮੈਂ ਸੱਚ ਨੂੰ ਸਿਆਣ ਲਾਂ ਤੇਰੀ ਸਿਆਹੀ ਦੀ ਬੂੰਦ ਮੈਂ ਕਾਨੀ ਨੂੰ ਲਾ ਲਵਾਂ।

ਆਪਣੀ ਜ਼ਮੀਰ ਮਾਰ ਕੇ ਜੀਦੇ ਰਹੇ ਨੇ ਲੋਕ ਰੂਹਾਂ ਦੇ ਬੋਲ ਜਗਤ ਵਿਚ ਸਭ ਨੂੰ ਸੁਣਾ ਲਵਾਂ।

ਮਾਇਆ ਨੇ ਮੇਰੇ ਪੈਰਾਂ ਵਿਚ ਪਾਈਆਂ ਜੋ ਬੇਤੀਆਂ ਤੋੜ ਕੇ ਮੋਹ-ਪਿਆਰ ਲਈ ਬਾਹਰਾਂ ਫੈਲਾ ਲਵਾਂ

ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਅਮਲ ਬਣ ਗਿਆ ਦੁਏ ਨੂੰ ਦੇਵਣਾ ਸ਼ਾਲਾ! ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਏਸਨੂੰ ਹੱਡੀ ਵਸਾ ਲਵਾਂ।

- ਸੁਹਿੰਦਰ ਬੀਰ

ਅਦਾਕਾਰ ਕਮਲ ਹਾਸਨ ਦੀ ਨਵੀਂ ਕਥਾ 'ਠੱਗ ਲਾਈਫ'

ਅਦਾਕਾਰ ਕਮਲ ਹਾਸਨ ਨੇ ਆਪਣੇ 70ਵੇਂ ਜਨਮ ਦਿਨ ਮੌਕੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮਣੀ ਰਤਨਮ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਨ ਵਾਲੀ ਉਸ ਦੀ ਫਿਲਮ 'ਠੱਗ ਲਾਈਫ' ਅਗਲੇ ਸਾਲ 5 ਜੂਨ ਨੂੰ ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋਵੇਗੀ। ਕਮਲ ਨੇ ਇਸਟਾਗ੍ਰਾਮ 'ਤੇ ਫਿਲਮ ਦਾ ਪੋਸਟਰ ਵੀ ਸਾਂਝਾ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਫਿਲਮ 'ਚ ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਨਿਭਾਏ ਕਿਰਦਾਰ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਝਲਕ ਦਿਖਾਈ ਗਈ ਹੈ।

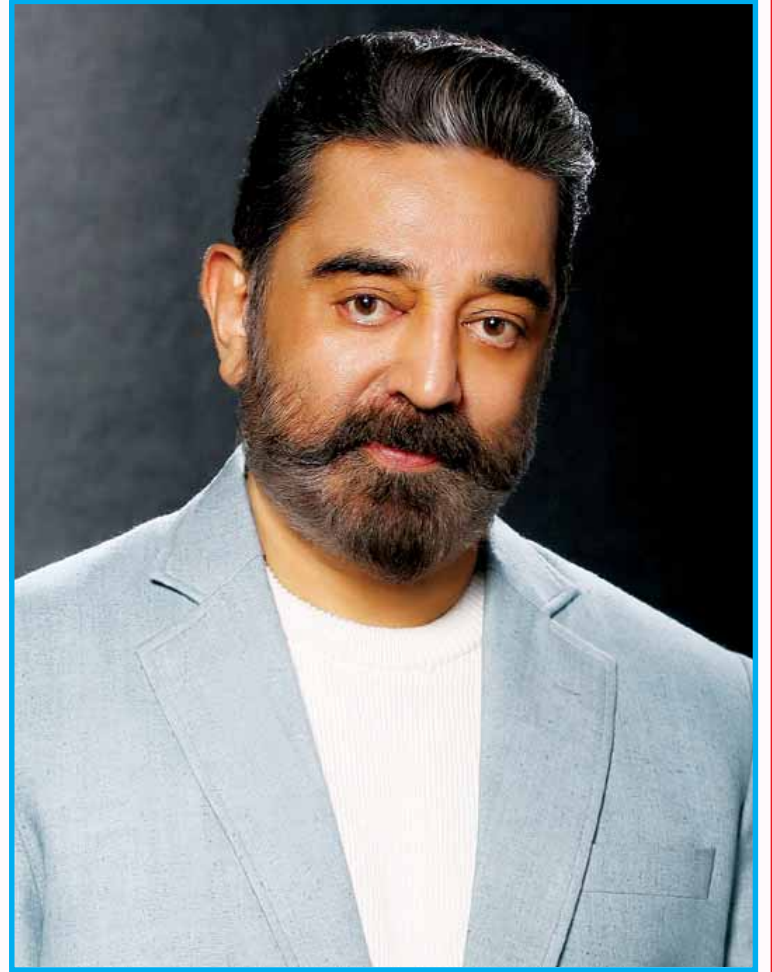
ਕਮਲ ਹਾਸਨ ਨੇ ਪੋਸਟਰ ਦੀ ਕੈਪਸ਼ਨ 'ਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ, "ਹਰੇਕ ਰੋਲ ਇੱਕ ਵਿਕਾਸ ਹੈ, ਹਰ ਫਿਲਮ ਇੱਕ ਸਫ਼ਰ ਹੈ। ਮਣੀ ਰਤਨਮ

ਗੁਰਜੰਟ ਸਿੰਘ

ਦੀ ਫਿਲਮ 'ਠੱਗ ਲਾਈਫ' 5 ਜੂਨ ਨੂੰ ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋਵੇਗੀ।" ਠੱਗ ਲਾਈਫ ਕਮਲ ਹਾਸਨ ਦੀ 234ਵੀਂ ਫਿਲਮ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੇ ਰੰਗਰਾਏ ਸ਼ਕਤੀਵੇਲ ਨਯਾਕਰ ਦਾ ਰੋਲ ਨਿਭਾਇਆ ਹੈ। ਮਣੀ ਰਤਨਮ ਤੇ ਕਮਲ ਹਾਸਨ ਪਹਿਲਾਂ ਇਕੱਠਿਆਂ ਦੋ ਫਿਲਮਾਂ 'ਨਯਾਕਨ' ਅਤੇ 'ਪੈਨੀਸਿਨ ਸੇਲਵਨ' ਬਣਾਈਆਂ ਹਨ। 'ਠੱਗ ਲਾਈਫ' ਫਿਲਮ ਦਾ ਪ੍ਰੋਡਿਊਸਰ ਖੁਦ ਕਮਲ ਹਾਸਨ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਸੰਗੀਤ ਉਘੇ ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਏ.ਆਰ. ਰਹਿਮਾਨ ਨੇ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

7 ਨਵੰਬਰ 1954 ਨੂੰ ਜਨਮੇ ਕਮਲ ਹਾਸਨ ਨੇ ਤਮਿਲ ਫਿਲਮਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹਿੰਦੀ, ਮਲਿਆਲਮ, ਤੇਲਗੂ, ਕੰਨੜ ਤੇ ਬੰਗਲਾ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦੱਖਣ ਦੇ ਵੱਡੇ ਅਦਾਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਬਾਰੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿੱਚ ਨਵੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਲੈ ਕੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਹਰ ਫਿਲਮ ਵਿੱਚ ਫਿਲਮ ਸਨਅਤ ਲਈ ਕੋਈ ਨਾਲ ਕੋਈ ਵੱਡੀ ਅਤੇ ਨਵੀਂ ਗੱਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਕਮਲ ਹਾਸਨ ਆਪਣੀ ਵਿਲੱਖਣ ਅਦਾਕਾਰੀ ਸਦਕਾ ਚਾਰ ਵਾਰ ਕੌਮੀ ਫਿਲਮ

ਪੁਰਸਕਾਰ ਜਿੱਤ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਸ ਨੂੰ ਨੌਂ ਵਾਰ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਦਾ ਫਿਲਮ ਪੁਰਸਕਾਰ, ਚਾਰ ਵਾਰ ਨੰਦੀ ਪੁਰਸਕਾਰ, ਇੱਕ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਪੁਰਸਕਾਰ, ਇੱਕ ਫਿਲਮਫੇਅਰ

ਪੁਰਸਕਾਰ, ਅਠਾਰਾਂ ਦੱਖਣੀ ਫਿਲਮਫੇਅਰ ਪੁਰਸਕਾਰ ਮਿਲ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਇਹੀ ਨਹੀਂ, ਉਹ ਪਦਮ ਸ਼੍ਰੀ ਅਤੇ ਪਦਮ ਭੂਸ਼ਣ ਖਿਤਾਬ ਵੀ ਹਾਸਿਲ ਕਰ ਚੁੱਕਾ ਹੈ।

ਅਰਜੁਨ ਕਪੂਰ ਦੀ ਸਿਹਤ ਦੇ ਫੰਡੇ

ਬੜੇ ਅਦਾਕਾਰ ਅਰਜੁਨ ਕਪੂਰ ਦੇ ਫਿਲਮੀ ਕਰੀਅਰ ਦਾ ਆਰੰਭ ਸਾਲ 2012 ਵਿੱਚ ਫਿਲਮ 'ਇਸ਼ਕਜ਼ਾਦੇ' ਨਾਲ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਦੋਂ ਇਸ ਫਿਲਮ ਦੀ ਬੜੀ ਚਰਚਾ ਹੋਈ ਸੀ।

ਕੁਦਰਤ ਕੌਰ

ਫਿਲਮ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੀ ਸਾਥੀ ਹੀਰੋਇਨ ਪ੍ਰਿਤਿਤੀ ਚੋਪੜਾ ਸੀ। ਅਰਜੁਨ ਕਪੂਰ ਦੀ ਚਰਚਾ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਨਵੀਂ ਆਈ ਫਿਲਮ 'ਸਿੰਘਮ ਅਗੇਨ' ਕਰ ਕੇ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਸਾਲ ਪਹਿਲੀ ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋਈ ਹੈ। ਉੱਜ, ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਦੀ ਵਧੇਰੇ ਚਰਚਾ ਉਘੀ ਮਾਡਲ ਮਲਾਇਕਾ ਅਰੋੜਾ ਨਾਲ ਮੁਹੱਬਤ ਪੈਣ ਕਰ ਕੇ ਹੋਈ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਦੇ ਕਿੱਸਿਆਂ ਨਾਲ ਫਿਲਮੀ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਅਤੇ ਅਖਬਾਰ ਭਰੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਹੁਣ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਤੌੜ-ਵਿਛੋੜਾ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਅਰਜੁਨ ਕਪੂਰ ਦੇ ਬਿਮਾਰ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਖਬਰਾਂ ਆਉਣ ਲੱਗ ਪਈਆਂ ਹਨ। ਖਬਰਾਂ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਹਸਪੀਤਲੋਂ ਨਾਮਕ ਬਿਮਾਰੀ ਦੀ ਮਾਰ ਹੇਠ ਹੈ। ਇਸ ਬਿਮਾਰੀ ਦੇ ਲੱਛਣਾਂ ਵਿੱਚ ਬਕਾਵਟ ਰਹਿਣਾ, ਭਾਰ ਵਧਣਾ, ਪੱਠਿਆਂ ਦੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ, ਡਿਪਰੈਸ਼ਨ ਆਦਿ ਹਨ। ਅਰਜੁਨ ਕਪੂਰ ਨੇ ਆਪਣੀ ਇਸ ਬਿਮਾਰੀ ਬਾਰੇ ਅਜੇ ਤੱਕ ਕੋਈ ਖੁਲਾਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਸ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣਾ ਸਾਰੇ ਦਾ ਸਾਰਾ ਧਿਆਨ ਆਪਣੇ ਕਰੀਅਰ 'ਤੇ ਲਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਕਿਰਨ ਰਾਓ ਦੀਆਂ 'ਲਾਪਤਾ ਲੇਡੀਜ਼' ਦੀ ਤਲਾਸ਼

ਉਘੀ ਫਿਲਮੀ ਹਸਤੀ ਕਿਰਨ ਰਾਓ ਦੀ ਫਿਲਮ 'ਲਾਪਤਾ ਲੇਡੀਜ਼' ਇਸ ਵਾਰ ਆਸਕਰ ਇਨਾਮਾਂ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਹ ਫਿਲਮ ਇਨ੍ਹਾਂ ਇਨਾਮਾਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਝੰਡਾ ਗੱਡਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਤਾਂ ਫਿਲਮਗਲ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਪਰ

ਆਮਨਾ ਕੌਰ

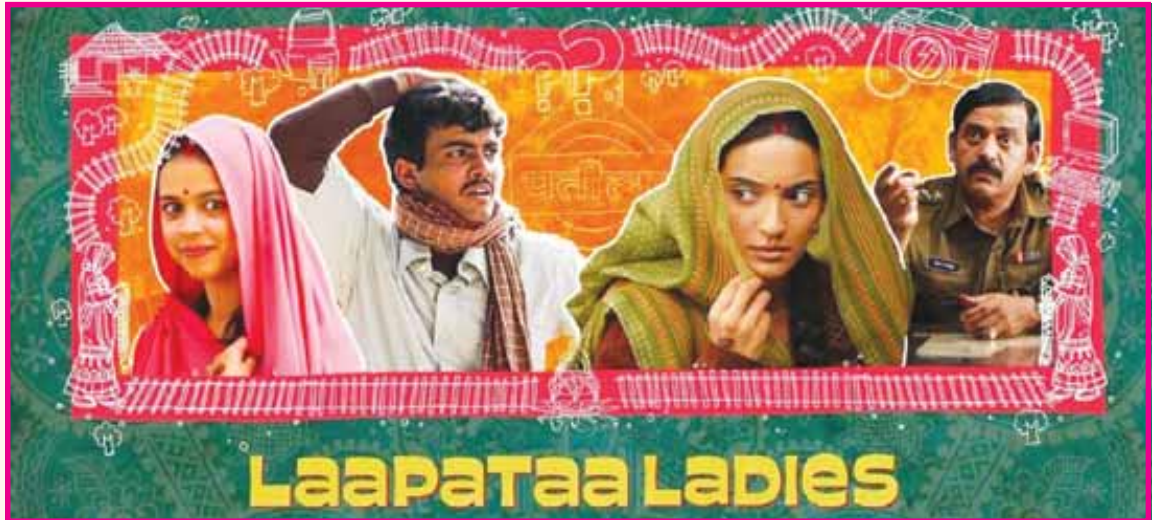
ਇਹ ਫਿਲਮ ਸੰਜੀਦਾ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦੇ ਦਿਲ ਜਿੱਤ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਮੂਲ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸੈਂਟ ਵਿਕਾਸ ਖੰਨਾ ਜਿਸ ਦਾ ਪਿਛੋਕੜ ਗੁਰੂ ਕੀ ਨਗਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦਾ ਹੈ, ਨੇ ਫਿਲਮ ਦੀ ਸਮੁੱਚੀ ਟੀਮ ਲਈ ਨਿਊਯਾਰਕ ਵਿੱਚ ਖਾਸ ਸਮਾਗਮ

ਦਾ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਸਮਾਗਮ ਵਿੱਚ ਕਿਰਨ ਰਾਓ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਸ ਦੇ ਸਾਥਕ ਖਾਵੰਦ, ਅਦਾਕਾਰ ਆਮਿਰ ਖਾਨ ਨੇ ਵੀ ਸ਼ਿਰਕਤ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਵਿਕਾਸ ਖੰਨਾ ਨੇ ਕਿਰਨ ਰਾਓ ਦੀਆਂ ਤਾਰੀਫਾਂ ਦੇ ਪੁਲ ਬੰਨ੍ਹ ਦਿੱਤੇ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣਾ ਸੁਨੇਹਾ ਇਸਟਾਗ੍ਰਾਮ ਉੱਤੇ ਸਾਂਝਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ: "ਜਬ ਦਿਲ ਤੋਂ ਦੁਆ ਨਿੱਕਲ ਰਹੀ ਹੈ; ਜਿੱਤ ਲਓ ਦੁਨੀਆ।" ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਿਰਨ ਰਾਓ ਅਸਲੀ ਕਾਲਕਾਰ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਇਹ ਖਾਸ ਫਿਲਮ ਸਾਡੇ ਲਈ ਬਣਾਈ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਫਿਲਮ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਵੀ ਰੱਜ ਕੇ ਤਾਰੀਫ ਕੀਤੀ। ਯਾਦ ਰਹੇ ਕਿ ਕਿਰਨ ਰਾਓ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਜੋਖਮ ਉਠਾ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਹਸਤੀ ਹੈ।

ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕਰੀਅਰ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਸਾਲ 2001 ਵਿੱਚ ਆਈ ਫਿਲਮ 'ਲਗਨ' ਨਾਲ ਬੜੇ ਅਸਿਸਟੈਂਟ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਫਿਲਮ ਦਾ ਹੀਰੋ ਆਮਿਰ ਖਾਨ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਫਿਲਮ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਅਸ਼ੂਤੋਸ਼ ਗੋਵਾਰੀਕਰ ਸਨ। ਇਹ ਫਿਲਮ ਬਹੁਤ ਚੱਲੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਕਿਰਨ ਰਾਓ ਅਤੇ ਆਮਿਰ ਖਾਨ ਦੀ ਮੁਹੱਬਤ ਦੇ ਕਿੱਸੇ ਵੀ ਚੱਲ ਪਏ। ਫਿਰ 2005 ਦੋਹਾਂ ਨੇ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾ ਲਿਆ ਜੋ 2021 ਤੱਕ ਚੱਲਿਆ। ਉੱਝ, ਦੋਵੇਂ ਅੱਜ ਵੀ ਆਪਣੇ ਕੰਮ-ਕਾਰ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਦਾ ਪੂਰਾ ਸਾਥ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਕਿਰਨ ਰਾਓ ਨੇ ਉਘੀ ਫਿਲਮਸਾਜ਼ ਮੀਰਾ ਨਾਇਰ ਦੀ ਮਸ਼ਹੂਰ ਫਿਲਮ 'ਮੌਨਸੂਨ ਵੈਡਿੰਗ'

ਲਈ ਵੀ ਅਸਿਸਟੈਂਟ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਨੇ ਫਿਲਮ 'ਧੋਬੀ ਘਾਟ' ਦੀ ਪਟਕਥਾ ਲਿਖੀ। ਇਹ ਫਿਲਮ ਉਸ ਨੇ ਆਪ ਹੀ ਡਾਇਰੈਕਟ ਕੀਤੀ। ਇਹ ਫਿਲਮ ਬਾਕਸਆਫਿਸ 'ਤੇ ਤਾਂ ਬਹੁਤੀ ਕਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੀ ਪਰ ਇਹ ਫਿਲਮ ਦੇਖ ਕੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਜ਼ਰੂਰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਫਿਲਮ ਕਿਰਨ ਰਾਓ ਵਾਰਗੀ ਔਰਤ ਹੀ ਬਣਾ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਇਸ ਫਿਲਮ ਵਿੱਚ ਆਮਿਰ ਖਾਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪ੍ਰੀਤੀ ਬੱਬਰ, ਕ੍ਰਿਤੀ ਮਲਹੋਤਰਾ ਅਤੇ ਮਨਿਕਾ ਡੋਗਰਾ ਨੇ ਮੁੱਖ ਭੂਮਿਕਾਵਾਂ ਨਿਭਾਈਆਂ ਸਨ। ਬੜੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਇਹ ਕਿਰਨ ਰਾਓ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਫਿਲਮ ਸੀ। ਹੁਣ 'ਲਾਪਤਾ ਲੇਡੀਜ਼' ਨਾਲ ਸਾਬਿਤ ਹੋ

ਗਿਆ ਕਿ ਸੱਚਮੁੱਚ ਕਿਰਨ ਰਾਓ ਨਿਆਰੀ ਅਤੇ ਨਿਵੇਕਲੀ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਇਹ ਫਿਲਮ ਇਸ ਸਾਲ ਪਹਿਲੀ ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਸਤੰਬਰ ਵਿੱਚ ਇਹ ਫਿਲਮ ਟੋਰਾਂਟੋ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਫਿਲਮ ਮੇਲੇ ਵਿੱਚ ਦਿਖਾਈ ਸੀ। ਫਿਲਮ ਨੇ ਮੈਲਬਰਨ (ਆਟਰੇਲੀਆ) ਦੇ ਫਿਲਮ ਮੇਲੇ ਵਿੱਚ ਪੁਰਸਕਾਰ ਵੀ ਹਾਸਿਲ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਫਿਲਮ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਕਿਰਦਾਰ ਨਿਤਾਸ਼ੀ ਗੋਇਲ, ਪ੍ਰੀਤਿਭਾ ਰਾਂਤਾ, ਸਪਰਸ਼ ਸ੍ਰੀਵਾਸਤਵ, ਛਾਇਆ ਕਦਮ ਅਤੇ ਰਵੀ ਕਿਸ਼ਨ ਨੇ ਨਿਭਾਏ ਹਨ। ਇਹ ਫਿਲਮ ਦੋ ਵਿਆਹੁਤਾ ਦੁਆਲੇ ਘੁੰਮਦੀ ਹੈ। ਫਿਲਮ ਆਲੋਚਕਾਂ ਨੇ ਇਸ ਫਿਲਮ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਰਿਵੀਊ ਲਿਖੇ ਅਤੇ ਕਿਰਨ ਰਾਓ ਦੀ ਖੂਬ ਤਾਰੀਫ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਲਿਖਿਆ ਕਿ ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਫਿਲਮ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੀ ਬਣਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਗੱਲ, ਕਿਰਨ ਰਾਓ ਨੇ ਇਸ ਫਿਲਮ ਦੇ ਤਿੰਨ ਕਿਰਦਾਰਾਂ ਲਈ ਬਿਲਕੁਲ ਨਵੇਂ ਅਦਾਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਇਸ ਫਿਲਮ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਵੀ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਤਜਰਬੇ ਕੀਤੇ ਹਨ।

ਫਿਲਮ 'ਲਾਪਤਾ ਲੇਡੀਜ਼' ਦਾ ਪੋਸਟਰ, (ਵਿਚਕਾਰ) ਕਿਰਨ ਰਾਓ ਅਤੇ (ਪੁਰ ਸੱਜੇ) ਫਿਲਮ ਦਾ ਟ੍ਰਿਸ਼।

ੴ

ਸਤਿਗੁਰ ਨਾਨਕ ਪ੍ਰਗਟਿਆ ਮਿਟੀ ਧੁੰਧੁ ਜਗਿ ਚਾਨਣ ਹੋਆ॥

ੴ

ਸਮੂਹ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਜਗਤ ਗੁਰੂ ਬਾਬਾ
ਧੰਨ ਧੰਨ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ
555ਵੇਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਦੀ
ਲੱਖ ਲੱਖ ਵਧਾਈ

ਸ਼ਾਲਾ! ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ
 ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ 'ਕਿਰਤ
 ਕਰੋ, ਨਾਮ ਜਪੋ ਤੇ ਵੰਡ
 ਛਕੋ' ਸੰਗਤ ਦੇ ਹਿਰਦੇ
 ਵਿਚ ਵਸਿਆ ਰਹੇ।
 ਦੁਨੀਆ ਵਿਚੋਂ
 ਵਹਿਮਾਂ-ਭਰਮਾਂ,
 ਜਾਤੀਵਾਦ ਦਾ ਨਾਸ
 ਹੋਵੇ। ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਜਿੱਥੇ
 ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੂੰ
 ਤਾਂ ਮੰਨਦੀ ਹੀ ਹੈ, ਉਥੇ
 ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ
 ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਵੀ
 ਆਪਣੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ
 ਵਸਾਵੇ।

ਸ. ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ ਅਤੇ ਸਮੂਹ ਰੱਖੜਾ ਪਰਿਵਾਰ